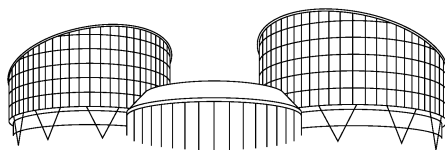

This document has been translated and revised with the financial assistance of the Council of Europe. The [European Institute of Romania](#) is solely responsible for this translation. Acest document a fost tradus și revizuit cu asistența financiară a Consiliului Europei. [Institutul European din România](#) este singurul responsabil pentru această traducere.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI SECȚIA A TREIA

CAUZA ECODEFENCE ȘI ALȚII ÎMPOTRIVA RUSIEI

(Cererea nr. 9988/13 și alte 60 de cereri – a se vedea lista anexată)

HOTĂRÂRE

Art. 11 (interpretat în lumina art. 10) • Libertatea de asociere • Aplicarea Legii privind agenții străini organizațiilor neguvernamentale reclamante și directorilor acestora, fără a fi prevăzută de lege și nici necesară într-o societate democratică • Conceptele „activitate politică” și „finanțare străină”, insuficient de previzibile și lipsite de suficiente garanții împotriva abuzurilor • Lipsa unor motive relevante și suficiente pentru crearea statutului special de „agenți străini”; impunerea unor cerințe sau restricții suplimentare organizațiilor înregistrate astfel și sancționarea încălcărilor într-un mod imprevizibil și disproporționat • Regim juridic care produce un efect descurajator semnificativ în ceea ce privește opțiunea de a solicita sau accepta orice finanțare străină, în special în ceea ce privește subiecte sensibile sau nepopulare pe plan intern

Art. 34 • Încurajarea exercitării dreptului de a formula o plângere • Nerespectarea măsurilor provizorii indicate de Curte prin punerea în executare a hotărârii de dizolvare a unei organizații neguvernamentale

STRASBOURG

14 iunie 2022

DEFINITIVĂ

10 octombrie 2022

Hotărârea a devenit definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție. Poate suferi modificări de formă.

În cauza Ecodefence și alții împotriva Rusiei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din:

Georges Ravarani, *președinte*,
Georgios A. Serghides,
Darian Pavli,
Anja Seibert-Fohr,
Peeter Roosma,
Andreas Zünd,
Frédéric Krenc, *judcători*,

și Milan Blaško, *grefier de secție*,

Având în vedere:

cele șaiszeci și una de acțiuni formulate la Curte împotriva Federației Ruse în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”) de către șaptezeci și trei de organizații neguvernamentale ruse și de directorii acestora („reclamanții”), la datele indicate în anexă;

decizia de a comunica guvernului rus („Guvernul”) capetele de cerere privind restrângerile drepturilor reclamanților la libertatea de exprimare și asociere, precum și la protecția împotriva discriminării și presiunii excesive, și de a declara inadmisibile celelalte capete de cerere,

având în vedere observațiile prezentate de guvernul pârât și cele prezentate ca răspuns de reclamanți,

observațiile prezentate de Comisarul pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei („Comisarul”) (art. 36 § 3 din Convenție);

observațiile prezentate de următorii intervenienți terți cărora li s-a acordat cererea de a interveni de către președintele de secție (art. 36 § 2 din Convenție): Institutul pentru Drept și Politici Publice (IDPP); Raportorul special al Organizației Națiunilor Unite privind situația apărătorilor drepturilor omului („Raportorul special”); Serviciul Internațional pentru Drepturile Omului (SIDO); Comisia Internațională a Juriștilor (CIJ); Amnesty International; un grup de organizații neguvernamentale maghiare, între care Comitetul Helsinki Ungaria, Uniunea Maghiară pentru Libertăți Civile, Transparency International Ungaria, Atlatszo.hu și Institutul pentru Politici Károly Eötvös („ONG-urile maghiare”); Fundația Helsinki pentru Drepturile Omului (Polonia); Media Legal Defence Initiative;

decizia președintelui Camerei de a-l desemna pe domnul judecător G.A. Serghides judecător *ad-hoc* [art. 29 § 2 lit. (b) din Regulamentul Curții], întrucât domnul Mihail Lobov, judecătorul ales pentru Rusia, s-a abținut de la judecarea cauzei (art. 28 § 3 din Regulamentul Curții) și niciuna dintre cele trei persoane desemnate de Guvern ca fiind eligibile pentru a fi judecători *ad-hoc* nu s-au pus la dispoziția Curții [art. 29 § 1 lit. (c) și art. 29. § 5];

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 17 mai 2022,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

INTRODUCERE

1. Prezentele cauze privesc restrângerile la adresa libertății de exprimare și asociere a unor organizații neguvernamentale ruse (ONG-uri) care au fost clasificate drept „agenți străini” finanțați de „surse străine” și care au exercitat „activități politice”.

ÎN FAPT

2. Reclamantele sunt ONG-uri ruse și, în anumite cauze, directorii acestora. Numele reclamantilor și ale reprezentanților acestora sunt prezentate în anexă.

3. Guvernul rus („Guvernul”) a fost reprezentat inițial de domnii A. Fedorov și M. Galperin, foști reprezentanți ai Federației Ruse la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, și, ulterior, de succesorul lor în această funcție, domnul M. Vinogradov.

4. ONG-urile reclamante își desfășurau activitatea de o lungă perioadă de timp sub același regim juridic ca orice altă organizație neguvernamentală rusă. Erau active în probleme legate de societatea civilă, drepturile omului, protecția mediului și a patrimoniului cultural, educație, securitate socială și migrație.

5. În 2012 a fost adoptată noua Lege privind agenții străini (pentru detalii, a se vedea secțiunea următoare). Aceasta impunea ONG-urilor ruse despre care se considera că s-au implicat în „activități politice” și că au primit „fonduri străine” să solicite înregistrarea ca „agenți străini”, sub amenințarea unor sancțiuni administrative și penale. Erau, de asemenea, obligate să își eticheteze publicațiile ca provenind de la o organizație „agent străin”, să posteze informații despre activitățile lor pe Internet și să se supună unor cerințe contabile și de raportare mai extinse.

6. Din 2012, Legea privind agenții străini a fost actualizată în mai multe rânduri. În iunie 2014, Ministerul Justiției a primit competența să înscrie discreționar organizațiile în registrul agenților străini. În 2016, Legea privind agenții străini a fost actualizată cu o nouă definiție a „activității politice”.

7. După intrarea în vigoare a Legii privind agenții străini, parchetele și organele judiciare locale au solicitat organizațiilor reclamante și directorilor acestora să prezinte documentele necesare unui audit. Au examinat documentele și au concluzionat că organizațiile reclamante se încadrează în definiția unui „agent străin”. Ministerul Justiției a înscris majoritatea organizațiilor reclamante în registrul agenților străini. Datele specifice fiecărui caz sunt prezentate în anexă.

8. Reclamantii au contestat fără succes deciziile organelor judiciare și ale parchetelor în fața instanțelor locale.

9. Aplicarea Legii privind agenții străini a avut ca rezultat impunerea de amenzi administrative, efectuarea de cheltuieli financiare, restricții privind

activitățile organizațiilor reclamante și un proces penal împotriva directorului unei asociații. Multe dintre organizațiile reclamante au fost dizolvate pentru încălcarea cerințelor aplicabile „agenților străini” sau au fost obligate să ia decizii privind dizolvarea voluntară întrucât nu au putut plăti amenzile sau pentru a evita noi sancțiuni.

10. În 28 și 29 decembrie 2021, Curtea Supremă a Federației Ruse și Tribunalul Moscova au aprobat cererile parchetului de lichidare a organizațiilor reclamante Memorial Internațional și a Centrului Memorial pentru Drepturile Omului și a birourilor lor din teren. Instanțele au considerat ca stabilit faptul că organizațiile – pe care Ministerul Justiției le-a înscris în registrul „agenților străini” – au comis încălcări „grave și repetitive” ale legislației privind „agenții străini” prin faptul că nu și-au etichetat conturile de Facebook, Twitter, YouTube, Instagram și ale altor publicații online ca provenind de la o asociație „agent străin”. Instanțele au hotărât că, prin „ascunderea statutului [lor] de agent străin”, organizațiile nu au asigurat „transparența activităților [lor]”, au împiedicat „controlul public adecvat asupra activităților [lor]” și au încălcat „dreptul cetățenilor de a primi informații credibile despre activitățile [lor]”, încălcând flagrant dreptul rus.

11. La 29 decembrie 2021, Curtea a indicat Guvernului, în conformitate cu art. 39 din Regulamentul Curții, că, în interesul părților și al unei bune desfășurări a procedurii în fața sa, executarea hotărârilor de dizolvare a celor două organizații reclamante trebuie să fie suspendate în perioada necesară pentru examinarea prezentei cauze de către Curte.

12. În 28 februarie și, respectiv, 5 aprilie 2022, completul de recurs al Curții Supreme, respectiv cel al Primei Curți de Apel Moscova au respins recursurile formulate de cele două organizații împotriva hotărârilor de dizolvare.

13. Memorial Internațional a înaintat Curții Supreme cererea de suspendare a executării hotărârii de lichidare, astfel cum indica măsura provizorie. La 22 martie 2022, Curtea Supremă a respins cererea, hotărând că executarea hotărârii de lichidare nu „a împiedicat asociația să își exercite drepturile în temeiul art. 34 din Convenție”, nu „a creat un risc de pierdere a vieții, a sănătății sau un prejudiciu ireparabil la adresa asociației sau a membrilor acesteia” și nu a „încălcat dreptul constituțional la libertatea de asociere”.

14. În 5 aprilie 2022, hotărârea de lichidare a fost executată și Memorial Internațional a fost eliminată din Registrul național al persoanelor juridice.

CADRUL JURIDIC ȘI MATERIALELE RELEVANTE

I. Legea privind agenții străini

A. Promulgarea Legii privind agenții străini

1. Definiții

15. În 2012, autoritățile ruse au adoptat o serie de modificări la legislația privind ONG-urile, cunoscute colectiv drept Legea privind agenții străini (Legea nr. 121-FZ din 13 iulie 2012). Legea a introdus noțiunea de „agent străin” la art. 2 alin. (6) din Legea organizațiilor non-profit, Legea nr. 7-FZ din 12 ianuarie 1996 („Legea ONP”), care definește un astfel de agent ca fiind:

„[...] o asociație non-profit rusă care primește fonduri și alte bunuri de la state străine, organele guvernamentale ale acestora, organizații internaționale și străine, cetățeni străini, apatrizi sau persoane autorizate [de către oricare dintre toți cei menționați mai sus] sau persoane juridice ruse care primesc fonduri și alte bunuri din sursele menționate mai sus [...] (surse străine) și care se implică în activități politice, inclusiv activități politice desfășurate în interesul finanțatorilor străini, pe teritoriul Federației Ruse.”

16. Conceptul de „activitate politică” a fost definit după cum urmează:

„Se consideră că o organizație non-profit, cu excepția unui partid politic, desfășoară activități politice dacă, indiferent de obiectivele și scopurile sale statutare, participă (inclusiv financiar) la organizarea și punerea în aplicare a acțiunilor politice pentru a influența procesul decizional al autorităților statului care afectează politica statului și opinia publică.

Activitățile din următoarele domenii sunt excluse din sfera de aplicare a «activității politice»: știință, cultură, arte, sănătate, prevenirea bolilor și protecția sănătății, asistența socială, protecția maternității și a copilăriei, sprijinul social acordat persoanelor cu dizabilități, promovarea unui stil de viață sănătos, bunăstarea fizică și sportul, protecția florei și faunei, activitățile caritabile și asistența din partea organizațiilor de caritate și voluntare.”

2. Cerințe suplimentare aplicabile „agenților străini”

(a) Cerința înregistrării

17. Toate organizațiile considerate a se potrivi definiției unui „agent străin” trebuiau să depună o cerere la Ministerul Justiției pentru a fi înscrise în registrul agenților străini [art. 32 alin. (7) din Legea ONP și art. 29 din Legea privind asociațiile publice, Legea federală nr. 82-FZ din 19 mai 1995].

(b) Inspecții neprogramate

18. „Agenții străini” puteau fi inspecțiați de rutină de către Ministerul Justiției, cel puțin o dată pe an, și, de asemenea, puteau fi inspecțiați în mod neregulat în circumstanțele enumerate la art. 32 alin. (4.2) din Legea ONP, în special în cazul în care Ministerul Justiției primea informații de la o persoană

fizică, o organizație sau o autoritate de stat care indicau faptul că un ONG s-a implicat în activități politice și a fost finanțat din străinătate, dar nu s-a înregistrat ca „agent străin”; în cazul în care o organizație „agent străin” ar fi solicitat să fie eliminată din registrul agenților străini.

(c) Cerințe de etichetare

19. „Agenții străini” aveau obligația de a eticheta toate publicațiile pe care le emiteau sau distribuiau cu o declarație care să ateste că respectivele publicații proveneau de la o organizație care a fost listată ca „agent străin” (art. 24 din Legea ONP).

(d) Cerințe legate de contabilitate și audit

20. Legea privind agenții străini a introdus, de asemenea, noi cerințe legate de contabilitate și audit. Rapoartele financiare ale organizațiilor non-profit care exercitau funcțiile unui „agent străin” făceau obiectul unor audituri obligatorii. Organizațiile aveau obligația de a păstra o situație separată a veniturilor sau a cheltuielilor obținute din surse străine [art. 32 alin. (1) din Legea ONP]:

„3. [...] organizațiile non-profit care exercită funcțiile unui agent străin transmit o declarație de audit împreună cu documentele menționate mai sus. În plus, documentele transmise de organizațiile non-profit care exercită funcțiile unui agent străin conțin informații privind cheltuielile de fonduri și utilizarea altor bunuri primite din surse străine, precum și privind cheltuielile efective și utilizarea bunurilor [...]

Organizațiile non-profit care exercită funcțiile unui agent străin vor transmite organului competent [Ministerul Justiției] un raport privind activitățile lor și ale membrilor organelor lor de conducere la fiecare șase luni; la fiecare trei luni, acestea vor transmite documente conținând informații privind cheltuielile de fonduri și utilizarea altor bunuri, inclusiv fondurile și bunurile primite din surse străine; anual va fi transmisă o declarație de audit.”

(e) Cerințe de raportare

21. „Agenți străini” aveau obligația de a publica rapoarte bianuale și anuale:

„3.2. [...] o dată pe an, organizațiile non-profit care exercită funcțiile unui agent străin vor publica pe Internet un raport despre activitățile lor conținând aceleași informații precum cele prezentate unui organ competent [Ministerul Justiției] sau sucursalei locale a acestuia; la fiecare șase luni, organizațiile vor pune la dispoziție un astfel de raport pentru a fi publicat în mass-media.”

22. Hotărârea Guvernului nr. 212 din 15 aprilie 2006 privind aplicarea anumitor dispoziții ale legilor federale referitoare la organizațiile neguvernamentale prevede obligația ONG-urilor ruse de a transmite anual rapoarte despre activitățile acestora și componența organelor de conducere ale acestora, precum și documente referitoare la cheltuielile și bunurile acestora [alin. 2 lit. (a)].

B. Răspunderea penală și administrativă

23. Legea privind agenții străini a creat, de asemenea, o nouă contravenție, neîndeplinirea cu rea-credință a obligației de a transmite documentele necesare pentru înregistrarea unei organizații ca „agent străin”, care este sancționată cu amenzi de până la 300 000 de ruble ruse (RUB) sau cu o pedeapsă de până la doi ani de închisoare (art. 330.1 din Codul penal). La 30 decembrie 2020, pedeapsa maximă prevăzută de această dispoziție a fost sporită la cinci ani de închisoare (Legea nr. 525-FZ).

24. La 12 noiembrie 2012 au fost adăugate sancțiuni pentru încălcarea Legii privind agenții străini în Codul contravențional („CC”). Noul articol 19.7.5-2 stabilea o amendă între 100 000 și 300 000 RUB [între 2 490 și 7 470 de euro (EUR) la cursul de schimb la data intrării în vigoare] care putea fi impusă în legătură cu o organizație considerată „agent străin” care a transmis autorităților statului informații incomplete, incorecte sau cu întârziere. Noul articol 19.34 sancționa organizațiile non-profit pentru desfășurarea de activități fără a fi înregistrate în registrul „agenților străini” (alin. 1) sau pentru faptul că nu au etichetat publicațiile ca provenind de la o organizație „agent străin” (alin. 2). Amenda minimă pentru aceste contravenții a fost stabilită la 300 000 RUB, iar amenda maximă la 500 000 RUB (12 450 EUR).

25. La 31 decembrie 2014, CC a fost modificat pentru a fi pus în conformitate cu o decizie a Curții Constituționale (infra, pct. 40). În special, în conformitate cu art. 4.1 alin. (2.2) și (3.2) modificat din CC, cu titlu excepțional, în cazul în care natura și efectele contravenției, personalitatea sau situația financiară a unui contravenient impune acest lucru, cuantumul amenzii poate fi stabilit sub valoarea minimă din dispozițiile relevante din CC, în cazul în care cuantumul minim al amenzii se ridică la cel puțin 10 000 RUB pentru persoanele fizice, 50 000 RUB pentru funcționari publici și 100 000 RUB pentru organizații. Cuantumul amenzii nu poate fi mai mic de jumătate din cuantumul minim al amenzii prevăzute de dispozițiile relevante din CC. La 3 noiembrie 2015, termenul de prescripție pentru neîndeplinirea obligațiilor prevăzute în legislația privind „agenții străini” a fost extins de la trei luni la un an (Legea nr. 304-FZ).

C. Delegarea către Ministerul Justiției a competenței de a adăuga organizații pe listă

26. La 4 iunie 2014, Legea ONP a fost modificată pentru a acorda Ministerului Justiției competența de a adăuga organizații non-profit în registrul agenților străini în cazul în care considera că o organizație îndeplinea criteriile prevăzute în lege [art. 32 alin. (7)].

D. Procedura de eliminare a unei organizații din listă

27. La 8 martie 2015, o procedură pentru eliminarea unei organizații din registrul agenților străini a fost adăugată la Legea ONP [art. 32 alin. (7.1)]. O organizație poate fi eliminată de pe listă dacă, în special, a fost lichidată sau reorganizată, sau în cazul în care o inspecție extraordinară a stabilit că organizația nu a primit finanțare străină sau nu s-a implicat în activități politice în Rusia pentru o perioadă de un an înainte de a depune cererea de eliminare din listă.

E. Definiția actualizată a „activității politice”

28. La 2 iunie 2016, definiția activității politice a fost actualizată după cum urmează:

„O organizație non-profit, cu excepția unui partid politic, este considerată a desfășura o activitate politică pe teritoriul Rusiei dacă, indiferent de obiectivele și scopurile sale legale, aceasta se implică în activități în domeniile suveranitate statală, protecția sistemului constituțional rus, federalism, protecția suveranității și integrității teritoriale a Federației Ruse, statul de drept, securitate publică, securitate națională și apărare, politică externă, dezvoltarea socială, economică și națională a Federației Ruse, dezvoltarea sistemului politic, structura autorităților de stat și locale, [sau] drepturile omului, cu scopul de a influența politica statului, structura autorităților statului și locale sau deciziile și acțiunile acestora.

Activitatea de mai sus se poate desfășura în următoarele moduri:

organizarea și desfășurarea de evenimente publice precum întruniri, mitinguri, demonstrații, marșuri sau pichetări sau orice combinație a acestora, precum și organizarea și desfășurarea de dezbateri publice, discuții sau discursuri;

încercarea de a obține rezultate specifice în cursul alegerilor sau referendumurilor, acționând în calitate de observatori, înființarea de comisii pentru alegeri electorale sau pentru referendumuri, implicarea în activități ale partidelor politice;

transmiterea de petiții publice autorităților și oficialilor de stat și locali și efectuarea de alte acțiuni care aduc atingere [autorităților publice și funcționarilor], inclusiv acțiuni care încurajează adoptarea, modificarea sau abrogarea legilor sau a altor acte legislative;

diseminarea, inclusiv prin intermediul rețelelor de informații, de opinii cu privire la deciziile și politica autorităților statului;

formarea de opinie cu privire la aspecte sociale și politice, în special prin organizarea de sondaje de opinie publică și publicarea rezultatelor, sau realizarea de cercetări sociologice;

implicarea cetățenilor, inclusiv a minorilor, în activitățile de mai sus;

finanțarea activităților menționate mai sus.

Activitățile din următoarele domenii sunt excluse din sfera de aplicare a «activității politice»: știință, cultură, arte, sănătate, prevenirea bolilor și protecția sănătății, asistența socială, protecția maternității și a copilăriei, sprijinul social acordat persoanelor cu dizabilități, promovarea unui stil de viață sănătos, bunăstarea fizică și

sportul, protecția florei și faunei, activitățile caritabile și asistența din partea organizațiilor de caritate și voluntare.”

F. Restricții aplicabile organizațiilor considerate „agenți străini”

29. La 4 noiembrie 2014, Legea nr. 344-FZ a stabilit o formă simplificată de evidență contabilă care poate fi utilizată de toate organizațiile non-profit, cu excepția organizațiilor considerate „agenți străini” [art. 6 alin. (4)(2) și art. 6 alin. (5)(12) din Legea privind contabilitatea, Legea nr. 402-FZ din 6 decembrie 2011].

30. La 24 noiembrie 2014, Legea nr. 355-FZ a modificat Legea privind partidele politice (Legea nr. 95-FZ din 11 iulie 2001) pentru a interzice partidelor politice să primească donații de la organizațiile ruse considerate „agenți străini” sau să încheie tranzacții cu acestea [art. 30 alin. (3) și art. 31 alin. (4.1)].

31. Aceasta a modificat, de asemenea, Legea privind alegerile și referendumurile (Legea nr. 67-FZ din 12 iunie 2002) pentru a stabili că ONG-urile ruse care fuseseră clasificate drept „agenți străini” nu puteau lua parte la campanii electorale sau referendumuri sub nicio formă, alături de persoane juridice și fizice străine. Le era interzis în mod specific acestor organizații să promoveze sau să se opună candidaților sau listelor de candidați la alegeri, să inițieze un referendum sau să organizeze o campanie pentru organizarea unui referendum, să acționeze în vederea obținerii unui rezultat specific în alegeri sau să participe la monitorizarea alegerilor sau a unui referendum, cu excepția cazului în care are calitatea de „observator străin (internațional)” (art. 3.6). Organizațiilor ruse considerate „agenți străini” li s-a interzis, de asemenea, alături de persoane fizice și juridice străine, să contribuie la fondul electoral al unui candidat în alegeri sau la fondul unui referendum.

32. Legea privind alegerile pentru Duma de Stat (Legea nr. 20-FZ din 22 februarie 2014) și Legea privind alegerile prezidențiale (Legea nr. 19-FZ din 10 ianuarie 2003) au fost armonizate cu Legea privind alegerile și referendumurile pentru a împiedica organizațiile ruse considerate „agenți străini” să participe în vreun fel la pregătirea alegerilor, la campania electorală sau la finanțarea alegerilor.

33. La 3 iulie 2016, Legea nr. 287-FZ a creat o nouă categorie de organizații non-profit, care erau „furnizori de servicii sociale utile”. Aceste organizații non-profit erau eligibile pentru finanțare prioritară la nivel federal și regional (art. 31.1 din Legea ONP). Art. 2 alin. (2.2) din Legea ONP prevedea în mod explicit că organizațiile considerate „agenți străini” nu puteau fi recunoscute ca „furnizori de servicii sociale utile”.

34. Legea nr. 203-FZ din 19 iulie 2018 a modificat art. 10 alin. (3) din Legea privind consiliile publice de monitorizare (penitenciare) (Legea nr. 76-FZ din 10 iunie 2008) pentru a interzice organizațiilor considerate „agenți străini” să nominalizeze candidați în consiliile publice de monitorizare.

35. Legea nr. 362-FZ din 11 octombrie 2018 a adăugat art. 5 alin. (1.1) la Legea privind evaluarea anticorupției (Legea nr. 172-FZ din 17 iulie 2009), excluzând organizațiile ruse care dețineau statutul de „agent străin” de pe lista instituțiilor societății civile care aveau dreptul să efectueze o evaluare anticorupție independentă a proiectelor de lege.

II. CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

36. La 8 aprilie 2014, Curtea Constituțională a declarat constituționale dispozițiile Legii privind agenții străini (Decizia nr. 10-P) și a oferit o interpretare a termenului „agent străin”.

37. În primul rând, a prezentat circumstanțele care trebuiau luate în considerare pentru a stabili dacă o organizație era finanțată din străinătate:

„[...] Nu există niciun risc de interpretare și aplicare în mod arbitrar a dispozițiilor privind finanțarea străină, întrucât nu are nicio importanță pentru cât timp, în ce cuantum sau sub ce formă au fost oferite fondurile străine. Cu toate acestea, este important să se țină seama de faptul că fondurile relevante și alte bunuri nu trebuie doar să fie transferate (remise) organizației non-profit, ci și să fie primite de aceasta; dacă refuză să le primească și le returnează sursei străine, în special înainte de a începe activitatea politică, organizația nu este obligată să depună o cerere de înregistrare ca agent străin [...]”.

38. Instanța a descris în detaliu acțiunile care constituiau activitate politică:

„Formele de activitate politică pot fi diverse. În plus față de adunări, mitinguri, demonstrații, marșuri și pichetări, acțiunile politice pot include: campaniile electorale și referendumurile; apelurile publice către organele statului; diseminarea de poziții cu privire la deciziile luate și politica urmată de organele statului, inclusiv diseminarea prin intermediul rețelelor de informare; alte activități care nu pot fi enumerate în mod exhaustiv. Atunci când sunt clasificate drept acțiuni politice anumite activități organizate și desfășurate cu participarea organizațiilor non-profit [...] este important să se determine felul în care acestea pot afecta (fie direct, fie prin influențarea opiniei publice) procesul decizional al organelor statului și politica statului și, de asemenea, să se determine dacă vor declanșa o reacție publică și vor atrage atenția organelor statului sau societății civile.

Activitățile unei organizații non-profit în domenii precum știința, cultura, artele, sănătatea publică, asistența preventivă și asistența medicală, asistența socială, protecția maternității și a copilului, sprijinul social al persoanelor cu dizabilități, promovarea unui stil de viață sănătos, exercițiile fizice și sportul, protecția florei și faunei, activitățile caritabile și ajutorul acordat organizațiilor de caritate și voluntariat nu sunt considerate activități politice [...] chiar dacă scopul acestor activități este influențarea procesului decizional al organelor statului și politica statului, cu condiția ca acest obiectiv să rămână în limitele domeniului relevant [...]”.

39. Atunci când se definește dacă o organizație intenționează să desfășoare activități politice, este necesar să se ia în considerare următoarele elemente:

„... dacă [membrii unei organizații non-profit] participă la activități politice în nume propriu și din proprie inițiativă, în special, cu încălcarea instrucțiunilor date de organizație (organele de conducere sau reprezentanții acesteia), nu se aplică [prevederile din] Legea privind agenții străini [...]”.

HOTĂRÂREA ECODEFENCE ȘI ALȚII ÎMPOTRIVA RUSIEI

[...] Intenția de a participa la activități politice pe teritoriul Federației Ruse poate fi confirmată prin: documentele constitutive, mandatul sau alte documente oficiale ale unei organizații non-profit; declarațiile publice ale directorilor (persoanele oficiale) acesteia care conțin o solicitare de adoptare, modificare sau anulare a anumitor decizii ale organelor statului; notificări privind adunări, întruniri, demonstrații, marșuri sau pichetări transmise de o organizație non-profit unei autorități executive regionale sau municipale; întocmirea și prezentarea de inițiative legislative; alte activități publice care demonstrează în mod obiectiv că organizația non-profit intenționează să organizeze și să desfășoare evenimente politice pentru a influența procesul decizional al organelor statului și politica statului.”

40. Curtea Constituțională a hotărât că sancțiunile din CC erau conforme cu Constituția, cu excepția prevederilor care stabileau cuantumul minim al amenzilor prevăzute la art. 19.34, în măsura în care natura contravenției nu putea fi luată în considerare corespunzător de către instanțe, asociația în culpă fiind răspunzătoare pentru comiterea contravenției, bunuri și situația sa financiară, precum și a altor elemente relevante pentru stabilirea unei pedepse individualizate:

„4,2. [...] Este extrem de dificil și uneori imposibil să se asigure, astfel cum prevede Constituția, o abordare individuală a impunerii unei amenzi administrative al cărei cuantum minim este de 100 000 de ruble pentru persoanele oficiale și 300 000 de ruble pentru persoanele juridice, în special întrucât nu este prevăzută nicio alternativă.

[...] Astfel, dispoziția [...] care stabilește cuantumul minim al amenzii administrative [...] nu este conformă cu prevederile Constituției Federației Ruse [...].

5. [...] în așteptarea modificărilor relevante [...], instanța poate reduce cuantumul amenzii sub valoarea minimă [...] în cazul în care cuantumul amenzii, astfel cum este prevăzut [de CC], nu este conform cu scopul sancțiunii administrative și, în mod evident, are ca rezultat limitarea excesivă a dreptului de proprietate al autorului.

6. Deciziile curții privind cauza [Centrului de Sprijin pentru Inițiative Publice] și cea a domnului Zamarianov [...] vor fi reexamineate dacă [...] acestea se bazează pe art.19.34 alin. (1) din CC [...]”.

III. DOCUMENTE JURIDICE LA CARE FAC TRIMITERE PĂRȚILE

41. Prezenta secțiune cuprinde extrase din instrumentele juridice la care părțile au făcut trimitere în observațiile lor.

A. Principii fundamentale privind statutul organizațiilor neguvernamentale în Europa și Expunerea de motive, Strasbourg, 13 noiembrie 2002, și Recomandarea CM/Rec (2007)14 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către statele membre cu privire la statutul legal al organizațiilor neguvernamentale din Europa (10 octombrie 2007)

42. ONG-urile pot solicita și primi finanțare – în numerar sau donații în natură – de la o altă țară, agenții multilaterale sau un donator instituție sau persoană fizică, sub rezerva legilor general aplicabile în materie de schimb

valutar și reglementări vamale (pct. 50 din Principiile fundamentale și Recomandarea Comitetului de Miniștri). Posibilitatea ca ONG-urile să solicite donații în numerar sau în natură reprezintă un principiu fundamental, o consecință naturală a caracterului lor non-profit. Astfel de contribuții, împreună cu veniturile oricărei activități economice, reprezintă sursa vitală de finanțare a unui ONG în vederea urmăririi obiectivelor sale. Totuși, această posibilitate ca ONG-urile să colecteze fonduri nu este absolută și poate face obiectul unor reglementări, în vederea protejării publicului-țintă (pct. 56 din Expunerea de motive).

43. În spiritul transparenței și responsabilității, ONG-urile trebuie să prezinte un raport anual membrilor și directorilor acestora. Astfel de rapoarte pot, de asemenea, să fie prezentate unui organ de supraveghere desemnat, în cazul în care ONG-urilor în cauză li s-au acordat privilegii fiscale sau alte forme de sprijin public. În special, registrele, evidențele și activitățile relevante ale ONG-urilor pot, în cazul în care acest lucru este specificat prin lege sau prin contract, să facă obiectul unei inspecții din partea unei agenții de supraveghere. În general, trebuie ca ONG-urile să aibă conturile auditate de către o instituție sau o persoană independentă de conducerea acestora (pct. 60-65 din Principiile fundamentale și pct. 62-66 din Recomandarea Comitetului de Miniștri).

B. Legea privind înregistrarea agenților străini din Statele Unite ale Americii

44. Legea privind înregistrarea agenților străini în SUA („LIAS”) din 1938 (52 Stat. 631-633), astfel cum a fost modificată în 1942 și 1966 (22 U.S.C. pct. 611-621), a fost adoptată inițial pentru a impune agenților care reprezintă interesele puterilor străine într-o „calitate politică sau cvasi-politică” să își dezvăluie relația cu guvernul străin, pentru ca „guvernul și poporul american” să poată evalua „declarațiile și activitățile unor astfel de persoane”. În 1966, legea a fost modificată pentru a-i viza pe agenții care lucrau efectiv cu puteri străine și care urmăreau să obțină avantaje economice sau politice prin influențarea procesului decizional guvernamental. Modificările au mutat accentul legii de la propagandă la lobby politic și au restrâns sensul noțiunii „agent străin”. Textul actual prevede:

„611. Definiții

În sensul prezentului subcapitol și în scopul aplicării acestuia –

[...]

(b) Termenul „comitent străin” include:

- (1) un guvern al unei țări străine și un partid politic străin;
- (2) o persoană din afara Statelor Unite ale Americii [...];

HOTĂRÂREA ECODEFENCE ȘI ALȚII ÎMPOTRIVA RUSIEI

(3) un parteneriat, o asociație, o societate, o organizație sau o altă combinație de persoane organizate în temeiul legislației sau având sediul principal al activității într-o țară străină.

(c) Cu excepția cazului în care se prevede la subsecțiunea (d) din prezenta secțiune, termenul „agent al unui comitent străin” are următorul înțeles:

(1) orice persoană care acționează în calitate de agent, reprezentant, angajat sau funcționar sau orice persoană care acționează în orice altă calitate la ordinul, la cererea sau sub conducerea sau controlul unui comitent străin sau al unei persoane ale cărei activități sunt direct sau indirect supravegheate, dirijate, controlate, finanțate sau subvenționate, în totalitate sau în mare parte, de un comitent străin și care, direct sau prin intermediul oricărei alte persoane –

(i) se implică pe teritoriul Statelor Unite ale Americii în activități politice pentru sau în interesul unui astfel de comitent străin;

(ii) acționează pe teritoriul Statelor Unite ale Americii în calitate de consilier în relații publice, agent de publicitate, angajat în servicii de informare sau consultant politic pentru sau în interesul unui astfel de comitent străin;

(iii) pe teritoriul Statelor Unite ale Americii solicită, colectează, distribuie sau distribuie contribuții, împrumuturi, bani sau alte lucruri de valoare pentru sau în interesul unui astfel de comitent străin; sau

(iv) pe teritoriul Statelor Unite ale Americii reprezintă interesele unui astfel de comitent străin în fața oricărei agenții sau oricărui oficial al Guvernului Statelor Unite ale Americii; și

(2) orice persoană care acceptă, consimte, își asumă sau pretinde să acționeze în calitate de agent al unui comitent străin, astfel cum este definit la art. (1) din prezenta subsecțiune, sau care este sau se prezintă ca atare, fie că este sau nu agent, în temeiul unei relații contractuale.

[...]

(o) Prin «activități politice» se înțelege orice activitate despre care persoana implicată crede că va influența în vreun fel sau intenționează să influențeze în vreun fel orice agenție sau oficial al Guvernului Statelor Unite ale Americii sau orice parte a publicului din Statele Unite ale Americii în ceea ce privește formularea, adoptarea sau modificarea politicilor interne sau externe ale Statelor Unite ale Americii sau în ceea ce privește interesele publice, politicile sau relațiile unui guvern al unei țări străine sau ale unui partid politic străin [...].”

C. Legea maghiară privind transparența

45. Legea maghiară nr. LXXVI din 2017 privind transparența organizațiilor finanțate din străinătate („Legea privind transparența”) impunea asociațiilor și fundațiilor (cu excepția asociațiilor sportive și religioase), partidelor politice și asociațiilor minorităților etnice să solicite înscrierea într-un registru special în cazul în care partea de finanțare externă a bugetului lor depășea 7 200 000 forinți maghiari (HUF – aproximativ 22 100 EUR) anual, cu riscul plății unor amenzi sau al dizolvării. Organizațiile finanțate din străinătate făceau obiectul unor cerințe suplimentare de etichetare și raportare.

46. Legea a fost abrogată în aprilie 2021, după ce Curtea de Justiție a Uniunii Europene (Marea Cameră) a constatat că era contrară legislației UE [a se vedea hotărârea din 18 iunie 2020, *Comisia împotriva Ungariei (Transparența asociativă)*, C-78/18, EU:C:2020:476]. Curtea a reținut, în special, că obiectivul sporirii transparenței finanțării asociative, oricât de legitim ar fi, nu poate justifica o legislație a unui stat membru care se întemeiază pe o prezumție – de principiu și aplicată nediferențiat – potrivit căreia orice ajutor financiar plătit de o persoană fizică sau juridică stabilită în alt stat membru sau într-o țară terță și orice organizație a societății civile care primește un asemenea ajutor financiar sunt susceptibile, prin ele însele, să pună în pericol interesele politice și economice ale celui dintâi dintre aceste state membre, precum și funcționarea fără ingerințe a instituțiilor sale (pct. 86). În ceea ce privește motivele de ordine publică sau de siguranță publică, Curtea a constatat că pragurile financiare care determină aplicarea obligațiilor prevăzute de Legea privind transparența au fost stabilite la cuanțumuri care în mod vădit nu păreau să corespundă scenariului unei amenințări suficient de grave la adresa interesului fundamental al societății, pe care aceste obligații se presupune că o previn (pct. 94).

47. Curtea a considerat, de asemenea, că obligațiile instituite de Legea privind transparența constituie restrângeri ale dreptului la libertatea de asociere, în special prin faptul că fac semnificativ mai dificilă funcționarea asociațiilor vizate din cauza efectului descurajator al acestor obligații și a sancțiunilor aferente oricărei nerespectări a acestora (pct. 115-116). În al doilea rând, obligațiile sistematice impuse asociațiilor și fundațiilor de a se înregistra și de a se prezenta sub denumirea de „organizație care primește ajutor din străinătate” erau, de asemenea, susceptibile de a avea un efect disuasiv asupra participării donatorilor neresortisanți la finanțarea societății civile, împiedicând astfel activitățile acestor organizații și realizarea obiectivelor urmărite de acestea. Aceste obligații erau, de asemenea, de natură să creeze un climat generalizat de neîncredere față de asociațiile și fundațiile în cauză, în Ungaria, și să le stigmatizeze (pct. 118-19). Curtea a făcut trimitere la constatarea sa anterioară potrivit căreia nu exista nicio justificare pentru introducerea acestor obligații suplimentare (pct. 140).

D. Legea israeliană privind divulgarea de informații

48. Legea israeliană privind cerințele de divulgare de informații pentru beneficiarii sprijinului acordat de o entitate a unui stat străin (Codul de legi 5771-2011, 2 martie 2011) stabilește că o organizație care a primit mai mult de 50% din finanțarea sa de la un stat străin sau o organizație interstatală trebuie să transmită Ministerului Justiției un formular online care să specifice identitatea donatorului, valoarea sprijinului primit și scopul sprijinului, precum și condițiile în care a fost acordat sprijinul, inclusiv angajamentele asumate de beneficiarul sprijinului față de o entitate dintr-un stat străin. În

plus, un ONG care a primit o donație de la o entitate străină în scopul finanțării unei campanii speciale de publicitate trebuie să publice, ca parte a campaniei sale, faptul că a primit donația.

IV. CADRUL JURIDIC RELEVANT

49. Prezenta secțiune stabilește evaluările juridice ale Legii privind agenții străini și efectul acestora asupra ONG-urilor ruse.

A. Organizații interguvernamentale și organisme consultative

1. Comisia de la Veneția

50. La 27 iunie 2014, Comisia europeană pentru democrație prin drept (Comisia de la Veneția) a ajuns la următoarele concluzii referitoare la Legea privind agenții străini [CDL-AD(2014)025].

„132. [...] Utilizarea termenului «agent străin» este extrem de controversată. Readucând retorica utilizată în perioada comunistă, acest termen stigmatizează ONP-urile cărora li se aplică, le pătează reputația și afectează în mod grav activitățile acestora. Prin urmare, Comisia de la Veneția recomandă renunțarea la acest termen.

133. Comisia de la Veneția consideră, de asemenea, că obiectivul legitim de a asigura transparența ONP-urilor care primesc finanțare din străinătate nu poate justifica măsuri care împiedică activitățile ONP-urilor care își desfășoară activitatea în domeniile drepturile omului, democrația și statul de drept. Prin urmare, recomandă reconsiderarea creării unui regim special cu înregistrare autonomă, registru special și o serie de obligații juridice suplimentare.

134. În cazul menținerii acestui regim juridic specific, trebuie eliminată puterea autorităților de a proceda la înregistrarea unei organizații non-profit ca «agent străin» (sau alt termen) fără consimțământul organizației non-profit [...].

135. Potrivit legii examinate, statutul juridic al unui agent străin presupune nu numai că o organizație non-profit primește finanțare străină, ci și că participă la «activități politice». Această exprimare este însă destul de amplă și vagă, iar practica interpretării sale de către autoritățile publice a fost până acum destul de dispartă, în plus față de incertitudinile legate de sensul termenului. Prin urmare, Comisia de la Veneția solicită autorităților ruse să depună eforturi pentru o definiție clară a «activităților politice» [...]”.

136. În plus față de textul acesteia, punerea în practică a Legii privind organizațiile non-profit dă naștere, de asemenea, la preocupări. Rapoartele indică faptul că organizațiile non-profit au făcut obiectul unor numeroase inspecții extraordinare, baza legală a acestor inspecții rămânând neclară, iar amplexarea documentelor solicitate în timpul acestora diferind destul de substanțial.”

2. Comisarul pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei

51. La 15 iulie 2013, Comisarul a formulat o opinie referitoare la legislația din Federația Rusă privind organizațiile non-profit în lumina standardelor Consiliului Europei. Comisarul a precizat că termenul „agent străin” implică o conotație de ostracizare sau stigmatizare, că definiția „activității politice”

este amplă și vagă și că legislația care reglementează activitățile ONG-urilor din Rusia trebuie revizuită pentru a stabili un cadru clar, coerent și consecvent, în linie cu standardele internaționale aplicabile. Cerințele de raportare și contabilitate trebuie să fie aceleași pentru toate ONG-urile, indiferent de sursele de venit ale acestora. Acestea trebuie să fie transparente și coerente și să nu interfereze cu activitățile în curs ale ONG-urilor. Nu trebuie să existe mai mult de o instituție guvernamentală care să se ocupe de chestiuni precum înregistrarea, raportarea, reglementarea și supravegherea activităților ONG-urilor. Celelalte agenții trebuie să își exercite puterile de supraveghere numai în cazurile în care există motive rezonabile și obiective să se considere că organizația în cauză și-a încălcat obligațiile legale.

52. La 9 iulie 2015, a fost emisă o actualizare, intitulată „Legislația și practica din Federația Rusă privind organizațiile non-profit în lumina standardelor Consiliului European: o actualizare”. Comisarul a analizat jurisprudența internă și a constatat că cel puțin 189 de cauze au fost aduse în fața instanțelor de fond și de recurs interne în ceea ce privește aplicarea legislației privind „agenții străini”. Dintre acestea, cel puțin douăzeci și opt de decizii au fost pronunțate în favoarea ONG-urilor în cauză, iar cel puțin 121 de hotărâri au constatat că legea a fost aplicată în mod corect împotriva ONG-urilor. În cel puțin cincizeci și cinci de cauze, hotărârile au devenit deja executorii. Ca urmare a aplicării legislației privind „agenții străini”, cel puțin douăzeci de ONG-uri și-au încetat activitatea în totalitate (de exemplu, prin încetarea voluntară a operațiunilor sau prin suspendarea activității) sau parțial (de exemplu, prin stoparea unor proiecte specifice). Comisarul a observat, în continuare, că recomandările din opinia anterioară nu au fost puse în aplicare și a făcut următoarele recomandări:

„Comisarul face apel la autoritățile ruse să revizuiască legislația privind organizațiile non-profit pentru a stabili un cadru clar, coerent și consecvent în linie cu standardele europene și internaționale aplicabile [...]. În special, revizuirea legislativă ar trebui să implice:

- utilizarea unor definiții clare în legislație care să prevadă consecințele juridice ale punerii sale în aplicare;
- evitarea utilizării unui limbaj stigmatizant precum «agent străin» față de organizațiile non-profit;
- dispoziții juridice nediscriminatorii, inclusiv în domeniul raportării și sancționării organizațiilor non-profit, indiferent de sursele de finanțare ale acestora;
- aplicarea criteriilor de «nevoie socială imperioasă» pentru orice intervenție a statului în libertatea de asociere și de exprimare, inclusiv impunerea de sancțiuni;
- limitarea ingerințelor statului la adresa activităților organizațiilor non-profit prin stabilirea unor standarde clare și nepărtinitoare de transparență și raportare;

HOTĂRÂREA ECODEFENCE ȘI ALȚII ÎMPOTRIVA RUSIEI

- aplicarea de sancțiuni numai ca măsuri de ultimă instanță, cu respectarea deplină a principiului proporționalității;
- revocarea dispozițiilor care stabilesc urmărirea penală a personalului organizațiilor non-profit în cazurile care intră în mod normal sub incidența procedurilor administrative.”

3. *Organizația Națiunilor Unite*

(a) Dreptul de acces la finanțare

53. Declarația ONU privind apărătorii drepturilor omului (Rezoluția 53/144 a Adunării Generale din 8 martie 1999) prevede că „orice persoană are dreptul, individual și în asociere cu alte persoane, de a solicita, primi și utiliza resurse pentru scopul expres de a promova și a proteja drepturile omului și libertățile fundamentale prin mijloace pașnice, în conformitate cu art. 3 din prezenta declarație” (art. 13). Dreptul de acces la finanțare trebuie să fie exercitat în cadrul juridic al legislației interne – cu condiția ca această legislație să fie conformă cu standardele internaționale în materie de drepturile omului.

54. Declarația ONU privind eliminarea tuturor formelor de intoleranță și de discriminare pe bază de religie sau convingeri (Rezoluția 36/55 a Adunării Generale din 25 noiembrie 1981) indică faptul că dreptul la libertatea de gândire, conștiință, religie sau credință include, în special, libertatea „de a solicita și primi contribuții financiare și de alt tip în mod voluntar din partea persoanelor și instituțiilor” [art. 6 lit. (f)].

55. Rezoluția nr. 22/6 a Consiliului Drepturilor Omului privind protecția apărătorilor drepturilor omului (21 martie 2013) a cerut statelor „să recunoască public rolul important și legitim al apărătorilor drepturilor omului [...] respectând independența organizațiilor și evitând stigmatizarea activității acestora” și „să se asigure că cerințele de raportare impuse [asociațiilor] nu inhibă autonomia funcțională”; aceste „restricții nu sunt impuse în mod discriminatoriu surselor potențiale de finanțare” și că „nicio lege nu trebuie să incrimineze sau să delegitimeze activitățile de apărare a drepturilor omului ca urmare a originii geografice a finanțării acestora” (A/HRC/RES/22/6, pct. 5 și 9).

(b) Evaluarea compatibilității Legii privind agenții străini cu obligațiile Rusiei în temeiul tratatelor ONU

56. În observațiile sale finale privind cel de-al șaptelea raport periodic al Federației Ruse privind respectarea Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice din 31 martie 2015, Comitetul pentru Drepturile Omului a stabilit că Federația Rusă ar trebui, „cel puțin”, să elimine termenul de „agent străin” din lege, să clarifice definiția largă a „activităților politice”, să elimine competența acordată în temeiul legii de a înregistra organizațiile non-profit fără consimțământul acestora și să revizuiască cerințele și

sancțiunile procedurale aplicabile în temeiul legii pentru a asigura necesitatea și proporționalitatea acestora (CCPR/C/RUS/7/CO). Preocupări similare au fost exprimate de Comitetul pentru drepturile economice, sociale și culturale, în urma examinării celui de-al șaselea raport periodic al Federației Ruse. Comitetul a solicitat guvernului rus, printre altele, să abroge dispozițiile legislative introduse de Legea privind agenții străini și să creeze un mediu sigur și de sprijin pentru activitatea ONG-urilor și a apărătorilor drepturilor omului (E/C.12/RUS/CO/6, pct. 7-8, 16 octombrie 2017).

57. În observațiile sale finale privind cel de-al șaselea raport periodic al Federației Ruse din 28 august 2018, Comitetul contra Torturii și-a exprimat convingerea că legislația privind „agenții străini” a fost adesea utilizată ca mijloc de hărțuire administrativă a organizațiilor pentru drepturile omului, forțându-le să își reducă și să înceteze în cele din urmă activitățile (CAT/C/RUS/CO/6, pct. 28). De asemenea, și-a exprimat îngrijorarea cu privire la revizuirea normelor privind componența consiliilor de monitorizare a penitenciarelor, fapt care a avut ca rezultat excluderea observatorilor independenți (pct. 22).

B. Organizații neguvernamentale

1. Amnesty International

58. Un raport publicat de Amnesty International în noiembrie 2016 intitulat „Agenții poporului: patru ani de existență a Legii privind «agenții străini» în Rusia” a subliniat impactul negativ al Legii privind agenții străini asupra ONG-urilor ruse independente.

59. Amnesty International a observat că autoritățile ruse au pus în aplicare Legea privind agenții străini astfel încât aproape orice ONG care primea fonduri străine să fie înregistrat ca „agent străin”, indiferent de activitățile sale. Legea privind agenții străini a fost utilizată pentru a submina și discredita ONG-urile eficiente și active. A contribuit la crearea unei atmosfere de suspiciune și intoleranță. Multe dintre organizațiile care avuseseră o contribuție semnificativă la promovarea drepturilor omului, a societății civile și a bunăstării au fost forțate să își înceteze activitatea.

60. ONG-urile se confruntau cu o alegere dificilă: să accepte fonduri din străinătate și să fie etichetate ca „agenți străini” sau să refuze fondurile străine și să se bazeze exclusiv pe sursele ruse, inclusiv donații prezidențiale sau donații din partea autorităților locale. Cu toate acestea, ONG-urile finanțate de guvern ar fi putut deveni mai puțin independente și mai predispuse la autocenzură.

61. Amnesty International a recomandat suspendarea și apoi abrogarea Legii privind agenții străini; recunoașterea publică a importanței ONG-urilor în societatea civilă; protecția ONG-urilor și apărătorilor drepturilor omului împotriva hărțuirii și atacurilor.

2. Centrul de resurse pentru drepturile omului

62. „*«Agenții străini»: inamicii mitici și pierderile reale ale societății ruse*”, un raport de cercetare publicat în martie 2015 de Centrul de resurse pentru drepturile omului, o organizație de informații și servicii juridice pentru ONG-urile ruse din Sankt Petersburg, a examinat cazurile în care organizațiile au fost introduse în mod nevoluntar în registrul agenților străini. Cercetătorii au concluzionat că legislația privind „agenții străini” înrăutățește situația ONG-urilor. Instanțele locale au adoptat o interpretare foarte largă a Legii privind agenții străini extinzând termenul de „activitate politică” la activitățile utile societății, diseminarea de informații și protecția drepturilor omului. Acest fapt a avut ca rezultat o atitudine prejudiciabilă față de ONG-urile care avuseseră o poziție activă în societate și puseseră în aplicare proiecte care să contribuie la soluționarea problemelor sociale. A avut, de asemenea, ca rezultat o presiune exercitată asupra liderilor publici, împiedicând activitățile liderilor și activitatea zilnică a ONG-urilor.

63. Cercetătorii au identificat șaptezeci de motive pentru clasificarea activităților ca fiind „politice”, inclusiv activitățile desfășurate înainte de adoptarea Legii privind agenții străini: organizarea de campanii educaționale, evenimente, conferințe și seminare; postarea de informații pe Internet cu privire la un discurs al directorului unei organizații considerate „agent străin”; colectarea de semnături; semnarea de petiții în sprijinul unui activist ecologic; exprimarea intenției de a participa la evenimente publice; participarea membrilor unei organizații considerate „agent străin” la evenimente în străinătate; implicarea în nume propriu a directorilor organizațiilor considerate „agenți străini” în organisme publice de monitorizare; publicarea de informații și întocmirea de rapoarte privind drepturile omului; sprijinirea ONG-urilor; transmiterea unei opinii de specialitate Curții Constituționale; evaluarea de către experți a legilor; publicarea pe website-ul organizației considerate „agent străin” a unui raport privind activitățile acesteia; finanțarea unui ONG; donarea de cărți unei biblioteci; lansarea de filme; distribuirea de pliante; postarea de informații online cu privire la evenimentele organizate de către ONG-uri; organizarea de către ONG-uri a unor evenimente la sediul unei organizații considerate „agent străin”; elaborarea de recomandări autorităților statului; participarea la activitățile ONG-urilor; organizarea unei teleconferințe între Moscova și Tbilisi; publicarea unei analize a legislației rusești pe un website și critici aduse legislației și autorităților ruse; organizarea de întâlniri cu politicienii; accesul oferit terților pentru a lua cuvântul la un eveniment organizat de o organizație considerată „agent străin”; schimbul de informații pe un cont personal de pe o platformă de comunicare socială; furnizarea de asistență juridică activiștilor; acordarea de premii; cercetarea științifică; postarea de informații despre o organizație considerată „agent străin” pe website-ul unui terț. În majoritatea cazurilor, activitățile nu priveau chestiuni politice. Cercetătorii au concluzionat că orice acțiune a ONG-urilor putea fi identificată ca activitate

politică. Indicarea în Legea privind agenții străini a activităților ONG-urilor în domeniile știință, protecția florei și a faunei și alte domenii, activități care nu pot fi considerate politice, nu au modificat situația.

3. *Centrul pentru reformă economică și politică*

64. În decembrie 2015, Centrul pentru reformă economică și politică, o platformă online pentru experți independenți, a publicat concluziile unei cercetări privind acordarea de donații prezidențiale ONG-urilor. Aceasta a relevat faptul că sprijinul financiar acordat ONG-urilor aliniate statului a crescut de patru ori după adoptarea Legii privind agenții străini. Între 2013 și 2015, cei mai mari beneficiari ai subvențiilor prezidențiale includeau Biserica Ortodoxă Rusă și organizațiile sale afiliate; susținătorii ideologiei „eurasianismului” – o ideologie „a celei de-a treia căi” cultivată intern, cu tonuri puternice anti-occidentale; organizațiile pentru tineri aliniate cu politica Kremlinului, precum Uniunea Tineretului Rus (RSM); diverse ONG-uri active în regiunea anexată Crimeea și „proiecte de companie” ale liderilor statului, precum Asociația Avocaților din Rusia a prim-ministrului Medvedev, Liga de hochei de noapte a președintelui Putin și un club de motocicliști pe care acesta îl patrona. Raportul a concluzionat că sistemul de sprijin financiar servea mai degrabă intereselor statului decât intereselor societății civile. În plus, în absența cerințelor de raportare, majoritatea proiectelor, în special proiectele online, nu au fost niciodată puse în aplicare.

ÎN DREPT

I. ASPECTE DE PROCEDURĂ

A. Cu privire la conexarea cererilor

65. Având în vedere obiectul similar al cererilor, Curtea consideră necesar să conexeze examinarea acestora într-o singură hotărâre.

B. Succesiunea procedurală în ceea ce privește organizațiile reclamante care și-au încetat existența

66. Pentru a examina problema succesiunii în cauzele organizațiilor reclamante care au încetat să existe, Curtea a solicitat reclamanților să precizeze dacă o persoană fizică sau juridică și-a declarat intenția de a continua procedurile în respectivele cauze. Reclamanții au furnizat informații cu privire la fondatori, foști directori, membri și participanți la organizațiile reclamante dizolvate sau lichidate care și-au exprimat dorința de a urmări procedura în locul acestora. Aceste informații au fost transmise Guvernului pentru a exprima observații și au fost incluse în părțile relevante din anexă.

67. Guvernul a susținut că faptul că anumite organizații reclamante au intrat în dizolvare voluntară din cauza „refuzului lor de a se adapta la realitățile juridice existente” ale legislației privind agenții străini nu poate fi un motiv valid pentru recunoașterea unei încălcări a drepturilor sau pentru continuarea procedurilor Convenției după dizolvarea acestora. Alte organizații reclamante au fost lichidate pentru nerespectarea legislației privind organizațiile non-profit, inclusiv pentru încălcarea obligațiilor de raportare și de contabilitate. Lichidarea acestora nu a fost rezultatul presiunilor exercitate de autoritățile statului.

68. Atunci când se pronunță cu privire la aspectul succesiunii procedurale, Curtea nu trebuie să decidă dacă a existat o ingerință la adresa drepturilor reclamanților în temeiul Convenției imputabilă statului sau dacă aceasta a fost justificată. Problema este una limitată: dacă persoanele care și-au exprimat dorința de a continua procedura în fața Curții în legătură cu cererile formulate de asociațiile reclamante care au încetat să existe au dreptul să continue procedura în locul acestora. Curtea reamintește că, pentru a se pronunța în acest domeniu, aspectul decisiv nu este dacă drepturile în cauză pot fi transferate persoanelor care doresc să urmeze procedura, ci dacă succesorii propuși pot, în principiu, să pretindă un interes legitim de a solicita Curții să examineze cauza pe baza dorinței părții reclamante de a-și exercita dreptul de a formula o cerere individuală în fața Curții. De asemenea, cauzele care privesc drepturile omului introduse în fața Curții au, în general, o dimensiune morală pe care aceasta trebuie să o ia în considerare atunci când evaluează dacă să continue examinarea unei cereri după ce partea reclamantă încetează să mai existe. Aceasta se întâmplă cu atât mai mult cu cât aspectele ridicate de cauză transcend persoana și interesele unui reclamant individual, întrucât hotărârile Curții nu au doar scopul de a decide în cauzele prezentate în fața sa, ci, mai general, de a elucida, de a proteja și de a dezvolta normele instituite de Convenție, contribuind astfel la respectarea angajamentelor asumate de către state [a se vedea *Capital Bank AD împotriva Bulgariei*, nr. 49429/99, pct. 78-79, CEDO 2005-XII (extrase)].

69. Curtea reamintește că dizolvarea unei asociații afectează atât asociația în sine, cât și pe președinții, fondatorii și membrii acesteia (a se vedea *Martorii lui Iehova din Moscova și alții împotriva Rusiei*, nr. 302/02, pct. 101, 10 iunie 2010, cu trimiterile suplimentare). Rezultă că foștii directori și membri ai unei asociații reclamante dizolvate sau lichidate au un interes personal legitim de a solicita Curții să examineze plângerea respectivei asociații izvorâtă din alegația potrivit căreia lichidarea sau dizolvarea acesteia ar fi fost rezultatul presiunilor exercitate de către autoritățile statului. În plus, problemele ridicate în speță depășesc interesele reclamanților individuali în ceea ce privește, astfel cum o fac, capacitatea fundamentală a unei organizații neguvernamentale de a funcționa fără ingerința nejustificată a autorităților statului. Unul din principalele capete de cerere din speță este acela că, prin introducerea unor noi măsuri restrictive și a unor cerințe greoaie, autoritățile

statului au încercat să facă dificilă sau imposibilă menținerea activității asociațiilor reclamante în calitate de „gardieni publici”. Neexaminarea temeiniciei capătului de cerere doar pe baza faptului că asociațiile reclamante și-au încetat existența prin dizolvare voluntară sau lichidare forțată ar anula scopul acțiunii lor în fața Curții (a se compara cu *Uniya OOO și Belcourt Trading Company împotriva Rusiei*, nr. 4437/03 și 13290/03, pct. 264, 19 iunie 2014).

70. În consecință, Curtea decide că foștii conducători, președinți, fondatori, directori și membri ai asociațiilor reclamante care și-au încetat existența – ale căror nume și poziții sunt prezentate în anexă – au calitatea procesuală de a continua procedura pentru cererile depuse de asociațiile menționate.

II. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 10 ȘI ART. 11 DIN CONVENȚIE

71. Reclamanții se plâng de faptul că cerințele statutare introduse de legislația privind „agenții străini” și practica aplicării acestora au reprezentat restrângeri neprevăzute și excesive ale libertății lor de exprimare și de asociere în temeiul art. 10 și 11 din Convenție, ale căror părți relevante sunt redactate după cum urmează:

Articolul 10

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice [...].

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora [...].”

Articolul 11

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea [...] de asociere [...].

2. Exercițarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protejarea sănătății sau a moralei ori pentru protecția drepturilor și libertăților altora [...].”

72. Dat fiind că punerea în aplicare a principiului pluralismului este imposibilă fără ca o asociație să își poată exprima liber ideile și opiniile, Curtea a recunoscut că protecția opiniilor și a libertății de exprimare în sensul art. 10 din Convenție este unul dintre obiectivele libertății de asociere [a se vedea *Gorzelik și alții împotriva Poloniei* (MC, nr. 44158/98, pct. 91, CEDO 2004-I, și *Partidul naționalist basc – Organizația regională Iparralde*

împotriva Franței, nr. 71251/01, pct. 33, CEDO 2007-II]. O astfel de legătură este deosebit de relevantă atunci când – la fel ca în aceste cauze – intervenția autorităților împotriva unei asociații a reprezentat, cel puțin parțial, o reacție la opiniile și declarațiile acesteia (a se vedea *Stankov și Organizația Macedoneană Unită Ilinden împotriva Bulgariei*, nr. 29221/95 și 29225/95, pct. 85, CEDO 2001-IX, și *Organizația Macedoneană Unită Ilinden și alții împotriva Bulgariei*, nr. 59491/00, pct. 59, 19 ianuarie 2006). Prin urmare, Curtea va examina prezenta cauză în temeiul art. 11 interpretat în lumina art. 10.

A. Cu privire la admisibilitate

1. Epuizarea căilor de atac interne

73. Guvernul a ridicat o excepție legată de neepuizarea căilor de atac interne care privește două aspecte. Acesta a susținut că domnii Sergheiev și Iukecev și asociațiile Centrul Levada, Academia pentru Drepturile Omului, Centrul sudic pentru drepturile omului, Asociația Medicală din Ciapaievsk, Centrul pentru Drepturile Sociale și ale Lucrătorilor, Misiune Legală, Școala Recruților, Centrul Sova și Da-Da-Da nu au solicitat o nouă reexaminare a deciziilor pronunțate în cauzele administrative după ce acestea au devenit executabile. Guvernul a susținut, de asemenea, că unii reclamânți nu au solicitat controlul jurisdicțional al deciziei Ministerului Justiției privind înregistrarea lor ca „agenți străini”.

74. În ceea ce privește primul aspect al obiecției, reclamânții au invocat jurisprudența Curții, indicând faptul că procedura de control al deciziilor în cauzele administrative în temeiul art. 30.12 din CC nu constituia o cale de atac efectivă. În ceea ce privește cel de-al doilea aspect, aceștia au arătat că au primit cu toții amenzi în temeiul art. 19.34 din CC pentru pretinsa lor neînregistrare ca „agenți străini” și că toate contestațiile împotriva acestor decizii fuseseră respinse.

75. Curtea este de acord cu reclamânții. Procedura de contestare în temeiul art. 30.12 din CC nu este o cale de atac efectivă care trebuie să fie epuizată [a se vedea *Smadikov împotriva Rusiei* (dec.), nr. 10810/15, pct. 49, 31 ianuarie 2017]. Organizațiile reclamante au trecut, de asemenea, printr-o serie de căi de atac în cursul procedurilor în care fusese stabilită răspunderea lor pentru că nu au solicitat înregistrarea ca „agenți străini”. Includerea organizațiilor reclamante în registrul „agenților străini” era o dovadă suficientă a ingerinței, indiferent de orice acțiune ulterioară întreprinsă împotriva acestora de către Ministerul Justiției. Prin urmare, excepția Guvernului este respinsă.

2. Calitatea de victimă

76. Guvernul a considerat că plângerile anumitor reclamânți erau inadmisibile *ratione personae*, întrucât nu aveau calitatea de „victime” ale

pretinselor încălcări. În susținerile lor, asociațiile Grupul Helsinki din Moscova, Centrul Democratic, CAD Memorial și Ieșirea nu puteau pretinde că erau „victime” deoarece nu fuseseră înregistrate niciodată ca „agenți străini”. Alți câțiva reclamanți și-au pierdut statutul de „victime” ale pretinselor încălcări din cauza evoluțiilor ulterioare. Primul grup de organizații reclamante, printre care se numără Mișcarea Tinerilor Umaniști, Centrul Maximum, Perm-36, Valul Baikal, Comitetul contra Torturii și asociația Golos au intrat în dizolvare voluntară pentru a evita plata amenzilor. Un al doilea grup format din șaisprezece sau mai multe organizații reclamante a fost eliminat din registrul agenților străini. În cazul asociației Golos și al doamnei Șibanova, deciziile prin care organizația fusese considerată neconformă și amendată fuseseră anulate, iar amenzile fuseseră rambursate.

77. Reclamanții au subliniat că, potrivit jurisprudenței Curții, o persoană care s-a confruntat cu posibilitatea de a alege fie să își modifice comportamentul, fie să accepte o restrângere a drepturilor sale poate pretinde că este „victimă” a pretensei încălcări, chiar și în lipsa aplicării unui anumit aspect al legislației incriminate. În ciuda faptului că unele organizații nu fuseseră sancționate și că unele măsuri restrictive fuseseră anulate sau neaplicate, acestea puteau încă să susțină că sunt „victime” ale pretinselor încălcări, întrucât se aflau în continuare sub amenințarea înregistrării ca „agent străin” sau a impunerii de sancțiuni în temeiul Legii privind agenții străini. Pentru a evita acest risc, erau nevoite să refuze finanțarea străină și să reducă semnificativ domeniul de aplicare al activităților lor sau să ia decizii privind dizolvarea voluntară, fiind incapabile să asigure finanțare alternativă din surse ruse. Grupul Helsinki din Moscova a subliniat faptul că a implementat reduceri de personal, a anulat cursurile anuale de instruire în materie de drepturile omului și a redus activitățile de monitorizare a drepturilor omului din regiunile ruse. Centrul Democratic a fost vizat de o afirmație a procurorului care a avertizat organizația că s-ar putea să nu se conformeze Legii privind agenții străini. Întrucât a refuzat finanțarea străină, a trebuit să renunțe la plata chiriei pentru sediu și a salariilor. În sfârșit, CAD Memorial și Ieșirea au intrat în lichidare, anticipând decizia Ministerului Justiției de a le înscrie în registrul agenților străini.

78. Curtea va conexa la fondul cauzei excepția Guvernului cu privire la calitatea organizațiilor reclamante de „victime” ale pretinselor încălcări. Prin urmare, în lipsa altor motive de inadmisibilitate, acest capăt de cerere trebuie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Existența unei ingerințe

78. Organizațiile reclamante au susținut că, prin faptul că le-au înregistrat ca „agenți străini”, utilizând eticheta stigmatizantă de „agent străin”, restricționându-le accesul la finanțare străină, supunându-le unui număr mare

de inspecții și amenzi și unor cerințe contabile excesive și impunându-le obligația de a-și eticheta publicațiile ca provenind de la un „agent străin”, autoritățile ruse le-au încălcat dreptul la libertatea de exprimare și de asociere.

79. Guvernul a susținut că obligația de a se înregistra ca „agent străin” prevăzută de Legea privind agenții străini nu interzicea sau restricționa capacitatea organizațiilor reclamante de a participa la dezbateri libere și la activități politice în Rusia și de a-și exprima ideile. Prin urmare, nu a existat nicio ingerință la adresa dreptului acestora la libertatea de exprimare și de asociere în cadrul art. 10 și 11 din Convenție.

80. Curtea reamintește că persoanele sau ONG-urile pot pretinde că sunt victime ale unei încălcări în cazul în care sunt membre ale unui grup care riscă să fie direct afectat de legislație. Chiar și în lipsa unei măsuri individuale de punere în aplicare, un reclamant poate susține totuși că o lege îi încalcă drepturile în lipsa unei anumite aspect al modului de executare și, prin urmare, poate pretinde că este „victimă”, în sensul art. 34, în cazul în care este obligat fie să își modifice comportamentul, fie riscă să fie sancționat penal pentru nerespectarea legii [a se vedea *Burden împotriva Regatului Unit* (MC), nr. 13378/05, pct. 34, CEDO 2008, și *S.A.S. împotriva Franței* (MC), nr. 43835/11, pct. 57, CEDO 2014 (extrase)].

81. Ingerința la adresa dreptului la libertatea de asociere poate avea o diversitate de forme, precum: solicitarea ca o asociație existentă să se supună unor proceduri noi de înregistrare (a se vedea *Filiala Moscova a Armatei Salvării împotriva Rusiei*, nr. 72881/01, pct. 73, CEDO 2006-XI); efectuarea de inspecții care au ca efect inhibarea activităților unei organizații și impunerea de sancțiuni [a se vedea *Cumhuriyet Halk Partisi împotriva Turciei*, nr. 19920/13, pct. 71-72, 26 aprilie 2016 (extrase)]; folosirea unor termeni discutabili pentru a descrie o asociație (a se vedea *Leela Förderkreis e.V. și alții împotriva Germaniei*, nr. 58911/00, pct. 84, 6 noiembrie 2008); interzicerea finanțării străine a unui partid politic (a se vedea *Partidul naționalist basc – Organizația regională Iparralde*, citată anterior, pct. 37-38); sau a acționa astfel încât o asociație să intre în dizolvare [a se vedea *Partidul pentru Libertate și Democrație (ÖZDEP) împotriva Turciei* (MC), nr. 23885/94, pct. 26-27, CEDO 1999-VIII, și *Tebieti Mühafize Cemiyeti și Israfilov împotriva Azerbaidjanului*, nr. 37083/03, pct. 54, CEDO 2009].

82. Curtea observă că, înainte de adoptarea Legii privind „agenții străini”, numeroase organizații reclamante își desfășurau activitatea de o perioadă considerabilă de timp, iar unele dintre acestea – Grupul Helsinki din Moscova, Centrul Memorial pentru Drepturile Omului, Mișcarea pentru Drepturile Omului și Controlul Cetățenilor – fuseseră înființate legal chiar din anii '90, ca urmare a tranziției democratice în Rusia. Acestea primiseră fonduri din diferite surse, inclusiv de la donatori individuali și instituționali, atât locali cât și internaționali.

83. În urma promulgării Legii privind agenții străini, toate organizațiile reclamante au fost supuse unor inspecții neprogramate din partea autorităților

de reglementare și de aplicare a legii, care au încercat să stabilească sursele finanțării și domeniul de aplicare al activităților acestora (supra, pct. 18). Inspecțiile au afectat funcționarea organizațiilor reclamante, în măsura în care acestea au durat o perioadă mare de timp și au implicat: vizite repetate ale procurorilor și oficialilor din departamentele de justiție; audierea personalului organizațiilor reclamante; solicitări ca organizațiile să prezinte un număr mare de documente care să acopere mai mulți ani de activitate, inclusiv carta și documentația financiară, informații privind evenimentele organizate de organizațiile reclamante și alte documente referitoare la misiunea acestora. Nerespectarea cererilor de prezentare a documentelor a fost sancționată cu amenzi substanțiale (supra, pct. 24). Curtea a constatat deja că astfel de cerințe greoaie care au ca efect inhibarea activităților unei organizații pot, în sine, să constituie o ingerință la adresa dreptului la libertatea de asociere (a se vedea *Cumhuriyet Halk Partisi*, citată anterior, pct. 71, și *Martorii lui Iehova din Moscova și alții*, citată anterior, pct. 176).

84. Odată ce autoritățile interne au stabilit că organizațiile reclamante s-au angajat în „activități politice” și au primit „finanțare străină” în sensul Legii privind agenții străini, organizațiile au primit amenzi pentru neînregistrarea ca „agenți străini” (supra, pct. 24, și infra, pct. 355 și 514). Acestea s-au confruntat, de asemenea, cu opțiunea de a alege între acceptarea etichetei de „agent străin” sau menținerea activității lor în afara limitelor prevăzute de Legea privind agenții străini prin respingerea oricăror donații considerate a fi „finanțare străină” (infra, pct. 500). Dacă alegeau prima opțiune, înregistrarea ca „agent străin” presupunea cerințe suplimentare în materie de contabilitate, audit, raportare și etichetare (supra, pct. 19, 20 și 21). Cel din urmă scenariu presupunea o reducere a bugetului acestora. Dificultățile financiare care urmau unei asemenea decizii aveau ca rezultat reducerea personalului și înghețarea proiectelor. Ambele opțiuni necesitau o ajustare semnificativă din partea unei organizații în ceea ce privește comportamentul, ceea ce a reprezentat o ingerință la adresa dreptului acesteia la libertatea de asociere. Mai mult, cazul Mișcării pentru Drepturile Omului – o organizație care a fost eliminată inițial din registrul agenților străini în 2015 înainte de a fi reintrodusă în 2019 (infra, pct. 513) – a demonstrat că chiar și organizațiile care încercau să își modifice comportamentul în conformitate cu Legea privind agenții străini s-au confruntat în permanență cu riscul de a fi considerate neconforme și să primească sancțiuni.

85. Unele organizații reclamante, inclusiv CAD Memorial și organizația LGBT Ieșirea, au intrat în dizolvare, temându-se că nu vor fi capabile să plătească amenzi și să asigure fonduri alternative pentru activitățile lor fundamentale. Inspecțiile, sancțiunile și alte restricții privind organizațiile respective au dus, în cele din urmă, la încetarea existenței acestora ca persoane juridice. Curtea reamintește că, în măsura în care liderii și membrii unei asociații decid să își dizolve organizația în speranța de a evita efectele negative ale legislației interne sau ale acțiunilor autorităților interne, astfel de

decizii nu pot fi considerate a fi fost luate în mod liber, așa cum ar trebui să fie în cazul în care acestea sunt recunoscute în temeiul art. 11 [a se vedea *Partidul Libertății și Democrației (ÖZDEP)*, citată anterior, pct. 26; a se vedea, de asemenea, continuarea procedurilor în cauzele organizațiilor dizolvate, *Neftianai OAO Kompaniia Lukos împotriva Rusiei* (dec.), nr. 14902/04, pct. 443, 29 ianuarie 2009, și *Jdanov și alții împotriva Rusiei*, nr. 12200/08 și alte 2 cereri, pct. 115, 16 iulie 2019]. Dizolvarea unei asociații, fie că este efectuată de membrii săi sub presiune sau dispusă de autoritățile interne, cum era, de exemplu, cazul Asociației Golos (infra, pct. 354), reprezintă o ingerință la adresa dreptului la libertatea de asociere.

86. În sfârșit, în ceea ce îi privește pe reclamânții individuali – directorii organizațiilor reclamante – ingerința la adresa drepturilor lor a rezultat din deciziile prin care aceștia au fost amendați pentru că nu au depus cereri de înregistrare a organizațiilor lor ca „agenți străini”. În plus, în cazul în care o organizație reclamantă a fost dizolvată din necesitate sau la ordinele autorităților, actul de dizolvare a încălcat, de asemenea, exercitarea dreptului la libertatea de asociere de către directorii și membrii acesteia (a se vedea cazurile Asociației Golos, al Fondului 19/29 și al Centrului Democratic).

87. În concluzie, Curtea constată că organizațiile reclamante și directorii acestora au fost direct afectați de o combinație de inspecții, noi cerințe de înregistrare, sancțiuni și restricții privind sursele de finanțare, precum și de natura activităților care au fost impuse prin Legea privind agenții străini. Organizațiile reclamante au fost nevoite să își modifice în mod semnificativ comportamentul pentru a reduce riscul de a primi noi sancțiuni în temeiul legii, ceea ce nu a împiedicat însă autoritățile să dispună plata de amenzi suplimentare în timp ce se aflau în registrul „agenților străini”. Aceste măsuri au avut ca rezultat dizolvarea anumitor organizații reclamante. Prin urmare, dreptul organizațiilor reclamante la libertatea de asociere în temeiul art. 11 din Convenție, interpretat în lumina art. 10, a fost încălcat. Curtea respinge, de asemenea, excepția Guvernului cu privire la calitatea reclamanților de „victime” ale pretinselor încălcări.

2. Justificarea ingerinței

(a) Principii generale

88. Deși, în contextul art. 11, Curtea a făcut adesea trimitere la rolul esențial jucat de partidele politice în asigurarea pluralismului și democrației, asociațiile formate în alte scopuri sunt, de asemenea, importante pentru buna funcționare a democrației. Aceasta pentru că pluralismul se bazează, de asemenea, pe recunoașterea și respectarea reală a diversității și a dinamicii tradițiilor culturale, a identităților etnice și culturale, a credințelor religioase, a ideilor și conceptelor artistice, literare și socio-economice. Interacțiunea armonioasă a persoanelor și a grupurilor cu identități variate este fundamentală pentru obținerea coeziunii sociale. Este firesc ca, acolo unde o

societate civilă funcționează într-o stare bună de sănătate, participarea cetățenilor la procesul democratic să se realizeze în mare măsură prin apartenența la asociații în care aceștia se pot integra și pot urmări împreună obiective comune (a se vedea *Gorzelik și alții*, citată anterior, pct. 92, și *Jdanov și alții*, citată anterior, pct. 139).

(b) „Prevăzute de lege”

89. Curtea va examina, în primul rând, dacă se poate afirma că măsurile adoptate împotriva reclamanților au fost „prevăzute de lege”. Ingerința avea temeiul statutar în dispozițiile Legii privind agenții străini, care a instituit un regulament-cadru aplicabil organizațiilor non-profit ruse despre care se considera că primesc „finanțare străină” și se implică în „activități politice”.

90. Cu toate acestea, Curtea reamintește că expresia „prevăzută de lege” nu presupune doar ca măsura să aibă o bază în dreptul intern, ci face trimitere și la calitatea legii în cauză. În plus, legea trebuie să fie suficient de clară și previzibilă astfel încât să ofere persoanelor indicii adecvate cu privire la circumstanțele în care și la condițiile în care autoritățile publice au dreptul de a recurge la astfel de măsuri criticate. Dreptul intern trebuie, de asemenea, să permită o măsură de protecție juridică împotriva ingerințelor arbitrare ale autorităților publice la adresa drepturilor garantate de Convenție.

(i) *Cu privire la întrebarea dacă interpretarea termenului „activitate politică” era suficient de clară și previzibilă*

(α) Argumentele părților

91. Reclamanții au susținut că Legea privind agenții străini definea „activitatea politică” ca fiind o activitate care include orice efort comun de soluționare a problemelor sociale ale cetățenilor uniți într-o organizație. Deși sensul general acceptat al activității politice privea în principal lupta pentru putere, legislația rusă redefinise acest termen pentru a include majoritatea activităților care constituiau esența activității oricărei organizații non-profit, în special a organizațiilor active din punct de vedere social. În sensul Legii privind agenții străini, orice activitate care avea rezonanță publică și era capabilă să influențeze opinia publică era considerată „politică”. O astfel de definiție vastă a activității politice fusese utilizată în mod intenționat de autorități pentru a restricționa activitățile organizațiilor reclamante și pentru a suprima diseminarea ideilor care deviau de la poziția oficială sau o criticau.

92. Potrivit Guvernului, noțiunea „activitate politică” din Legea privind agenții străine fusese formulată în mod clar încă de la început, iar activitățile din domeniile știință, cultură, arte, asistență medicală, activități caritabile și altele au fost excluse din domeniul de aplicare al acesteia (supra, pct. 15). Decizia Curții Constituționale din 2014 a adus clarificări cu privire la formele pe care activitățile politice le-ar putea lua (supra, pct. 38). În 2016, definiția a fost actualizată pentru a specifica formele și domeniile în care ar putea avea

loc „activitate politică” și obiectivele unei astfel de activități (supra, pct. 28). Nu exista nicio îndoială cu privire la domeniul de aplicare al termenului, întrucât definițiile general acceptate ale activității politice puteau fi găsite și în dicționarele ruse, inclusiv un dicționar din 1996 pentru stat, politici și servicii statale, un dicționar de politici din 2001 și un amplu dicționar enciclopedic de drept din 2006. În sfârșit, Guvernul a susținut, făcând trimitere la hotărârea în cauza *Animal Defenders International împotriva Regatului Unit* [(MC), nr. 48876/08, pct. 59, CEDO 2013 (extrase)], că definiția „activității politice” din dreptul britanic nu era mai detaliată, clară și precisă decât noțiunea echivalentă din dreptul rus.

93. Comisarul a susținut că aplicarea Legii privind agenții străini a dezvăluit o incertitudine fundamentală în jurul termenului de „activitate politică”, astfel cum este interpretat de puterea executivă, organele de urmărire penală și puterea judecătorească. De exemplu, autoritățile au stabilit că traducerea și analiza hotărârilor Curții (în cazul Centrului pentru Apărarea Mass-media din Voronej) sau diseminarea opiniilor Comisarului în ceea ce privește Legea privind agenții străini prin intermediul website-ului unei asociații (Mamele Soldaților din Skt. Petersburg) constituiau „activități politice”, în măsura în care toate aceste activități se încadrau în exercitarea legitimă a libertății de exprimare. Activitățile calificate drept „politice” în temeiul Legii privind agenții străini reprezentau unele dintre cele mai frecvente metode practicate, de bază și naturale, metode pe care instituțiile societății civile le foloseau pentru a-și efectua activitățile. În plus, acestea constituiau elemente importante ale procesului democratic.

94. SIDO, CIJ, Amnesty International și Media Legal Defence Initiative au caracterizat termenul „activitate politică” ca fiind prea vag și unul care încălca dreptul ONG-urilor de a comunica cu organizațiile internaționale și acorda autorităților o putere discreționară mult prea largă.

(β) Principiile aplicabile

95. Curtea a admis că un comportament care poate implica participarea la activități politice nu poate fi definit cu precizie absolută și poate include participarea la adunări pașnice, declarații în presă, participarea la programe de radio sau televiziune, publicații sau aderarea la sindicate, asociații sau alte organizații care reprezintă și protejează diferite interese de grup [a se vedea *Rekvényi împotriva Ungariei* (MC), nr. 25390/94, pct. 36, CEDO 1999-III]. Evident, opiniile juridice cu privire la obiectivele care trebuie considerate „politice” pot să difere, având în vedere că este o noțiune largă, deschisă unor interpretări foarte diverse (a se vedea *Jecev împotriva Bulgariei*, nr. 57045/00, pct. 39, 21 iunie 2007). Cu toate acestea, o normă nu poate fi considerată o „lege” decât dacă este formulată astfel încât să permită cetățenilor să prevadă, în măsura în care este rezonabil date fiind circumstanțele, că un anumit comportament ar putea avea consecințe legale

sau sancțiuni specifice [a se vedea *Öztürk împotriva Turciei* (MC), nr. 22479/93, pct. 54, CEDO 1999-VI].

(γ) Interpretarea și aplicarea excepțiilor în ceea ce privește „activitățile politice”

96. În pofida faptului că anumite domenii de activitate au fost excluse în mod explicit din domeniul de aplicare al „activităților politice” al Legii privind agenții străini, autoritățile și instanțele din Rusia au interpretat termenul „activități politice” într-un mod atât de larg încât au fost incluse activitățile obișnuite ale organizațiilor societății civile, în special cele din domeniile de mediu, culturale sau sociale. Autoritățile puteau defini drept „politică” orice activitate legată într-un fel de funcționarea normală a unei societăți democratice și, prin urmare, puteau dispune ca organizațiile relevante să se înregistreze ca „agenți străini” sau să plătească amenzi.

97. În special, autoritățile înscrisau organizațiile neguvernamentale în registrul agenților străini pentru că desfășurau următoarele activități în domeniul mediului: organizarea unei conferințe asupra impactului negativ al structurilor hidraulice asupra râurilor, protecția râurilor, dezvoltarea ecoturismului, educația ecologică și participarea la consultări publice asupra evaluării impactului asupra mediului (Valul Baikal); sprijinirea unui activist de mediu (Centrul Dront); contribuția la dezvoltarea educației și inițiativelor în domeniul mediului (Ecodefence); promovarea gestionării durabile a resurselor de apă, a măsurilor de stimulare a consumatorilor de apă și a acțiunilor de mediu și prezentarea rezultatelor unui studiu sociologic în cadrul unei mese rotunde (Centrul pentru Ecologie și Securitate); curățarea malurilor râurilor locale și restaurarea pădurilor (Fundația pentru Natură); postarea pe Internet a unor desene având ca subiect un depozit de deșeuri nucleare și organizarea de competiții cu bicicleta pentru a promova valorile ecologice (Lumea Verde – organizația locală); organizarea de discuții despre schimbările climatice, impactul acestora asupra populațiilor indigene și impactul operațiunilor miniere asupra terenurilor populațiilor indigene (Centrul pentru Populațiile Indigene); implicarea într-o campanie de conservare a pădurilor și informarea publicului cu privire la starea mediului (Mișcarea pentru Natură); publicarea pe internet de publicații privind problemele de mediu (Parteneriatul pentru Dezvoltare); promovarea utilizării energiei nepoluante (Planeta Speranței); punerea în aplicare a unei inițiative de sprijinire a membrilor Greenpeace (Centrul Ecologic Siberian) (infra, pct. 210, 283, 290, 297, 311, 381, 416, 519, 533, 554, și 631).

98. De asemenea, activitățile culturale și sociale au fost considerate ca fiind „activități politice”: o masă rotundă privind renunțarea la grupele cu orar prelungit în grădinițe (Centrul pentru Drepturile Sociale și ale Lucrătorilor); recomandări privind un centru de medicină sportivă, servicii funerare și asistență pentru persoanele fără adăpost; distribuirea gratuită de prezervative și seringi (Asociația Medicală din Ciapaievsk); susținerea unei petiții adresate unui guvernator privind un program regional pentru persoanele cu dizabilități

și participarea la o conferință privind antreprenoriatul social (Centrul Orientul Îndepărtat); criticarea unei propuneri de anulare a prestațiilor plătite persoanelor cu mai mulți copii, interzicerea utilizării apei potabile pentru udarea grădinilor (Parcul Gagarin); protecția bunurilor și a zonelor culturale, elaborarea de expertize cu privire la acest subiect și colectarea de informații privind amenințările la adresa obiectelor de patrimoniu cultural (Lumea Verde și Centrul Perm pentru Drepturile Omului); monitorizarea evoluțiilor sociale și economice și organizarea de discuții privind probleme sociale și locuințele (Centrul Levada); tipărirea unei publicații privind dreptul la tratament la terapie balneară în Perm (Centrul Perm pentru Drepturile Omului); organizarea de forumuri pe probleme sociale presante (Perm-36); sesiuni de formare a medicilor în domeniul prevenirii HIV și a bolilor cu transmitere sexuală în comunitatea homosexuală (Rakurs) (infra, pct. 222, 236, 304, 339, 374 451, 540, 547 și 575).

99. Alte organizații reclamante, între care Centrul pentru Drepturile Sociale și ale Lucrătorilor, Centrul pentru Studii Sociale, Ieșirea, Academia pentru Drepturile Omului, Migrația în secolul al XXI-lea și Femeile Donului, au fost considerate ca nefiind în conformitate cu Legea privind agenții străini în ceea ce privește activitățile din domeniul protecției drepturilor omului, deoarece au luat atitudine în favoarea drepturilor muncitorilor, a drepturilor persoanelor LGBT și femeilor, precum și a drepturilor migranților. În alte cazuri, evenimente comemorative au fost considerate „activități politice”, la fel ca în cazul Centrului pentru Apărarea Mass-media și al Centrului Sudic pentru Drepturile Omului (infra, pct. 473 și 653).

100. Exemplele de mai sus demonstrează că excluderile din domeniul de aplicare al conceptului de „activități politice” – precum cultura, securitatea socială, protecția florei și faunei și munca caritabilă – stabilite în Legea privind agenții străini (supra, pct. 28) au devenit lipsite de sens prin practica imprevizibilă a legii, confirmată de instanțele ruse. De exemplu, Valul Baikal, o organizație ecologică activă în protecția florei și faunei, care nu este considerată activitate politică, a fost considerată ca fiind implicată în „activități politice” după ce a exprimat o opinie cu privire la deciziile autorităților statului privind protecția plantelor sau alte aspecte de mediu, întrucât „exprimarea de opinii cu privire la deciziile autorităților statului” constituie o activitate „politică” (infra, pct. 215).

(δ) Distincția între activitățile unei organizații și personalul acesteia

101. Curtea Constituțională a solicitat ca autoritățile să facă o distincție între activitățile membrilor și directorilor organizațiilor, desfășurate în nume propriu, și cele desfășurate în numele unei organizații. Doar aceste din urmă activități, nu și primele, ar putea intra în domeniul de aplicare al „activităților politice” prevăzute de Legea privind agenții străini (supra, pct. 39). Cu toate acestea, în practică, declarațiile sau pozițiile directorilor organizațiilor reclamante au fost atribuite în mod curent organizațiilor înseși, fără a se stabili

dacă acestea fuseseră făcute în nume propriu sau în numele organizației. Referitor la cauzele Centrul pentru Educație Cetățenească, Centrul Dront, Misiunea Legală, Centrul pentru Apărarea Mass-media, Mișcarea pentru Drepturile Omului, Planeta Speranței, Centrul Renaștere, Școala Recruților, Centrul Sova și Femeile Donului, autoritățile au luat în considerare declarațiile pe care directorii organizațiilor le făcuseră în cursul unor discuții, interviuri sau pe website-uri, precum și participarea acestora la proiecte, unul dintre aspectele „activității politice” ale organizațiilor reclamante (infra, pct. 257, 283, 444, 472, 512, 554, 596, 624, 659 și 689). Referitor la cauzele Valul Baikal și Centrul Perm pentru Drepturile Omului, comentariile directorului pe blogul personal al unui jurnalist, o cerere de interzicere a arderii terenurilor agricole înaintată autorităților statului și blogul personal al fondatorului au fost considerate „activități politice” ale organizațiilor (infra, pct. 210 și 540). În cauza Memorial Riazan, autoritățile au considerat fotografiile postate de directorul organizației reclamante pe pagina sa personală de pe o rețea socială ca fiind „activitate politică” (infra, pct. 603). Rezultă că, în lipsa unei reglementări juridice clare și previzibile, organizațiile reclamante erau nevoite să se confrunte cu riscul ca orice afirmații ale directorilor, membrilor sau fondatorilor lor, inclusiv comentariile de pe conturile lor private de pe platformele de socializare, să fie clasificate drept „activitate politică” ale organizațiilor.

102. În alte cauze, autoritățile au stabilit o legătură între activitatea directorilor organizațiilor reclamante în cadrul unor organe ale statului – organe în care fuseseră numiți în calitate personală sau profesională, nu ca reprezentanți ai organizațiilor lor – și activitățile organizațiilor înseși. În cauzele Asociația Agora, Asociația Medicală din Ciapaievsk, Centrul pentru Educație Cetățenească, Comitetul contra Torturii și Centrul pentru Apărarea Mass-media, activitățile directorilor sau fondatorilor acestora în cadrul Consiliului Prezidențial pentru Drepturile Omului și al organelor guvernamentale regionale au fost considerate de autorități ca fiind „activități politice” ale organizațiilor reclamante (infra, pct. 208, 236, 257, 270 și 472).

(e) Interpretări ale formelor de „activități politice”

103. Curtea Constituțională a subliniat, de asemenea, formele în care se poate manifesta în sine intenția de a se implica în activități politice, precum și probele care fac evidentă o astfel de intenție. Aceasta a subliniat, de asemenea, că scopul final al activităților politice era de a influența procesul decizional al organelor statului și politicile statului (supra, pct. 39). În practică, însă, autoritățile au renunțat la cerința de a demonstra că opiniile exprimate ar fi putut avea un impact asupra deciziilor lor. În cauza Observatorul de Mediu Sahalin, autoritățile au considerat semnarea unei scrisori adresate organizațiilor și activiștilor ecologici ucraineni și care a fost publicată pe website-ul Wildlife Conservation Centre în timpul conflictului ruso-ucrainean din 2014 ca fiind „activitate politică”. Scrisoarea nu era

adresată autorităților vreunui stat, destinatarii acesteia erau exclusiv organizații de mediu și activiști din Ucraina și nu conținea solicitări sau pretenții adresate autorităților (infra, pct. 610 și 612). Cu toate acestea, instanțele din Rusia au considerat scrisoarea de solidaritate ca fiind „activitate politică” din partea organizației reclamante. În cauza Centrul Levada, instanțele interne au hotărât că opiniile privind regimul politic din Rusia exprimate de directorul organizației reclamante și de șeful unui departament într-o prelegere, în interviuri și în articolele publicate pe un website demonstau că Centrul Levada a exercitat o „activitate politică”; instanțele au formulat această constatare fără a analiza dacă opiniile respective încurajaseră o schimbare a politicii autorităților (infra, pct. 453).

(στ) Concluzie

104. Având în vedere faptul că termenul „politic” este în mod inherent vag și poate fi supus unor interpretări diverse, necesitatea unei interpretări stabile, coerente și previzibile a acestuia a fost cu atât mai importantă în cauzele respective. Dictionarele, la care Guvernul face trimitere, pot fi folosite pentru a stabili sensul obișnuit al cuvintelor, dar nu sunt un substitut al preciziei legislative și al jurisprudenței consacrate. Autoritățile ruse au aplicat o interpretare extinsă și imprevizibilă noțiunii „activități politice” care a fost utilizată în Legea privind agenții străini, pentru a include chiar și activitățile care erau enumerate în mod specific ca fiind excluse din domeniul său de aplicare și au tratat fără discriminare activitățile organizațiilor, pe cele ale directorilor sau membrilor acestora care au acționat în nume propriu, precum și pe cele care nu aveau finalitatea necesară pentru a influența deciziile și politica statului. În timp ce Legea privind agenții străini impunea ca scopul de a influența politica statului să fie calificat drept activitate politică (supra, pct. 28), practica executivului și a altor autorități a extins conceptul de „activitate politică” la orice formă de susținere publică cu privire la un set extrem de larg de probleme, fără a stabili dacă organizația și-a desfășurat activitățile cu scopul de a influența politica statului. Clasificarea activităților ONG-urilor pe baza criteriului respectiv – dacă acestea constituiau sau nu „activități politice” – a produs rezultate incoerente și a generat nesiguranță în rândul ONG-urilor care doreau să se implice în activități ale societății civile legate, în special, de drepturile omului sau de protecția mediului sau de activități caritabile, mai ales că instanțele naționale nu au oferit o orientare coerentă privind acțiunile care constituiau sau nu „activități politice” [a se vedea *Jecev*, citată anterior, pct. 55, și *Organizația Macedoneană Unită Ilinden și alții împotriva Bulgariei* (nr. 2), nr. 34960/04, pct. 39, 18 octombrie 2011].

(ii) *Cu privire la întrebarea dacă prevederile referitoare la „finanțarea străină” sunt suficient de previzibile*

(α) Argumentele părților

105. Organizațiile reclamante au subliniat că prevederile referitoare la finanțarea străină cuprinse în Legea privind agenții străini nu erau previzibile și nu stabileau nicio sumă, perioadă sau formă de finanțare străină necesară pentru ca o organizație să fie declarată „agent străin”. Autoritățile ruse au adoptat o interpretare excesiv de largă și imprevizibilă a termenului „finanțare străină”. Astfel cum a demonstrat aplicarea practică a Legii privind agenții străini, nu doar primirea de fonduri sau alte bunuri de către ONG-uri a fost considerată finanțare străină, ci și plățile în numerar către angajații sau membrii acestora, precum și activitățile comune cu alte organizații considerate „agenți străini”. Nici refuzul de a accepta fondurile străine nu garanta că o organizație care a refuzat aceste fonduri nu va fi considerată „agent străin”. În plus, beneficiarii fondurilor nu aveau oportunitatea de a verifica sursa exactă a finanțării, întrucât informațiile privind cetățenia unui donator sau sursa de fonduri a unei organizații donatoare nu erau disponibile publicului, iar legislația rusă nu impunea organizațiilor obligația de a verifica originea fondurilor transferate de la o altă organizație rusă.

106. Guvernul a susținut că termenul „finanțare străină” era clar definit în lege și fusese clarificat suplimentar și de către Curtea Constituțională. Parametrii specifici ai unei astfel de finanțări – fie temporali (în legătură cu durata sau frecvența finanțării), cantitativi (în legătură cu valoarea sau amploarea finanțării) sau materiali (în legătură cu măsura în care finanțarea constituia o donație, un grant sau o recompensă) – nu contau, în măsura în care fondurile proveneau dintr-o sursă străină. Legea se aplica fondurilor și oricăror altor bunuri; forma în care erau primite fondurile – de exemplu, un credit într-un cont bancar sau o plată pentru evenimente, servicii sau alte cheltuieli – nu avea nicio semnificație legală. Astfel de fonduri și bunuri trebuiau să fi fost primite după data intrării în vigoare a Legii privind agenții străini. Legea nu impunea autorităților să demonstreze că o organizație cunoștea originea străină a fondurilor pe care le-a acceptat. Organizațiile angajate în „activități politice” urmau să suporte riscul ignoranței lor cu privire la originea finanțării. Dacă autoritățile ar trebui să dovedească faptul că un beneficiar cunoștea originea străină a fondurilor, acest lucru ar îngreuna aplicarea dispozițiilor privind finanțarea străină indirectă.

(β) Scopul plăților

107. Curtea observă că Legea privind agenții străini nu conține nicio reglementare cu privire la scopul „finanțării străine” și nu impune autorităților să stabilească o legătură între o astfel de finanțare și pretinsele „activități politice” ale organizației. Absența oricăror norme referitoare la scopul rambursărilor a condus la situații absurde, cum ar fi cauza Centrul pentru

Educație Cetățenească, în care autoritățile și instanțele din Rusia au concluzionat că organizația era „finanțată” de o „sursă străină” pentru că un hotel din Oslo i-a rambursat o sumă pentru că plătea prea mult pentru închirierea centrelor de conferință și a camerelor de hotel (infra, pct. 259).

- (γ) Distincția dintre fondurile primite de organizație și cele primite de personalul acesteia

108. Termenul „finanțare străină” a fost utilizat, de asemenea, în mod nediscriminatoriu de către autorități pentru a include orice plăți – nu doar cele către organizațiile reclamante, ci și cele către membri sau directorii acestora, chiar și în cazul în care aceștia au acționat în nume personal, fără a implica o organizație. De exemplu, organizația Centrul Sudic pentru Drepturile Omului a fost recunoscută ca „agent străin”, în special pe motiv că șeful organizației reclamante primise fonduri pentru a achiziționa bilete de avion dus-întors de la Soci la Moscova pentru a vizita centrul cultural german Goethe-Institut, unde a luat parte la un eveniment în nume personal, nu ca șef al organizației reclamante (infra, pct. 652 și 654).

- (δ) Interpretarea termenului „surse străine”

109. Legea privind agenții străini definește termenul „sursă străină” ca fiind unul care include atât surse străine adecvate, precum statele străine, instituții, asociații și persoane fizice, cât și orice entitate rusă care „primește fonduri și alte bunuri din aceste surse” (supra, pct. 15). O astfel de entitate rusă nu trebuie să fie desemnată ca fiind „agent străin” sau altfel identificată în alt mod ca „sursă străină” în momentul în care sunt puse la dispoziție fondurile. Legea nu specifică niciun criteriu în conformitate cu care se poate considera că o entitate rusă se încadrează în această categorie, cum ar fi o sumă limită sau un procent din bugetul anual sau utilizarea fondurilor străine desemnate pentru subfinanțarea organizațiilor naționale. Acest fapt creează o situație de incertitudine, în care o donație simbolică din străinătate poate face ca autoritățile să clasifice o entitate rusă drept sursă străină de fonduri, precum și orice organizații care au primit fonduri de la această entitate drept „agenți străini”. De exemplu, Memorial Ekaterinburg nu a primit nicio finanțare din surse străine adecvate. Cu toate acestea, întrucât o altă organizație reclamantă, Memorial Internațional i-a plătit asigurările, serviciile publice, facturile la electricitate și telefonie pe o perioadă de doi ani, autoritățile au considerat că aceasta era o probă suficientă a unei „finanțări străine”, întrucât Memorial Internațional fusese desemnată drept „agent străin” (infra, pct. 696). Parcul Gagarin a fost înscrisă în registrul agenților străini întrucât primise fonduri de la o fundație de caritate rusă despre care s-a aflat ulterior că fusese finanțată din străinătate (infra, pct. 339). În ceea ce privește Școala Recruților, faptul că o altă organizație reclamantă, Misiunea Legală, considerată „agent străin”, plătise pentru website-ul și sediul acesteia a fost considerat o dovadă a unei „finanțări străine” (infra, pct. 624).

110. Absența unor criterii clare și previzibile a acordat autorităților o marjă de apreciere nelimitată pentru a afirma că organizațiile reclamante primeau „finanțare străină”, indiferent cât de îndepărtată sau slabă era asocierea acestora cu o presupusă „sursă străină”. Cauzele Asociația Golos și Da-Da-Da ilustrează acest lucru. În ambele cauze, directorii organizațiilor reclamante făcuseră parte, de asemenea, din consiliile de administrație ale altor organizații care fuseseră catalogate „agenți străini”. Faptul că aceste alte organizații primiseră finanțare străină a fost, pentru autoritățile ruse, suficient pentru a stabili o legătură între „sursele străine” și organizațiile reclamante prin intermediul directorilor acestora (infra, pct. 355 și 666). Curtea consideră că organizațiile reclamante nu puteau să prevadă în mod rezonabil că astfel de conexiuni neverosimile și arbitrare ar fi fost stabilite și că banii pe care i-au primit ar fi fost considerați viciați de originea lor străină, indiferent de câte grade de separație ar fi existat între organizația beneficiară și pretinsa „sursă străină”.

(ε) Existența unei posibilități legale de a refuza finanțarea străină

111. În sfârșit, Curtea constată că circumstanțele în care refuzul finanțării străine putea fi considerat valid nu erau nici clare, nici previzibile. În cazul Asociației Golos, instanța de fond a constatat că, refuzând premiul în bani din partea Norvegiei, Asociația Golos a refuzat în mod valid finanțarea străină, ceea ce a făcut ca Legea privind agenții străini să nu fie aplicabilă. Cu toate acestea, la scurt timp, în recurs, aceeași instanță a constatat că refuzul aceluiași premiu în bani constituia primire de finanțare străină, întrucât prin refuzul de a primi fondurile menționate, Asociația Golos a luat o decizie privind activitatea sa și a demonstrat „autoritatea unui proprietar” cu privire la suma respectivă (infra, pct. 355). Abia după inițierea unei proceduri extraordinare în urma introducerii unei cereri de către Avocatul Poporului hotărârea respectivă a fost revizuită. Un alt exemplu este cel al Observatorului de Mediu Sahalin, care a refuzat finanțarea străină imediat după înscrierea sa în registrul agenților străini și a solicitat eliminarea sa din registru. Cu toate acestea, autoritățile au refuzat să o elimine din registrul agenților străini pe motiv că organizația era obligată să restituie toate fondurile primite de la donatori străini pe toată durata activității sale, nu doar de la data înscrierii sale în registrul agenților străini (infra, pct. 612).

(στ) Concluzie

112. Astfel cum demonstrează exemplele de mai sus, organizațiile reclamante nu au fost în măsură să prevadă cu un grad suficient de previzibilitate care finanțare și care surse de finanțare s-ar califica drept „finanțare străină” în scopul înregistrării ca „agent străin”. Norma juridică privind finanțarea străină care permite interpretarea sa excesivă și împrevizibilă în practică, astfel cum reiese în mod evident din circumstanțele

prezentelor cauze, nu îndeplinește cerința „calității legii” și îi privează pe reclamanți de posibilitatea de a-și reglementa situația financiară.

(iii) Cu privire la întrebarea dacă termenul „agent străin” este suficient de clar și previzibil

(α) Argumentele părților

113. Reclamanții au susținut că termenul „agent străin” a fost utilizat în mod intenționat în Legea privind agenții străini pentru a crea impresia publicului că ONG-urile ruse acționează în Rusia la ordinele și în interesul statelor sau organizațiilor „străine”. În sensul general acceptat, termenul „agent” face trimitere la o persoană care execută misiuni în numele altcuiva. Potrivit definiției din Codul civil rus, una dintre părțile la contractul de agenție (agentul) se angaja să întreprindă acțiuni legale și de alt gen la instrucțiunile celeilalte părți (comitentul) pentru o remunerație. Cu toate acestea, termenul a primit o interpretare largă și nouă în Legea privind agenții străini și în aplicarea ei practică, prin extinderea termenului la orice organizație rusă implicată în activități politice, nu în mod necesar în interesul unui finanțator străin. Noțiunea de „agent străin” utilizată în Legea privind înregistrarea agenților străini americană (LIAS) (Statele Unite ale Americii fiind singura jurisdicție în care exista un astfel de termen), despre care Guvernul a susținut că reprezenta o comparație relevantă pentru Legea privind agenții străini din Rusia, era fundamental diferită. LIAS asocia statutul de „agent străin” cu exercitarea unor activități „la ordinul, cererea sau instrucțiunile sau sub supravegherea” unui comitent străin și „în interesul” unui asemenea comitent. Ambele condiții erau necesare pentru ca o entitate să fie înregistrată ca „agent străin”.

114. Guvernul a susținut că termenul „agent străin” era suficient de clar și că aplicarea sa în practică era previzibilă, în primul rând întrucât era definit în Legea privind agenții străini și, în al doilea rând, întrucât constituia, în sine, o categorie juridică consacrată. În domeniul dreptului civil, un „agent” reprezintă o entitate autorizată să acționeze în numele altcuiva sau să execute ordinele oficiale și comerciale ale altcuiva. Era logic să se aplice acest termen ONG-urilor ruse care primeau fonduri din surse străine pentru a desfășura anumite activități. Guvernul a considerat că definiția unui „agent al unui comitent străin” din LIAS, care includea orice persoană implicată în activități politice și activități de relații publice sau care colecta și distribuia contribuții, era în esență similară cu cea a unui „agent străin” din legea rusă.

115. IDPP a atras atenția asupra faptului că LIAS impunea probarea existenței unei relații comitent – agent între „agentul străin” și „comitentul său străin”, ceea ce implica un nivel ridicat de dependență și control între asociația națională și donatorul său străin. În schimb, pentru un ONG rus care participa la „activități politice”, obținerea de fonduri din străinătate era

suficientă pentru ca ONG-ul să fie considerat un „agent străin”. Nu era necesar să se demonstreze că acționa „în interesul” unei entități străine.

116. ONG-urile maghiare și Fundația Helsinki pentru Drepturile Omului au susținut că analogia guvernului rus cu LIAS era profund eronată, întrucât LIAS nu viza societatea civilă, ci lobby-iștii profesioniști, și anume actorii politici care acționau în numele guvernelor, ceea ce era opusul a ceea ce făceau ONG-urile.

(β) Abordarea Curții

117. Curtea consideră că, indiferent de sensul general acceptat sau de definiția juridică a unei anumite sintagme, legiuitorul este îndreptățit să adopte un înțeles diferit în sensul unui anumit act juridic, cu condiția ca acesta să fie formulat suficient de precis și să rămână suficient de clar și previzibil în aplicarea sa. Definiția termenului „agent străin” utilizată în Legea privind agenții străini a introdus un concept diferit al agenției, în care un agent putea sau nu să acționeze în interesul comitentului, astfel cum rezultă din textul documentului (supra, pct. 15: „*inclusiv* [...] activitățile desfășurate în interesul finanțatorilor străini”). Această definiție include toate situațiile în care un ONG rus a primit „finanțare străină” și că s-a angajat în „activități politice”, inclusiv în cazul în care finanțarea nu se traduce în controlul și direcția donatorilor, și pare să se bazeze pe ipoteza că „finanțarea străină” – indiferent de suma sau de modalitățile și condițiile de acordare a acesteia – este egală cu controlul străin. O astfel de definiție a relației de agenție poate fi, într-adevăr, una amplă și nouă, însă nu există nicio îndoială în ceea ce privește faptul că orice ONG rus care beneficiază de finanțare „străină” poate intra în domeniul de aplicare al acestei legi. În consecință, Curtea constată că nu se ridică problema clarității sau a previzibilității acestei definiții și că acest aspect trebuie examinat în continuare din perspectiva cerinței necesității.

(iv) Concluzie privind cerința legalității

118. Curtea a constatat mai sus că două concepte-cheie ale Legii privind agenții străini, astfel cum au fost formulate și interpretate în practică de către autoritățile ruse, nu au îndeplinit cerința de previzibilitate. Faptele din prezenta cauză demonstrează că controlul judiciar nu a oferit garanții adecvate și eficiente împotriva exercitării arbitrar și discriminatorii a puterii largi de apreciere lăsate executivului (a se compara cu *Lașmankin și alții împotriva Rusiei*, nr. 57818/09 și alte 14 cereri, pct. 430, 7 februarie 2017). Acest fapt ar fi suficient pentru a se constata o încălcare a art. 11, interpretat în lumina art. 10, pe motiv că ingerința nu era prevăzută de lege. Cu toate acestea, Curtea constată că întrebările din acest caz sunt strâns legate de aspectul mai larg al clarificării faptului dacă ingerința a fost „necesară într-o societate democratică”. În special, Curtea trebuie să se verifice dacă restricțiile la adresa activităților organizațiilor reclamantelor corespundeau în

principiu unei „nevoi sociale imperioase” și dacă erau proporționale cu obiectivele urmărite (a se vedea *Koreşki și alții împotriva Ucrainei*, nr. 40269/02, pct. 49, 3 aprilie 2008, și *Tebieti Mühafize Cemiyeti și Israfilov*, citată anterior, pct. 65).

(c) Scop legitim

119. Reclamantii au fost de acord că ingerința a urmărit obiectivul valid al exercitării controlului de către societate și autorități asupra cheltuielilor de fonduri primite din surse străine.

120. Guvernul a susținut că ingerința a avut ca scop asigurarea controlului public, a securității și a unei transparențe mai mari în ceea ce privește activitățile politice ale ONG-urilor finanțate din străinătate.

121. Intervenienții terți, între care IDPP, Raportorul special, ONG-urile maghiare, CIJ și Amnesty International, au susținut că protecția suveranității și securității nu poate fi invocată ca motiv legal pentru impunerea de restricții organizațiilor societății civile.

122. Curtea acceptă, în principiu, că obiectivul de a crește transparența în ceea ce privește finanțarea organizațiilor societății civile poate corespunde obiectivului legitim al protecției ordinii publice prevăzut la al doilea paragraf al art. 11.

(d) „Necesară într-o societate democratică”

(i) Principii generale

123. Curtea reamintește posibilitatea cetățenilor de a se constitui într-o entitate juridică pentru a acționa în mod colectiv într-un domeniu de interes comun este unul dintre cele mai importante aspecte ale dreptului la libertatea de asociere, fără de care acest drept ar fi lipsit de orice semnificație. Modul în care legislația națională consacră această libertate și aplicarea sa practică de către autorități arată starea democrației în țara în cauză. Cu siguranță, statele au dreptul de a se asigura că scopul și activitățile unei asociații sunt conforme cu normele prevăzute de legislație, însă puterea statului de a-și proteja instituțiile și cetățenii de asociații care le-ar putea pune în pericol trebuie să fie utilizată cu moderație, întrucât excepțiile de la regula libertății de asociere trebuie interpretate în mod strict și numai motive convingătoare și imperioase pot justifica restrângerile la adresa acestei libertăți. Orice ingerință trebuie să corespundă unei „nevoi sociale imperioase”; astfel, noțiunea „necesară” nu are flexibilitatea unor expresii precum „utilă” sau „dezirabilă” (a se vedea *Sidiropoulos și alții împotriva Greciei*, 10 iulie 1998, pct. 40, *Culegere de hotărâri și decizii* 1998-IV, și *Gorzelik și alții*, citată anterior, pct. 88 și 94-95).

124. Curtea a recunoscut că funcția de a crea diverse platforme de dezbatere publică nu se limitează la presă, ci poate fi exercitată, printre altele, de ONG-uri ale căror activități reprezintă un element esențial al unei debateri

publice informate. Curtea a admis că, atunci când un ONG atrage atenția asupra unor aspecte de interes public, exercită un rol de gardian public de o importanță similară cu cea a presei și poate fi caracterizat ca fiind un „gardian” social care garantează o protecție similară în temeiul Convenției precum cea acordată presei. Curtea a recunoscut că societatea civilă aduce o contribuție semnificativă la dezbaterile afacerilor publice. Modul în care „gardienii publici” își desfășoară activitățile poate avea un impact semnificativ asupra bunei funcționări a unei societăți democratice. Este în interesul societății democratice să permită presei să își exercite rolul vital de „gardian public” comunicând informații referitoare la teme de interes public, precum și să permită ONG-urilor care verifică activitățile statului să facă același lucru [a se vedea *Magyar Helsinki Bizottság împotriva Ungariei* (MC), nr. 18030/11, pct. 166-167, 8 noiembrie 2016, cu trimiterile suplimentare].

125. Este, de asemenea, relevant să ne amintim că există numeroase diferențe istorice, culturale și politice în Europa, astfel încât fiecare stat își modelează propria viziune democratică. Având în vedere contactul direct și continuu cu forțele vitale ale țărilor lor, cu societățile lor și cu nevoile acestora, autoritățile legislative și judiciare sunt cele mai în măsură să evalueze dificultățile deosebite în protecția ordinii democratice în statul lor. Prin urmare, statului trebuie să i se acorde o anumită putere discreționară în ceea ce privește această evaluare complexă și specifică fiecărei țări, care are o relevanță centrală în alegerile legislative precum cele în discuție în prezenta cauză (a se vedea *Animal Defenders International*, citată anterior, pct. 111).

(ii) Cu privire la întrebarea dacă crearea unui statut special pentru „agenții străini” era necesară într-o societate democratică

(α) Argumentele părților

126. Reclamanții au susținut că termenul „agent” în sine, chiar și fără adjectivul „străin”, avea o conotație negativă fără dubii în contextul Rusiei. Încă din timpul regimului lui Stalin, cuvântul „agent”, utilizat ca idiom, fusese înzestrat cu un sens considerabil negativ, fiind plasat în aceeași categorie semantică ca și cuvintele „sabotor”, „spion” și „trădător”. Faptul că autoritățile ruse erau pe deplin conștiente de astfel de conotații negative rezultă din obiecția lor puternică ca reprezentantul lor la Curte să fie denumit „agent al Guvernului Rusiei”. Curtea a admis că, spre deosebire de reprezentanții altor state membre care erau numiți agenți, acest termen nu era utilizat pentru a-l descrie pe reprezentantul Guvernului Rusiei. Un sondaj de amploare în rândul populației ruse realizat în decembrie 2016 a arătat că 60% dintre respondenți făceau asocieri negative cu termenul de „agent străin”, 30% din populație declara că face asocieri neutre și doar 3% au declarat asocieri pozitive. Autoritățile de stat înseși asociau direct „activitatea politică” în sensul Legii privind agenții străini cu acțiunile antistatale și cu subminarea sistemului constituțional. Eticheta „agent străin” era atât de

rușinoasă și jignitoare încât unele dintre organizațiile reclamante, pentru a evita umilirea din partea publicului, refuzaseră finanțarea străină și, în consecință, fuseseră forțate să își încheie programele și să își înceteze toate sau la unele dintre activități, ceea ce era o manifestare tipică a „efectului descurajator”.

127. Guvernul a insistat că termenul „agent străin” nu avea conotații negative. Acesta a făcut trimitere la hotărârea din 2014 a Curții Constituționale a Federației Ruse, potrivit căreia desemnarea unor ONG-uri ruse ca exercitând funcțiile unui „agent străin” era condiționată de primirea de fonduri și alte bunuri din surse străine și avea ca scop identificarea acestora ca „subiecte specifice ale activităților politice desfășurate pe teritoriul Rusiei”. Hotărârea nu sugera că aceste organizații reprezentau o amenințare la adresa statului sau a instituțiilor publice „chiar dacă au acționat la ordinele sau în numele finanțatorilor străini”. „Încercările de a stabili contextul negativ” al termenului „agent străin” reprezentau un stereotip din epoca sovietică care nu mai era semnificativ în realitățile actuale. Desemnarea ca agent străin nu implica o evaluare negativă a vreunei astfel de organizații de către stat și nu putea fi interpretată ca o manifestare a lipsei încrederii sau a dorinței de discreditare a acestor organizații sau a scopurilor sau activităților acestora. Guvernul a subliniat că înregistrarea organizațiilor reclamante ca „organizații non-profit care exercită funcțiile unui agent străin” nu le-a afectat în niciun fel capacitatea de a-și exprima liber ideile și de a se implica în activități politice, inclusiv capacitatea de a participa la dezbateri. Guvernul a atașat o importanță decisivă faptului că Legea privind agenții străini nu prevedea lichidarea organizațiilor pentru nedepunerea cererii de înregistrare ca „agent străin”.

128. Comisarul a observat că termenul „agent străin” avea conotații negative puternice, întrucât fusese asociat în contextul istoric al Rusiei cu noțiunea de „spion străin” sau „trădător”. Modificările legislative au restrâns posibilitatea organizațiilor considerate „agenți străini” de a interacționa cu oficialii statului și de a desfășura anumite tipuri de activități publice. Utilizarea etichetei „agent străin” nu a afectat doar capacitatea organizațiilor non-profit de a coopera cu instituțiile statului, ci și relațiile acestora cu alți parteneri și cu publicul larg. Organizațiile non-profit considerate „agenți străini” au fost, de asemenea, țintele unei campanii de denigrare în presă: organizația de mediu Planeta Speranței a fost acuzată de „spionaj industrial finanțat din bani americani”, iar directorul acesteia a fost nevoit să fugă din Rusia.

129. CIJ, Amnesty International și Fundația Helsinki pentru Drepturile Omului au subliniat efectul stigmatizării etichetării ONG-urilor ca fiind „agenți străini”. Astfel de măsuri au adus atingere dreptului la libertatea de asociere în temeiul art. 11 din Convenție. Întrucât au afectat, de asemenea, capacitatea ONG-urilor și a reprezentanților acestora de a participa la

dezbatere publice, au încălcat în mod similar dreptul la libertatea de exprimare în temeiul art. 10 din Convenție.

130. ONG-urile maghiare au afirmat că stigmatizarea ONG-urilor a servit la discreditarea celor care și-au ridicat glasul împotriva activităților prejudiciabile ale autorităților. Criticarea autorităților a fost asimilată cu criticarea națiunii înseși.

(β) Alegerea unui termen pretins stigmatizant

131. Părțile nu au fost de acord asupra sentimentului evocat de expresia „agent străin”. În ceea ce privește reclamanții, terții intervenienți și experții independenți, inclusiv Comisarul și Comisia de la Veneția, această expresie transmitea „o conotație de ostracizare sau stigmatizare” pentru o mare parte a populației ruse și, prin urmare, putea reprezenta o amenințare la adresa libertății de exercitare a activităților organizațiilor non-profit care fuseseră etichetate în acest mod (supra, pct. 50 și 51). Comisia de la Veneția a subliniat că, fie și în lipsa contextului istoric specific Rusiei, termenul „agent străin” avea întotdeauna o conotație negativă, în măsura în care sugera că o organizație acționa „în numele și în interesul sursei străine”, nu în interesul societății ruse (pct. 55 din opinie). Guvernul a susținut, făcând trimitere la hotărârea Curții Constituționale, că termenul „agent străin” își pierduse conotația negativă pe care o avea în trecut. Curtea observă că Guvernul nu și-a coroborat afirmația cu niciun element de probă, în timp ce constatările unui sondaj de opinie important în rândul populației ruse par să sugereze contrariul (supra, pct. 126). De asemenea, Guvernul nu a oferit nicio explicație sau cel puțin niciun indiciu cu privire la motivele pentru care a fost ales termenul „agent străin”, ce alternative au fost avute în vedere și dacă conotațiile termenului au fost luate în considerare.

132. Curtea a constatat anterior că, chiar și atunci când măsurile luate de autorități nu au restrâns efectiv dreptul unei asociații de a-și desfășura activitățile, utilizarea unui limbaj stigmatizant pentru a descrie asociația respectivă ar putea avea consecințe negative asupra activității acesteia. Utilizarea unor termeni ostili constituie o ingerință la adresa drepturilor unei asociații și trebuie justificată ca fiind necesară într-o societate democratică (a se vedea *Leela Förderkreis e. V. și alții*, citată anterior, pct. 84-101, și a se compara cu *Aliiev împotriva Azerbaidjanului*, nr. 68762/14 și 71200/14, pct. 210, 20 septembrie 2018). Curtea observă, de asemenea că, în viziunea Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), desemnarea organizațiilor societății civile ca „organizații care beneficiază de sprijin din străinătate” este în măsură să creeze un climat generalizat de neîncredere față de aceste organizații și să le stigmatizeze (supra, pct. 47).

133. Părțile par să fie de acord cu faptul că termenul „agent” desemnează, în sensul general acceptat, o persoană sau o entitate care desfășoară anumite activități sau sarcini la ordinele sau instrucțiunile unei alte persoane sau entități (denumite în continuare „comitent”) în schimbul unei remunerații în

cadrul relației comitent – agent. Termenul „agent” a fost utilizat în mod sistematic în acest sens în dreptul civil rus, în legislația federală și în legislația secundară, precum și în multe alte jurisdicții. Adăugarea adjectivului „străin” implică faptul că comitentul este o entitate străină în numele căreia acționează agentul.

134. Astfel cum a observat Curtea anterior la pct. 117, definiția unui „agent străin” din Legea privind agenții străini a introdus conceptul de agenție, în care controlul donatorului asupra beneficiarului fondurilor era efectiv prezumat, nu stabilit de la caz la caz, chiar și într-o situație în care beneficiarul fondurilor își păstra independența managerială și operațională deplină în ceea ce privește definirea programelor, politicilor și priorităților sale. În plus, această prezumție era de neconceput întrucât orice dovadă de independență operațională a beneficiarului grantului față de donator era lipsită de relevanță din punct de vedere juridic pentru desemnarea organizației vizate ca „agent străin”, simplul fapt de a primi orice sumă de bani din „surse străine” fiind suficient.

135. Practica administrativă și judiciară în cauzele organizațiilor reclamante a confirmat această interpretare a relației de agenție: nici Ministerul Justiției, nici instanțele nu au considerat necesar să demonstreze că organizațiile reclamante au acționat în interesul unor surse străine și au considerat că faptul că acestea primiseră fonduri străine și desfășuraseră activități politice reprezintă suficiente probe că erau „agenți străini”. Nu s-a susținut și nici nu s-a stabilit în niciuna din cauzele organizațiilor reclamante că ar fi acționat în numele, la ordinul sau în interesul unei entități străine sau că ar fi fost altceva decât actori independenți în domeniile de activitate respective. De exemplu, în cazul Centrului Sudic pentru Drepturile Omului, organizația a primit fonduri de la un alt ONG rus care fusese deja inclus în registrul agenților străini pentru a-și crea propriul website (infra, pct. 652). O altă organizație reclamantă, Lumea Femeilor, a primit o donație de la un ONG rus pentru a organiza un eveniment de sensibilizare cu privire la prevenirea violenței domestice, în timp ce o altă organizație, Da-Da-Da, a utilizat fonduri primite de la Ambasada Franței la Moscova pentru a organiza un seminar cu privire la siguranța apărătorilor drepturilor omului (infra, pct. 666 și 680). La luarea deciziilor de a înregistra aceste organizații ca „agenți străini”, nici Ministerul Justiției, nici instanțele nu s-au preocupat să demonstreze că au acționat ca „agenți” în interesul organizațiilor indicate ca surse ale finanțării lor străine.

136. Prin urmare, Curtea consideră că atașarea etichetei de „agent străin” oricărei organizații reclamante care a primit fonduri de la entități străine este nejustificată și prejudiciabilă și riscă, de asemenea, să aibă un efect descurajator și de stigmatizare puternic asupra operațiunilor acestora. Această etichetă le-a prezentat ca fiind sub control străin, ignorând faptul că organizațiile respective se considerau membre ale societății civile naționale care lucrează pentru a susține respectarea drepturilor omului, a statului de

drept și a dezvoltării umane, în beneficiul societății ruse și al sistemului democratic.

(γ) Crearea unei noi categorii de ONG-uri „agenți străini”

137. Alegerea unui termen pentru a eticheta o nouă categorie de organizații non-profit ruse face parte dintr-o întrebare mai amplă, și anume dacă crearea unui astfel de statut poate fi justificată ca fiind „necesară într-o societate democratică”.

138. Curtea reamintește că un stat poate adopta, în conformitate cu Convenția, măsuri generale care să se aplice unor situații predefinite, indiferent de faptele individuale ale fiecărei cauze, chiar dacă acest lucru ar putea avea ca rezultat cauze individuale dificile. Pentru a stabili proporționalitatea unei măsuri generale, Curtea trebuie să evalueze în primul rând alegerile legislative care au stat la baza acestora și calitatea controlului parlamentar și judiciar cu privire la necesitatea măsurii, acordând o importanță deosebită funcționării marjei de apreciere (*Animal Defenders International*, citată anterior, pct. 106-110).

139. Procesul democratic este unul continuu, care trebuie să fie sprijinit în permanență prin dezbateri publice libere și pluraliste și să fie realizat de numeroși actori ai societății civile, inclusiv de activiști individuali și de ONG-uri (*ibidem*, pct. 111). În cazul în care au fost identificate riscuri pentru acest proces, implicarea străină în anumite domenii sensibile – cum ar fi alegerile sau finanțarea mișcărilor politice – poate justifica o reglementare mai strictă sau restricții din partea statului, întrucât asigurarea transparenței ONG-urilor care beneficiază de finanțare străină substanțială constituie un obiectiv legitim. Cu toate acestea, astfel cum Curtea a constatat anterior, domeniul de aplicare al Legii privind agenții străini și, în special, definiția „activităților politice” depășește cu mult ceea ce este considerat în mod obișnuit drept probleme de securitate națională sau interese sensibile ale statului. În esență, reglementarea pare să se bazeze pe o noțiune potrivit căreia aspecte precum respectarea drepturilor omului și statul de drept reprezintă „afaceri interne” ale statului și că orice control extern al unor astfel de aspecte este suspect și constituie o potențială amenințare la adresa intereselor naționale. Această noțiune nu este compatibilă cu istoricul întocmirii și cu valorile care stau la baza Convenției ca instrument de ordine publică europeană și de securitate colectivă: drepturile tuturor persoanelor din spațiul juridic al Convenției reprezintă o problemă care privește toate statele membre ale Consiliului European.

140. Curtea reamintește, în acest sens, că, chiar și înainte de adoptarea Legii privind agenții străini, legislația privind organizațiile non-profit conținea mecanisme care permiteau statului și societății să își exercite controlul asupra primirii și cheltuirii fondurilor de către organizații non-profit, inclusiv a fondurilor din surse străine. Guvernul nu a identificat deficiențe sau riscuri de abuz în cadrul juridic existent anterior pe care crearea

unui nou statut de „agenți străini” să le soluționeze, ceea ce împiedică Curtea să aprecieze rațiunea noii reglementări. În schimb, se pare că statutul de „agent străin” a fost instituit pentru a separa organizațiile reclamante de alte organizații non-profit și pentru a le supune pe acestea și activitățile lor unui control al statului mult mai strict.

141. Odată ce o organizație primea statutul de „agent străin”, se confrunta nu doar cu cerințe contabile și de raportare suplimentare pe care Curtea le va aborda în continuare, ci și cu o serie de consecințe negative care depășeau simplele consecințe juridice. Comisarul și Comisia de la Veneția au observat că o organizație non-profit etichetată drept „agent străin” „se confrunta, cel mai probabil, cu o atmosferă de neîncredere, teamă și ostilitate care îi făcea dificilă funcționarea”. Aceștia au invocat un exemplu de persoane fără adăpost care au refuzat oferta de adăpost din partea reprezentanților unui ONG umanitar întrucât nu doreau ajutor din partea „agenților străini” (pct. 54 din opinii).

142. Curtea este, în special, preocupată de faptul că statutul de „agent străin” a redus grav capacitatea organizațiilor reclamante de a interacționa cu reprezentanții autorităților statului, inclusiv cu cei cu care colaboraseră de mulți ani înainte de înregistrarea lor ca „agenți străini”. Comisarul și Comisia de la Veneția au observat că era posibil ca reprezentanții instituțiilor statului să ezite să coopereze cu organizațiile considerate „agenți străini”, în special în contextul discuțiilor privind posibilele modificări ale legislației sau ale politicilor publice (pct. 55 din opinii). Un astfel de risc, în fapt, s-a materializat. De exemplu, în cazul Memorial Ekaterinburg, Ministerul Educației Generale și Profesionale din regiunea Sverdlovsk a trimis circulara nr. 02-01-82/1861 din 10 martie 2017, prin care solicita șefilor instituțiilor de învățământ secundar și superior din regiune „să ia măsuri pentru a restricționa participarea educatorilor și studenților” la evenimente organizate de respectiva organizație „agent străin”. Centrul pentru Educație Cetățenească a primit scrisori din partea a patru instituții de învățământ naționale și municipale în care se afirma că aceste instituții nu mai doreau să colaboreze cu organizația reclamantă în urma înregistrării sale ca „agent străin”. În urma includerii sale în registrul „agenților străini”, Observatorul de Mediu Sahalin a primit o scrisoare similară din partea Departamentului regional al Gărzii de frontieră din Sahalin, cu care colaborase cu succes în prevenirea braconajului.

143. Autoritățile executive au încercat să se distanțeze de organizațiile „agenți străini” și să taie orice legătură cu directorii sau membrii acestora. În cazul Lumea Femeilor, un decret al guvernatorului regiunii Kaliningrad, nr. 196 din 30 decembrie 2015, a interzis membrilor organizațiilor „agenți străini” să fie membri ai Consiliului socio-politic al guvernatorului, iar directorul organizației reclamante a fost dat afară din acest consiliu. La 14 septembrie 2015, un avocat din cadrul Centrului Perm pentru Drepturile Omului a fost împiedicat să participe la o ședință a consiliului pentru calificări juridice din cauza legăturilor sale cu organizația considerată „agent străin”.

A reușit în cele din urmă să își continue activitatea, dar nu înainte de a adopta o altă afiliere.

144. Restricțiile privind participarea organizațiilor considerate „agenți străini” la viața politică și socială a societății ruse au ajuns treptat în legislația federală. O serie de modificări la legile electorale au interzis unor astfel de organizații orice formă de implicare în orice fel de alegeri (supra, pct. 30). Organizațiilor reclamante care militau pentru alegeri corecte și acționau ca „gardieni ai alegerilor” – Asociația Golos și Fondul Golos, printre altele – li s-a refuzat posibilitatea de a-și continua misiunea de observatori electorali independenți. Legislația modificată asimila poziția organizațiilor „agenți străini” din Rusia cu cea a observatorilor străini sau internaționali. Legislația a stabilit o procedură de invitație a observatorilor străini sau internaționali, dar nu a reușit să definească o procedură echivalentă pentru invitarea organizațiilor naționale, ceea ce a zădărnicit efectiv orice efort de monitorizare din partea organizațiilor rusești, odată ce acestea au fost incluse pe lista „agenților străini”.

145. Mai recent, restricțiile la adresa activităților organizațiilor considerate „agenți străini” au fost extinse mult în afara domeniului politic pentru a submina misiunea acestora de monitorizare independentă a actorilor statali din alte domenii. Modificările din 2018 au retras dreptul organizațiilor considerate „agenți străini” de a numi candidați pentru organisme publice de monitorizare, care erau singurele instituții ale societății civile cu acces la unitățile penitenciare și cu autoritatea de a evidenția probleme legate de respectarea drepturilor omului în locurile de detenție (supra, pct. 34, și *Ananiev și alții împotriva Rusiei*, nr. 42525/07 și 60800/08, pct. 105-106, 10 ianuarie 2012). O altă lege a privat organizațiile considerate „agenți străini” de posibilitatea de a expune potențialul de mită și corupție pe care proiectul de lege propus îl putea oferi oficialilor statului (supra, pct. 35).

(8) Concluzie

146. Rezultă că crearea noului statut a restrâns grav capacitatea organizațiilor reclamante de a-și continua activitățile, din cauza atitudinii negative a grupurilor-țintă ale acestora și din cauza restricțiilor normative și legislative privind implicarea organizațiilor considerate „agenți străini” în proiectele de cooperare și de monitorizare. Înregistrarea lor ca „agenți străini” le-a limitat capacitatea de a participa la viața publică și de a se implica în activități pe care le desfășuraseră înainte de crearea noii categorii de „agenți străini”. Guvernul nu a putut să prezinte motive „relevante și suficiente” pentru crearea acestei noi categorii și nici să demonstreze că aceste măsuri au promovat obiectivul declarat al creșterii transparenței. Astfel, crearea acestui statut, astfel cum este definit în dreptul intern, nu era „necesară într-o societate democratică”.

(iii) *Cu privire la întrebarea dacă cerințele suplimentare de auditare și raportare erau necesare într-o societate democratică*

(α) Argumentele părților

147. Organizațiile reclamante au susținut că cerințele suplimentare de control și raportare care le erau aplicabile din cauza statutului lor de organizații considerate „agenți străini” au constituit o povară serioasă și un consum de timp și resurse. În contextul unei crize de resurse, principalele activități ale organizațiilor considerate „agenți străini” aveau tendința de a se concentra asupra punerii la dispoziția autorităților a unei serii de rapoarte suplimentare și pregătirii pentru inspecții, în timp ce activitățile statutare erau reduse în mod semnificativ. Personalul lor trebuia să întocmească de patru ori mai multe rapoarte decât alte organizații non-profit și, de asemenea, să plătească sume substanțiale pentru auditul anual obligatoriu – între 50 000 RUB și 250 000 RUB (între 1 250 EUR și 8 250 EUR la momentul faptelor). Aceste costuri fixe nu aveau legătură cu cuantumul finanțării străine primite sau cu bugetul general al unei organizații și reprezentau o povară disproporționată, în special pentru organizațiile cu cele mai puține resurse. Exista, de asemenea, un risc constant ca organizațiile să fie sancționate administrativ, chiar și pentru întârzieri ne semnificative sau inexactități superficiale în raportări.

148. Guvernul a susținut că cerințele obligatorii de auditare se extindeau nu doar la organizațiile considerate „agenți străini”, ci și la societățile și corporațiile deținute de stat, precum și la filialele locale ale ONG-urilor străine. Cerințele de raportare financiară erau comparabile cu cele existente în alte jurisdicții (Guvernul a făcut trimitere în special la Registrul de transparență al UE și la Principiile fundamentale). Cerințele nu impuneau o sarcină excesivă ONG-urilor și permiteau autorităților locale să asigure transparența finanțării lor și să primească rapoarte actualizate cu privire la activitățile acestora. Cerințele de raportare vizau, de asemenea, creșterea protecției securității naționale și „sensibilizarea publicului” cu privire la faptul că persoanele și entitățile străine erau implicate în oferirea de sprijin organizațiilor angajate în activități politice și care exercitau influență asupra politicilor ruse și fundațiilor statului. În sfârșit, Guvernul a invocat exemple de decizii interne în care instanțele au suspendat procedurile în cazul unor sancțiuni administrative aplicate pentru neprezentarea rapoartelor solicitate.

149. IDPP a susținut că Legea privind agenții străini impunea sarcini financiare și administrative suplimentare ONG-urilor care primeau fonduri străine. S-a estimat că, anual, ONG-urile considerate „agenți străini” erau forțate să cheltuiască în medie cu 273 000 RUB mai mult decât alte ONG-uri. Prin comparație, cerințele de divulgare și raportare pentru lobby-iștii controlați de către comitenții străini, cerințe prevăzute de LIAS în SUA, erau fundamental diferite, în sensul în care se concentrau asupra serviciilor de lobby, consultanță și relații publice, nu asupra organizațiilor societății civile,

în timp ce Legea privind agenții străini din Rusia se concentra asupra acestor organizații.

150. Raportorul special a declarat că autoritățile de înregistrare ar trebui să fie independente față de Guvern; că obligațiile de raportare trebuie să fie simple, uniforme și previzibile; că organele responsabile cu înregistrarea și supravegherea trebuie să efectueze inspecții numai în timpul orelor obișnuite de program, cu un preaviz transmis în mod adecvat; că puterile nu trebuie utilizate în mod arbitrar și pentru hărțuirea sau intimidarea organizațiilor.

151. SIDO a susținut că, atât timp cât organizațiile considerate „agenți străini” erau obligate să respecte cerințe de raportare greoaie și mai frecvente, consecințele practice ale faptului că erau considerate „agenți străini” puteau fi descrise ca fiind „debilitante”. CIJ și Amnesty International au subliniat faptul că măsurile care restricționează sau impun sarcini administrative ONG-urilor trebuie să fie cât mai puțin intruzive posibil, având în vedere importanța intereselor aflate în joc. ONG-urile maghiare au afirmat că măsurile prevăzute de Legea privind agenții străini erau disproporționate în raport cu obiectivul declarat al transparenței, iar obligația de a înregistra și de a raporta activitățile nu era conformă cu obiectivul urmărit, și nici inspecțiile extraordinare.

(β) Motivarea Curții

152. Curtea reamintește că statele pot stabili în legislația lor norme și cerințe privind guvernanta corporativă și organele de conducere și pot asigura conformarea persoanelor juridice cu astfel de norme și cerințe. În fapt, legile interne ale multor state membre ale Consiliului Europei prevăd astfel de reguli și cerințe, cu grade diferite de reglementare (a se vedea *Tebieti Mühafize Cemiyeti și Israfilov*, citată anterior, pct. 72). Cu toate acestea, în măsura în care modificările legislative impun noi cerințe organizațiilor existente anterior, acestea trebuie justificate ca fiind, în special, „necesare într-o societate democratică” (a se vedea *Filiala Moscova a Armatei Salvării împotriva Rusiei*, citată anterior, pct. 73-77 *et passim*).

153. Începând din 2006, toate organizațiile non-profit ruse erau obligate să prezinte un raport anual privind activitățile și sursele lor de finanțare, inclusiv informații privind utilizarea fondurilor, și să transmită respectivul raport Ministerului Justiției într-un format predeterminat, indicând sursele lor de finanțare străine într-o secțiune specială a formularului de raportare. Raportul trebuia, de asemenea, pus la dispoziția publicului gratuit online, atât pe website-ul Ministerului Justiției, cât și pe propriul web-site al organizației. Prin urmare, chiar și înainte de adoptarea Legii privind agenții străini, activitățile organizațiilor non-profit, situația lor financiară și sursele lor de finanțare erau publice și transparente și se aflau, de asemenea, sub controlul deplin al autorităților statului. Guvernul nu a pretins că acest cadru legal lipsea sau era deficient în vreo privință.

154. Legea privind agenții străini nu a modificat și nu a extins domeniul de aplicare al informațiilor pe care organizațiile non-profit considerate „agenți străini” trebuiau să le furnizeze autorităților sau să le facă publice. Cu toate acestea, raportul a sporit în mod semnificativ frecvența raportării, necesitând până la patru rapoarte pe an, acolo unde unul era suficient anterior. Odată cu înregistrarea lor ca organizații cu statut de „agenți străini”, organizațiile reclamante aveau obligația de a transmite rapoarte cu privire la activitățile lor și la componența consiliilor lor de administrație, de două ori pe an; rapoarte privind modul în care au fost cheltuite sau utilizate fondurile din surse străine, de patru ori pe an; un raport de audit certificat, o dată pe an. Rapoartele trebuiau să fie încărcate pe website-urile proprii și pe website-ul Ministerului Justiției de două ori mai des decât anterior. Îndeplinirea acestor cerințe era verificată de Ministerul Justiției, iar nerespectarea lor era sancționată cu amenzi de multe ori mai mari decât cele aplicabile în cazul organizațiilor non-profit care nu erau incluse în registrul „agenților străini”. Aceste organizații puteau fi sancționate cu sume între 3 000 și 5 000 RUB pentru neprezentarea informațiilor solicitate de către autorităților statului sau municipale (art. 19.7 din CC), în timp ce organizațiile considerate „agenți străini” primeau o amendă cuprinsă între 100 000 și 300 000 RUB pentru aceeași contravenție (art. 19.7.5-2 din CC, supra, pct. 24). Astfel, doar pentru că organizația Lumea Femeilor a fost înscrisă în registrul „agenților străini” și nu a prezentat prompt rapoartele sale de „agent străin” pentru cel de al-doilea și cel de-al patrulea trimestru al anului 2016, instanțele locale au sancționat organizația cu o amendă de 100 000 RUB (infra, pct. 682).

155. Odată cu clasificarea lor drept „agenți străini”, organizațiile reclamante făceau obiectul unei obligații suplimentare de a fi supuse unui audit anual. Guvernul a insistat că această obligație era nediscriminatorie, întrucât se aplica și societăților deținute de stat. Curtea nu consideră că societățile deținute de stat constituie un element de comparație relevant. Acestea sunt mari operatori comerciali care gestionează fonduri publice și dispun de resurse financiare și umane substanțiale; un audit al cheltuielilor acestora este necesar pentru a monitoriza îndeaproape utilizarea fondurilor de stat și lupta împotriva corupției, proasta administrare și alocarea inutilă a resurselor. În schimb, organizațiile non-profit prezentau autorităților de reglementare rapoarte financiare complete, inclusiv sursele lor de finanțare chiar și anterior Legii privind agenții străini. Guvernul nu a explicat modul în care noua cerință îmbunătățește transparența activităților acestor organizații și proteja „securitatea națională”. Curtea observă, de asemenea, că serviciile de audit sunt costisitoare și impun o sarcină financiară și organizațională semnificativă organizațiilor reclamante (supra, pct. 147). În cazul Lumea Femeilor, menționat anterior, un motiv suplimentar pentru impunerea amenzii de 100 000 RUB a fost legat de faptul că organizația nu a prezentat un raport de audit pentru anul 2016. Instanțele nu au acceptat explicația că organizația nu avusese fondurile necesare pentru a plăti un astfel de raport.

156. În 2017 a fost introdusă o obligație suplimentară pentru organizațiile considerate „agenți străini”: toate erau obligate prin lege să treacă printr-un audit obligatoriu – o categorie care includea organizațiile considerate „agenți străini” – erau obligate să înscrie rezultatele auditurilor obligatorii în Registrul federal unificat de informații privind activitățile persoanelor juridice, prin intermediul portalului online fedresurs.ru. Rezultatele auditului trebuiau încărcate în termen de trei zile lucrătoare de la primirea lor, astfel că această cerință era deosebit de dificilă din punct de vedere al urgenței, dar și din punct de vedere al costurilor, deoarece, pentru a avea acces la fedresurs.ru și pentru a-și publica declarațiile de audit, organizațiile reclamante erau forțate să suporte cheltuieli suplimentare legate de obținerea unei alte semnături electronice speciale, diferită de cea utilizată în sectorul bancar. Curtea observă că nu existau cerințe comparabile aplicate altor organizații non-profit sau cu scop lucrativ, chiar dacă bugetul celui din urmă grup putea depăși în mod semnificativ fondurile puse la dispoziția organizațiilor reclamante.

157. Curtea observă, de asemenea, că organizațiile considerate „agenți străini” nu puteau să utilizeze forma simplificată de evidență contabilă pe care toate celelalte organizații non-profit aveau posibilitatea să o utilizeze (supra, pct. 29). Guvernul nu a explicat motivele pentru care s-a considerat necesar să li se nege acestor organizații accesul la o formă de contabilitate capabilă să le reducă formalitățile administrative.

158. În sfârșit, în ceea ce privește cerința suplimentară de a se supune inspecțiilor, autoritățile efectuează controale de rutină în cazul organizațiilor considerate „agenți străini” de trei ori mai des decât inspecțiile altor organizații non-profit, pe o bază trianuală, nu anuală. Guvernul nu a prezentat niciun motiv pentru această supraveghere crescută a organizațiilor reclamante. Indiferent de scopurile declarate de a îmbunătăți transparența care, aparent, au fost urmărite, orice risc de săvârșire a unor fapte ilegale din partea unei organizații este efectiv contracarat de autoritatea Ministerului Justiției de a efectua inspecții neprogramate (supra, pct. 18). Chiar dacă scopul important al inspecțiilor este incontestabil, utilizarea excesivă a puterii de a interveni în funcționarea unei organizații a societății civile nu ar trebui să fie niciodată folosită ca instrument de exercitare a controlului asupra ONG-urilor.

159. În concluzie, Curtea constată că Guvernul nu a invocat motive „relevante și suficiente” pentru impunerea unor cerințe suplimentare organizațiilor reclamante doar din cauza includerii acestora în registrul „agenților străini”. Curtea nu poate constata că frecvența sporită a raportării și inspecțiilor, obligația organizațiilor considerate „agenți străini” de a fi supuse unui audit obligatoriu și de a-l publica pe un website dedicat sau faptul că organizațiilor respective li se refuză dreptul să beneficieze de o contabilitate simplificată ar putea facilita în mod substanțial furnizarea de informații mai transparente și complete publicului, astfel cum a pretins

Guvernul. În orice caz, aceste măsuri suplimentare au impus o sarcină financiară și organizațională semnificativă și excesivă organizațiilor reclamante și personalului acestora și le-au afectat capacitatea de a se implica în activitățile lor fundamentale. Curtea concluzionează că astfel de cerințe suplimentare prevăzute de Legea privind agenții străini și legislația ulterioară nu au fost „necesare într-o societate democratică” sau proporționale cu obiectivele declarate.

(iv) Cu privire la întrebarea dacă restricționarea accesului la sursele de finanțare era necesară într-o societate democratică

(α) Argumentele părților

160. Organizațiile reclamante au subliniat faptul că Legea privind agenții străini asociază finanțarea străină cu o multitudine de obligații, inclusiv cu o raportare mai frecventă, cu conturi separate pentru finanțarea străină, cu audituri obligatorii, cu etichetarea publicațiilor, cu inspecții mai frecvente și așa mai departe. Singurul mod prin care acestea puteau scăpa de sarcina obligațiilor suplimentare era refuzul complet al oricărei finanțări străine și restituirea oricărei astfel de finanțări acordate anterior organizațiilor lor. Creșterea finanțării interne pe o perioadă de șapte ani a fost mult mai puțin semnificativă decât a pretins Guvernul. Pe de altă parte, Guvernul nu a menționat decât sumele totale alocate tuturor organizațiilor non-profit, fără a preciza valoarea fondurilor alocate activităților în domeniile în care organizațiile reclamante erau specializate. Guvernul nu a specificat criteriile de selectare a cererilor de finanțare de către stat și nici nu a indicat existența unor garanții care să asigure că cererile de finanțare respective au fost examinate doar pe baza meritelor lor, nu pe baza compatibilității viziunilor și opiniilor organizației reclamante cu politicile de stat aplicabile. Reclamantii au subliniat că aproape toate organizațiile reclamante care aplicaseră pentru finanțare din partea statului au fost respinse, la fel ca celelalte organizații incluse în registrul „agenților străini”.

161. Guvernul a susținut că cerința de a solicita înregistrarea ca „agent străin” nu împiedica o organizație să primească fonduri și bunuri de la surse străine și organizații internaționale. De asemenea, organizațiile considerate „agenți străini” nu erau împiedicate în niciun fel să obțină sprijin din partea statului. Statul a lansat un program de sprijin pentru finanțarea organizațiilor care implementau „proiecte de importanță socială” și „proiecte în domeniul protecției drepturilor și libertăților”. Între 2011 și 2017, suma totală a sprijinului de stat a crescut de șapte ori, de la 1 miliard RUB la 7 miliarde RUB. În bugetul pentru anul 2018, o sumă totală de peste 8 miliarde RUB a fost alocată pentru dezvoltarea instituțiilor societății civile care puneau în aplicare „proiecte de importanță socială”. Două organizații reclamante, Centrul Levada și Centrul pentru Drepturile Sociale și ale Lucrătorilor, au primit subvenții prezidențiale pe anul 2018 pentru cercetare în domeniul îngrijirii paliative și al drepturilor lucrătorilor. Alte organizații reclamante,

printre care Memorial Riazan, Omul și Legea, Asociația Medicală din Ciapaievsk și Lumea Femeilor, au participat la competiția pentru subvenții prezidențiale, dar fără succes. În opinia Guvernului, acest fapt demonstrează că nu existau obstacole pentru organizațiile reclamante care ar fi dorit să solicite și să primească finanțare din partea statului. Alocările și subvențiile oferite de Camera Publică a Federației Ruse, precum și de guvernele și ministerele federale și regionale, suplimentau sprijinul financiar acordat ONG-urilor active social.

162. IDPP a afirmat că dreptul internațional garantează accesul la resurse pentru ONG-uri ca parte inerentă a dreptului lor la libertatea de asociere [art. 6 lit. (f) din Declarația privind eliminarea tuturor formelor de intoleranță și de discriminare pe bază de religie sau convingeri și art. 13 din Declarația privind apărătorii drepturilor omului]. Legea privind agenții străini a afectat dreptul ONG-urilor de a accesa fonduri în măsura în care a descurajat utilizarea finanțării străine prin utilizarea termenului peiorativ „agent străin” și sarcini financiare și administrative suplimentare pentru ONG-urile care utilizau fonduri străine.

163. Raportorul special a afirmat că libertatea de asociere includea dreptul ONG-urilor de a accesa resurse financiare. Fără astfel de resurse, ONG-urile nu s-ar putea bucura de libertatea de asociere. Dreptul de a primi și utiliza resurse din surse străine și internaționale era recunoscut și protejat în dreptul internațional.

164. SIDO, Fundația Helsinki pentru Drepturile Omului și Media Legal Defence Initiative au indicat faptul că numeroase organizații au evitat să ceară sprijin financiar străin sau și-au încetat activitatea întrucât nu se puteau conforma cerințelor excesive. Stigmatizarea negativă anexată etichetei de „agent străin” i-a descurajat pe donatorii ruși să coopereze cu astfel de organizații.

(β) Motivarea Curții

165. Curtea reamintește că, în cazul în care dreptul intern restrânge capacitatea unei asociații de a primi subvenții sau alte contribuții financiare care constituie una dintre principalele surse de finanțare a ONG-urilor, asociația riscă să nu se poată implica în activități care constituie scopul principal al existenței sale (a se vedea *Ramazanov și alții împotriva Azerbaidjanului*, nr. 44363/02, pct. 59, 1 februarie 2007). Deși statele pot avea motive legitime să monitorizeze operațiunile financiare în conformitate cu dreptul internațional, pentru a preveni spălarea de bani și terorismul și finanțarea extremismului, capacitatea unei asociații de a solicita, primi și utiliza fonduri pentru a-și putea promova și apăra cauza constituie o parte integrantă a dreptului la libertatea de asociere (a se vedea *Aliiev*, citată anterior, pct. 212). Limitele impuse unei restrângeri generalizate a dreptului la libertatea de asociere și disponibilitatea alternativelor sunt, de asemenea,

factori importanți în evaluarea proporționalității acesteia (a se vedea *Animal Defenders International*, citată anterior, pct. 117).

166. Curtea este de acord cu CJUE că obiectivul sporirii transparenței finanțării asociative, oricât de legitim ar fi, nu poate justifica o legislație a unui stat membru care se întemeiază pe o prezumție de principiu și nediferențiată, potrivit căreia orice ajutor financiar plătit de o persoană fizică sau juridică stabilită în alt stat membru sau într-o țară terță și orice organizație a societății civile care primește un asemenea ajutor financiar sunt susceptibile, prin ele însele, să pună în pericol interesele politice și economice ale celui dintâi dintre aceste state membre, precum și funcționarea fără ingerințe a instituțiilor sale. Un cadru de reglementare este necesar să corespundă scenariului unei amenințări suficient de grave la adresa interesului fundamental al societății, pe care obligațiile respective ar trebui să o prevină (supra, pct. 46-47).

167. Legea privind agenții străini nu conține prevederi care să interzică cu totul finanțarea străină. Cu toate acestea, nu stabilește însă o sumă minimă sau partea din „finanțarea străină” din bugetul unei organizații, astfel încât o organizație finanțată în mod regulat din străinătate, o organizație care a primit un premiu internațional pentru activitatea sa și o organizație care primește o licență de calculator sau de software de la o companie internațională vor fi considerate, nediscriminatoriu ca finanțate din „surse străine”. În cazul în care se consideră, de asemenea, că o organizație care primește astfel de fonduri s-a implicat în „activități politice”, aceasta poate fi înregistrată ca „agent străin”. Curtea a stabilit anterior că, în practică, autoritățile interne au oferit o interpretare extrem de largă și neprevizibilă a conceptelor „surse străine” și „activități politice”. Chiar și activitățile obișnuite ale organizațiilor societății civile care au fost excluse în mod explicit din domeniul de aplicare al „activității politice” au fost interpretate astfel încât aproape orice acțiune era considerată ca fiind „activitate politică” (supra, pct. 96-100). Această situație a îngreunat faptul ca reclamantii să prevadă măsurile specifice care puteau conduce la înregistrarea lor ca „agenți străini”, înregistrare care atrăgea după sine o serie de cerințe suplimentare de raportare și de contabilitate care le afecta capacitatea de a funcționa, din cauza timpului și resurselor substanțiale pe care aceste cerințe le impuneau unei organizații.

168. În lipsa unor condiții clare pentru aplicabilitatea Legii privind agenții străini, singura modalitate ca organizațiile reclamante să evite aplicarea etichetei „agent străin” și a restricțiilor și să își continue activitățile era aceea de a anula total „finanțarea străină”. Reclamantii se confruntau astfel cu situația de a alege între a refuza orice „finanțare străină” în cea mai largă interpretare posibilă a termenului, sau de a avea cheltuieli suplimentare legate de serviciile de raportare, de contabilitate și de audit și respectarea celorlalte cerințe, precum etichetarea publicațiilor și inspecțiile frecvente. Prin impunerea acestei opțiuni organizațiilor reclamante, Legea privind agenții

străini le-a pus să opteze pentru finanțare exclusiv internă sau străină, restrângând astfel efectiv opțiunile de finanțare disponibile.

169. Curtea consideră că o alegere forțată între a accepta finanțarea străină și a solicita finanțare internă din partea statului reprezintă o alternativă falsă. Pentru a se asigura că ONG-urile își pot îndeplini rolul de „gardieni ai societății”, acestea ar trebui să fie libere să solicite și să primească finanțare din diverse surse. Diversitatea acestor surse poate spori independența beneficiarilor unei astfel de finanțări, într-o societate democratică.

170. În plus, Curtea nu este convinsă de afirmația Guvernului potrivit căreia donațiile și subvențiile interne acordate organizațiilor non-profit care puneau în aplicare „proiecte de importanță socială” ar fi putut compensa în mod adecvat fondurile străine și internaționale care erau disponibile anterior.

171. În primul rând, trimiterea făcută de Guvern la sprijinul existent acordat organizațiilor „orientate către societate” nu este relevantă pentru prezenta cauză, întrucât, în temeiul unei interdicții directe prevăzute în legislație, organizațiile considerate „agenți străini” – precum organizațiile reclamante – nu pot primi statutul de „furnizori de servicii sociale utile” și nu pot aplica pentru finanțare prioritară asociată exclusiv acestui statut (supra, pct. 33). Spre deosebire de alte organizații non-profit, organizațiile care au fost recunoscute drept „agenți străini” nu pot fi considerate „orientate către societate” și, prin urmare, nu pot avea acces la programele de sprijin financiar ale statului, deși activitățile de caritate sunt excluse în mod explicit din domeniul de aplicare al Legii privind agenții străini.

172. În al doilea rând, din cauza neeligibilității organizațiilor reclamante de a obține finanțare ca organizații „orientate către societate” și a sistemului de donatori privați slab dezvoltat în Rusia, finanțarea internă poate proveni doar din bugetul federal sub forma de subvenții prezidențiale. Deși Guvernul a subliniat că a existat o creștere semnificativă a sumelor alocate subvențiilor, nu a oferit niciun indiciu cu privire la criteriile de alocare a acestora și, cel mai important, garanții instituționale care să confirme faptul că operatorii de subvenții vor fi independenți și vor putea să se asigure că banii sunt alocați unor proiecte meritorii. Experții care au studiat practica alocării de subvenții la momentul faptelor au concluzionat că organizațiile non-profit apropiate de autoritățile statului erau de departe cele mai mari beneficiare de subvenții (supra, pct. 64).

173. Guvernul nu a putut demonstra că organizațiile reclamante care fuseseră forțate să refuze finanțarea străină în temeiul amenințării includerii lor în registrul „agenților străini” ar fi putut avea acces la finanțare internă în mod transparent și nediscriminatoriu. De asemenea, Guvernul nu a prezentat motive „relevante și suficiente” pentru care a determinat organizațiile reclamante să aleagă între continuarea activității și acceptarea finanțării străine și cerințele împovărătoare produse de statutul de „agent străin” și reducerea semnificativă a activităților lor din cauza fondurilor interne insuficiente sau a lipsei complete a acestora. În lipsa unei finanțări adecvate,

organizațiile reclamante nu puteau desfășura activități care constituiau obiectivul principal al existenței lor, iar unele dintre ele au trebuit să își înceteze activitatea. Nici autoritățile executive, nici instanțele interne nu au luat în considerare consecințele prevederilor privind „finanțarea străină” pentru activitatea acestor organizații, nici accesibilitatea finanțării alternative în Rusia. Rezultă că restricțiile privind accesul la finanțare nu s-au dovedit a fi necesare într-o societate democratică.

(v) *Natura și severitatea sancțiunilor*

(α) *Argumentele părților*

174. Organizațiile reclamante au susținut că au fost sancționate pentru că nu au depus cererile de înregistrare solicitate ca „agenți străini” la Ministerul Justiției, întrucât nu au putut prevedea că activitățile lor vor fi considerate „politice” în sensul Legii privind agenții străini. Cu toate acestea, acțiunile lor nu au avut și nu ar fi putut avea consecințe negative precum o amenințare la adresa securității naționale sau a siguranței publice. Guvernul nu a prezentat nicio probă care să demonstreze existența unui risc real de prejudiciere a vreuneia dintre valorile garantate de Convenție ca urmare a acțiunilor reclamantilor. Chiar presupunând că a existat un pericol în principiu în cadrul unei organizații non-profit care nu s-a înregistrat ca „agent străin”, acest lucru a fost neutralizat în totalitate de competența Ministerului Justiției de a include discreționar organizații în registrul agenților străini. Sancțiunile nu au fost doar excesive, ci și neprevizibile, iar cuantumul amenzilor impuse organizațiilor reclamante și directorilor acestora a variat mult. Legislația nu oferea niciun indiciu cu privire la ceea ce ar constitui o contravenție mai gravă sau mai puțin gravă care ar aduce sancțiuni mai mult sau mai puțin grave.

175. Guvernul a susținut că sancțiunile pentru încălcarea Legii privind agenții străini au fost proporționale cu gravitatea contravențiilor. Dispozițiile legii au fost accesibile și previzibile și au fost, de asemenea, formulate în mod clar, fără ambiguități sau contradicții. Odată cu decizia Curții Constituționale din 2014, era posibilă reducerea cuantumului amenzii administrative pentru contravențiile comise de „agenți străini” prevăzute la art. 19.34 din CC sub limita inferioară prevăzută la articolul respectiv, iar instanțele interne aplicaseră amenzi mai mici într-o serie de cauze. În cazul în care instanțele nu au luat în considerare impactul potențial al amenzilor relevante asupra sustenabilității activității organizațiilor reclamante, acest lucru s-a datorat faptului că acestea nu au invocat dificultăți financiare și nu au prezentat documente privind situația lor financiară. Toate sancțiunile impuse până în prezent au fost de natură administrativă; dispozițiile privind răspunderea penală prevăzute la art. 330.1 din Codul penal nu au fost încă aplicate. Guvernul a susținut, de asemenea, că legislația altor state prevedea impunerea

de sancțiuni comparabile cu cele prevăzute de Legea privind agenții străini, pentru contravenții similare.

176. Comisarul a susținut că nu era clar care erau criteriile utilizate de Ministerul Justiției atunci când evalua necesitatea aplicării de sancțiuni administrative, spre deosebire de alte măsuri, mai puțin intruzive. Ținând seama de faptul că, prin însăși natura lor, organizațiile non-profit nu desfășurau activități lucrative, amenziile au reprezentat o povară majoră pentru numeroase organizații non-profit mici din Rusia și o parte semnificativă din bugetul lor anual. Aplicarea unor amenzi administrative administratorilor în mod individual constituia un motiv serios de îngrijorare. În cauza Parteneriatului pentru Dezvoltare, fostul director, doamna Pițunova, a fost privată de jumătate din banii de pensie și indemnizațiile de invaliditate din 2015 pentru că nu a plătit la timp o amendă administrativă inițială de 100 000 RUB în 2014.

177. Raportorul special a declarat că dispozițiile privind sancțiunile ar trebui să prevadă un avertisment adecvat și o posibilitate de a remedia încălcările, precum și că statele nu ar trebui să incrimineze sau să nege legitimitatea activităților de apărare a drepturilor omului din cauza originii fondurilor.

178. CIJ, Amnesty International și Media Legal Defence Initiative au declarat că măsurile punitive dure, inclusiv sancțiunile penale, prevăzute de Legea privind agenții străini, au avut cu siguranță un efect descurajator asupra ONG-urilor. Acestea nu constituiau nici pe departe măsurile cele mai puțin intruzive disponibile pentru a asigura protecția intereselor aflate în cauză și, prin urmare, păreau disproporționate.

(β) Motivarea Curții

179. Curtea reamintește că natura și severitatea sancțiunilor impuse sunt factori importanți care trebuie luați în considerare atunci când se evaluează proporționalitatea unei ingerințe [a se vedea *Bédat împotriva Elveției* (MC), nr. 56925/08, pct. 79, 29 martie 2016, și *Tebieti Mühafize Cemiyeti și Israfilov*, citată anterior, pct. 82]. Curtea trebuie să se convingă că sancțiunea nu reprezintă o formă de cenzură menită să îi descurajeze pe reclamânți să își exprime criticile sau să afecteze contribuția importantă a societății civile la administrarea afacerilor publice. În același sens, sancțiunea nu trebuie să fie de natură să împiedice ONG-urile să își realizeze sarcinile de observatori independenți și de „gardieni publici” (a se vedea *Társaság a Szabadságjogokért împotriva Ungariei*, nr. 37374/05, pct. 27, 14 aprilie 2009, și *Magyar Helsinki Bizottság*, citată anterior, pct. 159).

180. Legea privind agenții străini a introdus amenzi între 100 000 RUB și 500 000 RUB pentru continuarea activităților unei organizații fără a fi înregistrată ca „agent străin”, nerespectarea cerințelor suplimentare de contabilitate sau raportare și lipsa etichetării publicațiilor ca provenind de la o organizație considerată „agent străin” (supra, pct. 24). A introdus, de

asemenea, angajarea răspunderii penale a persoanelor care au omis în mod deliberat să transmită documente pentru înregistrarea unei organizații ca „agent străin” (supra, pct. 23). Chiar și în cauzele în care, în urma deciziei Curții Constituționale, organizațiile reclamante au fost condamnate la amenzi sub limita inferioară prevăzută de CC, cuantumul minim a fost stabilit la 150 000 RUB pentru încălcarea art. 19.34 din CC, întrucât, potrivit legii, cuantumul amenzii nu putea fi mai mic de jumătate din cuantumul care constituia limita inferioară a sancțiunii.

181. Pentru a pune în perspectivă impactul financiar al sancțiunilor, Curtea a considerat anterior ca oportun să se utilizeze, ca element de comparație relevant, salariul minim lunar, care este stabilit și revizuit periodic de Adunarea Federală (a se vedea *Tolmacev împotriva Rusiei*, nr. 42182/11, pct. 54, 2 iunie 2020). Între 2013 și 2019, salariul minim lunar a crescut de la 5 205 RUB la 11 280 RUB (de la 129 EUR la 142 EUR, la cursul de schimb de la 1 ianuarie). Rezultă că chiar și cuantumul minim al amenzii relevante a fost stabilit la un nivel care depășea salariul minim lunar cu un factor cuprins între treizeci (în 2013) și treisprezece (în 2019) sau, cu alte cuvinte, era aproximativ echivalent cu un venit de subzistență pe trei ani. Utilizând sancțiunile pentru alte tipuri de contravenții ca element de comparație relevant, Curtea observă că sancțiunile aplicabile organizațiilor considerate „agenți străini” au fost de multe ori mai mari decât sancțiunile pentru contravențiile similare săvârșite de organizații non-profit care nu aveau statutul de „agent străin” (supra, pct. 154).

182. Curtea reamintește că sancțiunile de o asemenea magnitudine vor determina o examinare sporită a proporționalității acestora (a se vedea *Pakdemirli împotriva Turciei*, nr. 35839/97, pct. 59, 22 februarie 2005). Pentru a fi proporțională, ingerința trebuie să corespundă gravității încălcării, iar sancțiunea cu gravitatea contravenției pe care dorește să o pedepsească [a se vedea *Independent News and Media și Independent Newspapers Ireland Limited împotriva Irlandei*, nr. 55120/00, pct. 110-113, CEDO 2005-V (extrase), și *Ghirlian împotriva Rusiei*, nr. 35943/15, pct. 28, 9 octombrie 2018)]. Guvernul nu a invocat niciun motiv relevant și suficient pentru stabilirea amenzilor la un nivel atât de ridicat pentru contravențiile care erau, în esență, de reglementare. Acesta nu a prezentat argumente cu privire la motivul pentru care o astfel de pedeapsă nu era excesivă sau de natură să transforme amenzile într-un instrument de suprimare a disidenței. Ținând seama de faptul că cuantumul amenzii nu poate fi redus sub jumătate din cuantumul minim al amenzii prevăzute de CC și că unele dintre organizațiile reclamante au fost amendate în mai multe rânduri, amenzile nu erau accesibile pentru multe dintre acestea. Unele dintre ele au fost nevoite să își reducă semnificativ activitățile sau să își înceteze activitatea, întrucât nu au putut plăti amenzile care fuseseră deja impuse sau care urmau să fie aplicate în continuare. Astfel, întrucât nu a putut plăti amenzi în valoare totală de 600 000 RUB pentru faptul că nu a etichetat bannerele și mai multe publicații de

pe Internet, Comitetul contra Torturii a fost forțat să intre în dizolvare voluntară.

183. Instanțele locale nu au oferit „motive relevante și suficiente” pentru alegerea sancțiunilor. Acestea nu au luat în considerare proporționalitatea amenzii în special în ceea ce privește impactul acesteia asupra capacității organizației de a-și continua activitatea. De exemplu, Memorial Ekaterinburg a fost amendată de trei ori pentru încălcarea Legii privind agenții străini – o dată pentru că nu s-a înregistrat ca „agent străin” și de două ori pentru faptul că nu a etichetat publicațiile postate pe website-ul organizației. Cuantumul fiecărei amenzi a fost de 300 000 RUB. Instanțele locale nu au luat în considerare faptul că Memorial Ekaterinburg nu avea resurse financiare sau bunuri proprii. Într-un alt exemplu, Editura Parcul Gagarin a fost amendată cu 300 000 RUB pentru că a primit fonduri în numerar în valoare de 100 000 RUB pentru implementarea unui proiect.

184. Jurisprudența internă prezentată Curții pare să indice faptul că sancțiunile erau, de asemenea, neprevizibile. Legea privind agenții străini nu prevedea nicio orientare cu privire la ceea ce ar reprezenta o contravenție mai gravă sau mai puțin gravă, sau o listă de factori relevanți și criterii pentru evaluarea judiciară. De asemenea, nu stabilea cu niciun grad de precizie circumstanțele în care era aplicat un anumit pachet de sancțiuni. De exemplu, organizația Omul și Legea a primit o amendă de 150 000 RUB pentru o publicație de pe un blog postată de un membru al personalului pe website-ul unei reviste populare regionale, iar Centrul Saharov a fost amendat cu 400 000 RUB pentru publicarea de informații pe propriul website, care avea mult mai puțini vizitatori. În unele cazuri, precum cel al Verdict Public, s-a dispus ca organizația reclamantă să plătească o amendă unică pentru mai multe publicații, în timp ce altele, precum MAȘR, au fost amendate separat pentru fiecare publicație neetichetată. Această din urmă abordare a avut, de asemenea, ca rezultat amenzi excesive și împovărătoare, astfel cum este ilustrat de cazul Asociației Golos, care a plătit trei amenzi totalizând 1 200 000 RUB. În lipsa altor elemente care să justifice diferențele mari ale amenzilor aplicate, Curtea constată că dispozițiile care reglementau cuantumul amenzii lăsau loc pentru arbitrar (a se compara cu *Camilleri împotriva Maltei*, nr. 42931/10, pct. 42-43, 22 ianuarie 2013).

185. Ținând seama de natura esențială de reglementare a contravențiilor, de cuantumul substanțial al amenzilor administrative aplicate și de acumularea frecventă a acestora, precum și de faptul că reclamantele erau organizații non-profit ale societății civile care au suferit o reducere a bugetelor din cauza restricțiilor privind finanțarea străină, Curtea consideră că amenzile prevăzute de Legea privind agenții străini nu pot fi considerate ca fiind proporționale cu scopul legitim urmărit. Această constatare este aplicabilă *a fortiori* sancțiunilor penale, întrucât nerespectarea cerințelor formale privind reînregistrarea unui ONG nu poate să justifice o condamnare penală și este disproporționată în raport cu scopul legitim urmărit.

(vi) Concluzie privind cerința necesității

186. Curtea a constatat anterior că Guvernul nu a prezentat motive relevante și suficiente pentru crearea unui statut special de „agenți străini”, impunând obligații suplimentare de raportare și contabilitate organizațiilor înregistrate ca „agenți străini”, restrângând accesul acestora la opțiunile de finanțare și sancționând orice încălcare a Legii privind agenții străini într-un mod imprevizibil și disproporționat de grav. Efectul cumulat al acestor restricții – fie prin concepție, fie prin efect – este cel al unui regim juridic care are un „efect descurajator” semnificativ în ceea ce privește opțiunea de a căuta sau accepta orice finanțare străină, indiferent cât de nesemnificativă, într-un context în care oportunitățile de finanțare internă sunt destul de limitate, în special în ceea ce privește subiecte sensibile din punct de vedere politic sau social sau cauzele interne nepopulare. Prin urmare, măsurile nu pot fi considerate „necesare într-o societate democratică”.

(e) Concluzie generală

187. Având în vedere cele de mai sus, Curtea concluzionează că ingerința nu a fost nici prevăzută de lege, nici necesară într-o societate democratică. Prin urmare, a fost încălcat art. 11 din Convenție, interpretat în lumina art. 10.

III. CU PRIVIRE LA PRETINSELE ÎNCĂLCĂRI ALE ART. 14 ȘI 18, COROBORATE CU ART. 10 ȘI 11 DIN CONVENȚIE

188. Unii reclamânți s-au plâns, de asemenea, că au fost supuși discriminării din cauza poziției lor politice și că libertatea lor de exprimare și de asociere a fost restrânsă în alte scopuri decât cele prevăzute de Convenție. Aceștia au invocat art. 14 și 18, coroborate cu art. 10 și 11 din Convenție.

189. Curtea consideră că aceste capete de cerere trebuie declarate admisibile. Cu toate acestea, întrucât a examinat deja capătul de cerere potrivit căruia organizațiile reclamante au fost incluse într-o categorie separată și au făcut obiectul unui tratament diferențiat pe baza sursei lor de finanțare, nu este necesar să examineze dacă, în cauză, a fost încălcat art. 14 sau art. 18.

IV. CU PRIVIRE LA RESPECTAREA ART. 34 DIN CONVENȚIE

190. În ceea ce privește respectarea art. 34 din Convenție, Curtea va examina dacă executarea ordinului de dizolvare a Memorial Internațional (supra, pct. 14) a indicat o nerespectare a măsurii provizorii indicate de Curte în temeiul art. 39 și i-a încălcat dreptul de a sesiza Curtea printr-o cerere individuală. Art. 34 din Convenție prevede următoarele:

„Curtea poate fi sesizată printr-o cerere de către orice persoană fizică, orice organizație neguvernamentală sau de orice grup de particulari care se pretinde victimă

a unei încălcări de către una dintre înaltele părți contractante a drepturilor recunoscute în Convenție sau în protocoalele sale. Înaltele părți contractante se angajează să nu împiedice prin nicio măsură exercițiul eficace al acestui drept.”

191. Guvernul nu a răspuns la solicitarea Curții de a formula observații.

192. Curtea reamintește că, în temeiul art. 34 din Convenție, statele contractante se angajează să se abțină de la orice acțiune sau omisiune care ar putea împiedica exercitarea efectivă a dreptului de a sesiza Curtea printr-o cerere individuală, care a fost reafirmat în mod constant ca piatră de temelie a sistemului Convenției. Potrivit jurisprudenței consacrate a Curții, nerespectarea unei măsuri provizorii de către un stat pârât conduce la o încălcare a acestui drept [a se vedea *Mamatkulov și Askarov împotriva Turciei* (MC), nr. 46827/99 și 46951/99, pct. 102 și 125, CEDO 2005-I, și *Savridin Djuraiev împotriva Rusiei*, nr. 71386/10, pct. 211-213, CEDO 2013 (extrase)].

193. În urma pronunțării de către instanța de fond a dizolvării Memorial Internațional, la 29 decembrie 2021, Curtea a indicat, având în vedere legătura strânsă dintre motivele dizolvării și obiectul prezentului litigiu, adoptarea unei măsuri provizorii în temeiul art. 39 din Regulamentul Curții. Curtea a considerat că, în interesul părților și al bunei desfășurări a procedurii în fața sa, executarea hotărârii trebuia suspendată pe perioada care era necesară pentru examinarea prezentei cauze de către Curte. După ce hotărârea a devenit definitivă și executorie la 28 februarie 2022 (supra, pct. 12), Memorial Internațional a solicitat Curții Supreme să suspende executarea cu trimitere la indicarea de către Curte a adoptării unei măsuri provizorii. Cererea a fost refuzată. La 5 aprilie 2022, organizația Memorial Internațional a fost lichidată, deși măsura provizorie solicitată de Curte era încă în vigoare.

194. Având în vedere rolul vital pe care îl au măsurile provizorii în sistemul Convenției, acestea trebuie respectate cu strictețe de către statul în cauză (a se vedea *Savridin Djuraiev*, citată anterior, pct. 217). Permițând ca dizolvarea Memorial Internațional să continue, statul a zădărnicit scopul măsurii provizorii care urmărea menținerea statu-quo-ului până la examinarea cererii de către Curte. Întrucât în dreptul rus nu există nicio procedură de restabilire a statutului de entitate juridică al unei organizații ca urmare a eliminării acesteia din registrul național al persoanelor juridice, Curtea a fost împiedicată să se asigure că Memorial Internațional se bucură de dreptul la libertatea de exprimare și de asociere în temeiul art. 10 și 11 din Convenție.

195. În consecință, Curtea concluzionează că autoritățile ruse nu au luat în considerare măsura provizorie indicată de Curte în temeiul art. 39 din Regulamentul Curții, cu încălcarea obligațiilor care le reveneau în temeiul art. 34 din Convenție.

V. CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

196. Art. 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

197. Reclamantii au solicitat diverse sume de bani cu titlu de prejudiciu material și moral, precum și cheltuieli de judecată. Detaliile pretențiilor lor sunt prezentate în anexă. Guvernul a susținut că pretențiile reclamantilor sunt excesive sau nejustificate. Ținând seama de documentele de care dispune și de jurisprudența sa, Curtea consideră rezonabil să acorde reclamantilor sumele prezentate în anexă, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

198. În cauzele în care organizațiile reclamante și-au încetat existența, sumele acordate se plătesc în conturile bancare ale succesorilor acestora în cadrul procedurilor în fața Curții.

199. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal, practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, ÎN UNANIMITATE, CURTEA

1. *decide* să conexeze cererile;
2. *decide* că foștii președinți, fondatori, directori și membri ai asociațiilor reclamante au dreptul să continue procedurile inițiate de organizațiile reclamante care și-au încetat existența;
3. *conexează* excepția Guvernului *ratione personae* cu fondul cauzei și *declară* cauza admisibilă;
4. *hotărăște* că a fost încălcat art. 11 din Convenție în privința fiecărui reclamant și *respinge* excepția Guvernului;
5. *hotărăște* că nu este necesar să examineze capetele de cerere întemeiate pe art. 14 și 18 din Convenție, coroborate cu art. 10 și 11;
6. *hotărăște* că a fost încălcat art. 34 din Convenție pe motiv că statul pârât nu a respectat măsura provizorie indicată de Curte;

7. *hotărăște*

- (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamanților sau, după caz, succesorilor lor procedurali, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, sumele indicate în anexă, care trebuie convertite în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;
- (b) că, de la expirarea termenului de trei luni menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată anuală egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale;

8. *respinge* cererile de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere formulate de reclamanți.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 14 iunie 2022, în conformitate cu art. 77 § 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Milan Blaško
Grefier

Georges Ravarani
Președinte

ANEXĂ

Situația în fapt în cauzele individuale și cererile de acordare a unei reparații echitabile

A1. CAD Memorial (Centrul Antidiscriminare Memorial)

(CAD Memorial împotriva Rusiei, nr. 48431/14, depusă la 30 iunie 2014)

1. În fapt

200. Organizația reclamantă este CAD Memorial (*Благотворительное частное учреждение защиты прав лиц, подвергающихся дискриминации, Антидискриминационный центр „Мемориал”*), o organizație non-profit rusă înființată în Skt. Petersburg. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna O. Țeitlina. În urma lichidării organizației, doamna Ștefania Kulaieva și doamna Olga Abramenko, angajate ale organizației reclamante care au continuat să lucreze la proiectele pe care le puseseră în aplicare anterior, și-au exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

201. Misiunea organizației reclamante: protecția victimelor discriminării și a grupurilor vulnerabile.

202. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Parchetul raionului Amiralteiski din Skt. Petersburg în martie 2013. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Open Society Institute Assistance Foundation (OSIAF), Oak Foundation Ltd, CCFD, Rădda Barnens Riksförbund, Fondul de educație pentru romi și SIDA și se angajase în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: publicarea unui raport privind abuzurile comise de poliție împotriva romilor și imigranților în 2012 și transmiterea raportului respectiv Comitetului ONU contra Torturii.

203. A fost pronunțată următoarea hotărâre: 12 decembrie 2013, Judecătoria Leninski din Skt. Petersburg (confirmată în recurs la 8 aprilie 2014), înregistrare forțată ca „agent străin”. S-a stabilit că reclamanta s-a angajat într-o „activitate politică” prin campania pentru protecția migranților, întocmirea unui raport privind drepturile omului și lobby pentru modificarea legislației.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

204. Societatea reclamantă a solicitat 10 000 euro (EUR) cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 4 900 EUR cu titlu de taxe legale.

205. Curtea acordă organizației reclamante 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 3 500 de euro (trei mii cinci sute de euro) pentru

cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A2. Asociația Agora

(Asociația Agora împotriva Rusiei, nr. 24773/15, depusă la 18 mai 2015)

1. În fapt

206. Organizația reclamantă este Asociația Agora (*Межрегиональная Ассоциация правозащитных общественных организаций „Правозащитная ассоциация”*), o organizație non-profit rusă înființată în Kazan. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna I. Krunova. În urma lichidării, domnul Igor Nikolaievici Șolokov, președintele Centrului pentru Drepturile Omului din Kazan, fondator al asociației reclamante, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

207. Misiunea organizației reclamante: acordarea de asistență juridică gratuită organizațiilor și persoanelor fizice.

208. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de: (1) Parchetul raionului Vakитovski din Kazan în perioada martie-iunie 2014; (2) Departamentul de Justiție din Tatarstan în octombrie 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de ambasada britanică, de National Endowment for Democracy (NED) și de Internews Network și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: contribuția la dezvoltarea unui Internet fără cenzură și la schimbarea politicii statului privind Internetul; monitorizarea libertății de exprimare online; publicarea pe Internet de rapoarte privind încălcări ale drepturilor omului și de rapoarte privind controlul social în centrele de detenție; contribuția la protecția pe Internet a activiștilor și a ONG-urilor; instruirea avocaților specializați în drepturile omului; formularea de sugestii privind restructurarea autorităților ruse de aplicare a legii; participarea directorului organizației reclamante la activitatea Consiliului Prezidențial pentru Drepturile Omului, care urmărea obiective politice. Asociația Agora a fost, de asemenea, implicată într-o evaluare anticorupție a legislației propuse.

209. La 21 iulie 2014, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La o dată nespecificată, a fost eliminată din registru întrucât fusese lichidată.

210. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 30 septembrie 2014, Judecătoria Vakitovski din Kazan a hotărât că acțiunile procurorului erau legale; (2) 11 noiembrie 2015 (două hotărâri) și 14 decembrie 2015 (trei hotărâri), Judecătoria Vakitovski din Kazan, amenzi pentru nerespectarea etichetării publicațiilor; 30 iunie 2016, vicepreședintele Curții Supreme din Tatarstan a constatat că publicațiile nu au fost postate pe Internet în numele organizației reclamante și a anulat hotărârile din 14 decembrie 2015; (3) 10 februarie 2016, Curtea Supremă din Tatarstan, lichidarea, la cererea

Ministerului Justiției, pentru nerespectarea în mod repetat a dispozițiilor Legii privind agenții străini, inclusiv o încălcare a cerințelor de etichetare. În cadrul procedurii privind încălcarea obligației de etichetare, instanța a hotărât că o organizație care este „agent străin” era obligată să eticheteze o publicație, indiferent dacă aceasta fusese postată pe propria pagină de Internet sau a altcuiva.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

211. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 9 970 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzilor și a auditului. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 1 050 EUR cu titlu de taxe legale.

212. Curtea acordă organizației reclamante 9970 EUR (nouă mii nouă sute șaptezeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 1 050 EUR (o mie cincizeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A3. Valul Baikal

(*Rikvanova și alții împotriva Rusiei*, nr. 61699/16, 13 octombrie 2016)

1. În fapt

213. Reclamanții sunt membri ai consiliului de administrație al organizației Valul Baikal (*Иркутская региональная общественная организация „Байкальская Экологическая Волна”*), o organizație non-profit rusă înființată în Irkutsk. Aceștia sunt Marina Petrovna Rikvanova, Vitali Valentinovici Riabțev și Maxim Viktorovici Voronțov. Au fost reprezentați în fața Curții de către domnii E. Mezak și S. Kromenkov.

214. Misiunea organizației reclamante: promovarea protecției mediului și a dezvoltării durabile; informarea publicului cu privire la provocările de mediu; sprijinirea inițiativelor de mediu.

215. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Irkutsk în octombrie 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Global Greengrants, Pacific Environment, Eurasia Foundation și Norges Naturvernforbund și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: un protest împotriva fabricii de hârtie din Baikal prin postarea unei publicații pe un blog și prin care se solicită ca Guvernul să închidă fabrica și Parlamentul să adopte legi care să protejeze mediul din zona Baikal; organizarea unei conferințe asupra impactului negativ al structurilor hidraulice asupra râurilor, asupra protecției râurilor, asupra dezvoltării ecoturismului și asupra educației ecologice; elaborarea de recomandări

privind lupta împotriva braconajului și corupției; participarea la consultări publice cu privire la o evaluare a impactului asupra mediului în ceea ce privește deversarea de deșeuri solide; publicarea comentariilor referitoare la Legea privind agenții străini făcute de unul dintre directorii organizației Valul Baikal pe blogul personal al unui jurnalist; discutarea posibilității de a înființa un depozit de gunoi pentru deșeurile metalice radioactive; formularea de către directorul organizației Valul Baikal a unei cereri de interzicere a arderii agricole și transmiterea acesteia către autoritățile statului; publicarea unui articol despre incendiul din vara anului 2015, în care era criticată incapacitatea autorităților de a acționa.

216. La 10 noiembrie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La o dată nespecificată, a fost eliminată din registru întrucât fusese lichidată.

217. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: 29 ianuarie 2016, Judecătoria Sverdlovski din Irkutsk, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin” (hotărâri individuale în ceea ce privește Valul Baikal, doamna Rikvanova, domnul Voronțov și domnul Riabțev).

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

218. Reclamanții au solicitat 18 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 4 350 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzilor. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 800 EUR cu titlu de taxe legale.

219. Curtea acordă reclamanților 4 350 EUR (patru mii trei sute cincizeci de euro) în solidar pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 800 EUR (opt sute de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A4. Centrul pentru Drepturile Sociale și ale Lucrătorilor

(Centrul pentru Drepturile Sociale și ale Lucrătorilor împotriva Rusiei, nr. 61111/17, depusă la 24 iulie 2017)

1. În fapt

220. Organizația reclamantă este Centrul pentru Drepturile Sociale și ale Lucrătorilor (*Автономная некоммерческая организация „Центр социально-трудовых прав”*), o organizație non-profit rusă înființată în Moscova. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna I. Ostrovskaia.

221. Misiunea organizației reclamante: promovarea unor relații de muncă echitabile și echilibrate, principii pentru o muncă decentă și respectarea libertății, egalității și demnității umane.

222. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție din Moscova în februarie 2016 și în perioada mai-

iunie 2017. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de NED, Charities Aid Foundation (CAF), OSI AF și de Instrumentul european pentru democrație și drepturile omului (Comisia Europeană) și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: promovarea drepturilor lucrătorilor; organizarea unei mese rotunde privind renunțarea la grupele cu orar prelungit în grădinițe și elaborarea de recomandări pentru autoritățile statului; organizarea unei conferințe privind protecția drepturilor lucrătorilor și elaborarea de recomandări pentru autoritățile statului; sugerarea de modificări la legislația muncii, într-o carte scrisă; crearea de site-uri internet în materie de drepturile lucrătorilor.

223. La 21 martie 2016, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 29 iunie 2017, a fost eliminată din registru întrucât nu mai era considerată „agent străin”.

224. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 28 iunie 2016, Judecătoria Tverskoi din Moscova (confirmată în recurs la 24 ianuarie 2017), amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”; (2) 18 octombrie 2016, Judecătoria Zamoskvorețki din Moscova (menținută în recurs la 24 februarie 2017), contestație privind înregistrarea forțată ca „agent străin”.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

225. Organizația reclamantă a solicitat 20 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 5 070 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzilor și a auditului. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 154 EUR pentru cheltuielile poștale și taxa judiciară de timbru.

226. Curtea acordă organizației reclamante 5 000 EUR (cinci mii de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 154 EUR (o sută cincizeci și patru de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A5. Centrul pentru Studii Sociale

(Centrul pentru Studii Sociale împotriva Rusiei, nr. 10028/16, depusă la 11 februarie 2016)

1. În fapt

227. Organizația reclamantă este Centrul pentru studii sociale (Автономная некоммерческая организация „Центр независимых социологических исследований”), o organizație non-profit rusă înființată în Skt. Petersburg. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul D. Bartenev.

228. Misiunea organizației reclamante: realizarea de cercetări sociologice; diseminarea de informații privind aspecte sociale; instruirea sociologilor și

elaborarea de manuale și materiale științifice în domeniile sociologiei, economiei, politicii și ecologiei.

229. Inspecția la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție din Skt. Petersburg în perioada februarie-martie 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Consulatul Țărilor de Jos și de JSDF și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: tipărirea de cărți despre independență, formare și sprijin pentru judecătorii de pace și mișcările pentru drepturilor omului ruse în perioada 2011-2013; promovarea accesului la justiție al inculpaților fără venituri; postarea unui videoclip pe Internet despre sindicatele ruse și influența acestora asupra politicii statului.

230. La 22 iunie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

231. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 5 iunie 2015, judecătorul de pace de la Tribunalul districtual nr. 206, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin” (anulată la 11 aprilie 2016 de Curtea Supremă a Rusiei din cauza împlinirii termenului de prescripție); (2) 9 iunie 2015, judecătorul de pace de la Tribunalul districtual nr. 206, amendă pentru nerespectarea dispoziției Departamentului de Justiție din Skt. Petersburg de a se înscrie ca „agent străin”; (3) 7 decembrie 2015, Judecătoria Zamoskvorețki din Moscova a respins contestația la decizia privind înregistrarea forțată.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

232. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 3 640 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzilor și a auditului. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 3 430 EUR cu titlu de taxe judiciare de timbru și taxe legale.

233. Curtea acordă organizației reclamante 3 640 EUR (trei mii șase sute patruzeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 1 050 EUR (o mie cincizeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A6. Asociația Medicală din Ciapaievsk

(Asociația Medicală din Ciapaievsk împotriva Rusiei și Sergheiev împotriva Rusiei, nr. 60569/17 și 64181/17, pct. 6, 21 august 2017).

1. În fapt

234. Reclamanții sunt Asociația Medicală din Ciapaievsk (*Чанаевская городская общественная организация „Ассоциация медицинских работников города Чанаевска”*), o organizație non-profit rusă înființată în

Ciapaievsk, și directorul acesteia, Oleg Vladimirovici Sergheiev. Aceștia au fost reprezentați în fața Curții de către doamnele E. Perșakova și I. Biriukova.

235. Misiunea organizației reclamante: cercetare și proiecte în domeniul serviciilor de îngrijire medicală și îmbunătățirea calității vieții în Ciapaievsk.

236. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul Regional de Justiție din Samara în perioada septembrie-octombrie 2016. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Harvard T.H. Chan School of Public Health, S.U.A.; Ambasada S.U.A.; Institutele Naționale de Sănătate; Fondul global de luptă împotriva SIDA, tuberculozei și malariei; Comisia Europeană, și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: directorul și secretarul executiv al organizației reclamante au participat la activități legate de promovarea unui mod de viață sănătos, sport și servicii sociale ca parte a consiliului ONG-urilor din cadrul legislativului regional din Samara; participarea la o dezbatere privind o inițiativă regională antitabac; formularea de recomandări către legislativul din Samara privind un centru de medicină sportivă, servicii funerare și asistență pentru persoanele fără adăpost; discutarea modificărilor la legea federală a sănătății; participarea la eforturile de prevenție a HIV și distribuția gratuită de prezervative și seringi.

237. La 21 octombrie 2016, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 25 iulie 2019, a fost eliminată din registru întrucât nu mai era considerată „agent străin”.

238. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 8 noiembrie 2016, Judecătoria Ciapaievsk (confirmată în recurs la 6 februarie 2017), amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin” impusă organizației reclamante; (2) 22 noiembrie 2016, Judecătoria Ciapaievsk (confirmată în recurs la 21 februarie 2017), amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin” impusă directorului. Instanțele au hotărât că organizația a fost implicată în proiecte care erau contrare intereselor statului rus, iar activitățile sale erau contrare politicii statului în domeniul prevenirii HIV.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

239. Organizația reclamantă a solicitat 30 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 6 500 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzilor și a auditului. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 9 958 EUR cu titlu de taxe legale.

240. Curtea acordă reclamantilor în solidar 6 500 EUR (șase mii cinci sute de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 3 000 EUR (trei mii de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A7. Controlul Cetățenilor

(*Ecodefence și alții împotriva Rusiei*, nr. 9988/13, depusă la 6 februarie 2013)

1. În fapt

241. Organizația reclamantă este Controlul Cetățenilor (*Санкт-Петербургская общественная правозащитная организация „Гражданский контроль”*), o organizație non-profit rusă înființată în Skt. Petersburg. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul P. Leach.

242. Misiunea organizației reclamante: protecția drepturilor omului, promovarea transparenței justiției, accesul la justiție și lupta împotriva xenofobiei și intoleranței rasiale.

243. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Parchetul raionului Tentralnii în Skt. Petersburg, în martie 2013. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de MacArthur Foundation, OSIAF, Ministerul Afacerilor Internaționale din Danemarca, Comitetul Helsinki din Norvegia, Fritt Ord Foundation, ambasada britanică și Consulatul General al Țărilor de Jos la Skt. Petersburg și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: difuzarea unei publicații privind o mediere judiciară care critica legislația rusă; organizarea unei sesiuni de formare în domeniul probațiunii, susținută de profesori străini, și a unui seminar privind un sistem judiciar transparent; discutarea și interpretarea independentă a legislației ruse și a implementării normelor privind probațiunea.

244. La 30 decembrie 2014, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

245. A fost pronunțată următoarea hotărâre: 13 aprilie 2015, Judecătoria Smolninski din Skt. Petersburg a respins contestația la decizia de înregistrare ca „agent străin”. Curtea a respins argumentul organizației Controlul Cetățenilor potrivit căruia publicațiile sale prezentau mai degrabă constatări ale cercetărilor decât opinii asupra chestiunilor politice, și a subliniat faptul că publicațiile conțineau o evaluare negativă a legislației ruse cu scopul de a modela opinia publică și deciziile autorităților. În opinia instanței, evaluarea și interpretarea legislației și remarcile critice cu privire la eficiența acțiunilor autorităților nu intrau în domeniul noțiunii de cercetare. Instanța a respins, de asemenea, argumentul potrivit căruia criticile exprimate de diferiți vorbitori la reuniune nu erau ale organizației reclamante, ci chiar ale vorbitorilor.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

246. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral și a solicitat echivalentul a 153 000 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății cheltuielilor de

audit și de securitate, precum și pentru foloasele nerealizate. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 3 430 EUR cu titlu de taxe legale.

247. Curtea acordă organizației reclamante 4 180 EUR (patru mii o sută optzeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 3 430 EUR (trei mii patru sute treizeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A8. Comitetul pentru Asistență Civică

(*Ecodefence și alții împotriva Rusiei*, nr. 9988/13, depusă la 6 februarie 2013)

1. În fapt

248. Organizația reclamantă este Comitetul pentru Asistență Civică (*Региональная общественная благотворительная организация помощи беженцам и вынужденным переселенцам „Гражданское содействие”*), o organizație non-profit rusă înființată în Moscova. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul P. Leach.

249. Misiunea organizației reclamante: acordarea de asistență refugiaților și persoanelor strămutate.

250. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Parchetul raionului Meșceanski în Moscova, în martie 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Comisia Europeană, Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați, Fondul Suedez pentru Amnesty International, Comitetul Helsinki Norwegian și NED și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: organizarea de evenimente în Groznîi, Nalcik, Fiagdon și Magas; organizarea de seminare privind reabilitarea foștilor prizonieri și detenția musulmanilor; organizarea de proteste împotriva campaniilor anti-imigrație; acordarea de sprijin prizonierilor de conștiință; desfășurarea de cercetări privind corupția.

251. La 20 aprilie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

252. A fost pronunțată următoarea hotărâre: 22 iulie 2014, Judecătoria Meșceanski din Moscova a respins contestația organizației reclamante la concluziile procurorului.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

253. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral.

254. Curtea acordă organizației reclamante 4 000 EUR (patru mii de euro) pentru prejudiciul moral, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;

A9. Centrul pentru Educație Cetățenească

(Centrul pentru Educație Cetățenească împotriva Rusiei, nr. 76854/16, depusă la 1 decembrie 2016)

1. În fapt

255. Organizația reclamantă este Centrul pentru Educație Cetățenească (*Межрегиональная общественная организация „Центр гражданского образования и прав человека”*), o organizație non-profit rusă înființată în Perm. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de K. Koroteiev.

256. Misiunea organizației reclamante: educație privind drepturile omului și represiunea politică; dezvoltarea unui sistem nestatal de educație civică; implicarea tinerilor în activități caritabile; contribuție la activități de cercetare din partea tinerelor cadre didactice universitare; cooperarea cu autoritățile și ONG-urile în chestiuni educaționale.

257. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Perm în ianuarie-februarie 2016. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de OSIAF, NED, Uniunea Europeană, Transatlantic Foundation, Anker Hotel Storgata din Oslo și BST și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: organizarea de seminare privind educația în domeniul drepturilor omului și al represiunii politice; organizarea de vizite la Geneva și Strasbourg pentru a studia activitatea mecanismelor internaționale de protecție a drepturilor omului; promovarea valorilor democratice într-un mediu educațional în schimbare; predarea drepturilor omului în școli și universități; postarea de ghiduri privind participarea la acțiuni de protest pe Internet; participarea directorului Centrului pentru Educație Cetățenească la mese rotunde privind libertatea de întrunire; întocmirea unei prezentări privind educația în domeniul drepturilor omului în Rusia, cu participarea directorului organizației reclamante, în cadrul Reuniunii de implementare a dimensiunii umane a OSCE; organizarea unui seminar privind prizonierii de conștiință și drepturile omului; participarea la Forumul UE-Rusia privind societatea civilă, rețea de ONG-uri cu diverse tematici în Rusia și Uniunea Europeană; monitorizarea drepturilor omului în instituțiile educaționale din regiunea Perm și elaborarea de recomandări pentru autoritățile statului; participarea directorului organizației reclamante la lucrările Comitetului pentru educație al Dumei de Stat; organizarea de prezentări și distribuirea de materiale privind libertatea de întrunire.

258. La 3 martie 2016, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

259. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 29 aprilie 2016, Judecătoria Motovilikinski, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”; (2) 10 august 2016, Judecătoria Leninski din Perm a constatat că inspecția a fost legală. Instanța a respins argumentul potrivit căruia Anker Hotel a rambursat suprataxa pentru serviciile sale și, prin urmare, nu putea fi considerată o „sursă străină”.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

260. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral și a solicitat echivalentul a 5 650 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii, a auditului și a semnăturii electronice. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 190 EUR cu titlu de taxă judiciară de timbru și taxe legale.

261. Curtea acordă organizației reclamante 5 600 EUR (cinci mii șase sute cincizeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 190 EUR (o sută nouăzeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A10. Ieșirea

(Ieșirea împotriva Rusiei, nr. 4798/15, depusă la 20 ianuarie 2015)

1. În fapt

262. Organizația reclamantă este Ieșirea (*Автономная некоммерческая организация социально-правовых услуг ЛГБТ организация „Выход”*), o organizație non-profit rusă înființată în Skt. Petersburg. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul D. Bartenev. În urma lichidării, doamna Ana Anisimova, directorul organizației reclamante, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

263. Misiunea organizației reclamante: lupta pentru recunoașterea universală a demnității umane și a drepturilor egale pentru toți, indiferent de orientarea sexuală sau identitatea de gen.

264. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Parchetul raionului Tsentralnîi din Skt. Petersburg în octombrie 2013. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de ambasadele Țărilor de Jos și Norvegiei și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: protest împotriva infracțiunii administrative de promovare a homosexualității între minori; publicarea de orientări privind lupta împotriva discriminării LGBT; organizarea unui protest împotriva politicienilor care nu susțineau valorile iubirii, familiei și demnității umane.

265. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: 21 iulie 2014, Judecătoria Vasileostrovski din Skt. Petersburg a admis cererea procurorului de înregistrare forțată. Instanța a reținut că restrângerile prevăzute de Legea privind agenții străini nu încalcă Convenția și că orientările privind lupta împotriva discriminării LGBT nu conțineau niciun apel direct care să influențeze deciziile autorităților statului și să modifice linia politică. Cu toate acestea, au urmărit să modeleze opinia publică. Instanța a reținut, de asemenea, că nu era necesar să se probeze faptul că organizația a influențat cu adevărat deciziile autorităților statului, întrucât simpla presupunere a unei potențiale influențe era suficientă.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

266. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 2 100 EUR cu titlu de taxe legale.

267. Curtea acordă organizației reclamante 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 2 000 de euro (două mii de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A11. Comitetul contra Torturii

(*Ecodefence și alții împotriva Rusiei*, nr. 9988/13, depusă la 6 februarie 2013)

1. În fapt

268. Organizația reclamantă este Comitetul contra Torturii (*Межрегиональная общественная организация „Комитет против пыток”*), o organizație non-profit rusă înființată în Nijni Novgorod. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul P. Leach. În urma lichidării, domnul Igor Aleksandrovici Kaliapin, președintele organizației reclamante, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

269. Misiunea organizației reclamante: lupta împotriva torturii și a relelor tratamente comise de autoritățile de aplicare a legii din Rusia; furnizarea de asistență juridică, medicală și socială supraviețuitorilor torturii; monitorizarea torturii; creșterea gradului de conștientizare.

270. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Parchetul raionului Nijegorodski din Nijni Novgorod în octombrie 2013. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Fondul voluntar al Organizației Națiunilor Unite pentru victimele torturii, Sigrid Rausing Trust, DEMAS, Fundația MacArthur și de Apărătorii Drepturilor Civile și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: realizarea de broșuri privind tortura și aspecte juridice legate de

tortură în Rusia; cooperarea cu organisme de stat regionale și federale în domeniul drepturilor omului; participarea la Forumul UE-Rusia; publicarea de informații despre tortură în arestul poliției și anchetarea ineficientă a faptelor de tortură; directorul organizației este numit membru al Consiliului Prezidențial pentru Drepturile Omului și critică activitatea autorităților de aplicare a legii; organizarea de proteste împotriva lipsei de acțiune a Comitetului de anchetă; formularea de propuneri legislative; solicitarea pedepsirii ofițerilor de poliție pentru abuzuri și realizarea unor anchete efective; comentariile directorului organizației privind prezența trupelor rusești în Ucraina și anexarea Crimeii.

271. La 16 ianuarie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La o dată nespecificată, a fost eliminată din registru întrucât fusese lichidată.

272. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 3 aprilie 2015, Judecătoria Sovețki din Nijni Novgorod a respins contestația împotriva constatărilor procurorului; (2) 6 august, 11 și 25 septembrie 2015, judecătorul de pace al raionului Nijegorodski din Nijni Novgorod, amendă pentru încălcarea cerințelor de etichetare. Judecătoria Sovețki a constatat că reclamanta fusese aleasă în mod specific de furnizorii străini de fonduri pentru le promova interesele. În statut era formulată clar intenția organizației de a se angaja în activități politice. Aceasta s-a folosit de Internet și de media rusă și străină pentru a modela opinia publică într-un anumit mod pentru a-l influența pe președintele rus, agenții de aplicare a legii și stabilimentul politic, social și religios. Aceasta acceptase donații din motive politice, sprijinea ideile liberale și promova valorile și cultura politică europene.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

273. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral și a solicitat echivalentul a 12 860 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii.

274. Curtea acordă organizației reclamante 12 860 EUR (douăsprezece mii opt sute șaiszeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 de euro (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A12. Centrul Democratic

(Centrul Democratic și Boldirev împotriva Rusiei, nr. 45973/14, depusă la 3 iunie 2014)

1. În fapt

275. Reclamanții sunt Centrul Democratic (*Воронежская областная общественная организация „Демократический центр”*), o organizație

non-profit rusă înființată în Voronej, și directorul acesteia, Aleksandr Evghenievici Boldirev. Aceștia au fost reprezentați în fața Curții de doamna I. Krunova. În urma lichidării organizației reclamante, domnul Aleksandr Evghenievici Boldirev, cel de-al doilea reclamant și director al organizației, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

276. Misiunea organizației reclamante: promovarea drepturilor omului și a securității personale; sprijinirea reformelor democratice și a societății civile.

277. O inspecție a fost efectuată la sediul organizației reclamante de Parchetul raionului Voronej în aprilie 2013. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Management Systems International, Inc., și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: promovarea drepturilor omului și a securității personale; sprijinirea reformelor democratice și a societății civile; sprijinirea păcii și stabilității sociale; oferirea de sprijin politic persoanelor care susțin reformele orientate spre piață; monitorizarea alegerilor pentru Duma de Stat în decembrie 2011.

278. A fost pronunțată următoarea hotărâre: 19 iulie 2013, Judecătoria Leninski din Voronej a hotărât că decizia procurorului a fost legală. Curtea a decis că statutul organizației îi impunea acesteia să ia parte la viața politică și să se implice în afacerile de stat și că, oferind sprijin politic, organizația putea modela opinia publică. Hotărârea a fost confirmată în recurs la 3 decembrie 2013.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

279. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral.

280. Curtea acordă organizației reclamante 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;

A13. Centrul Dront

(*Centrul Dront împotriva Rusiei*, nr. 57310/15, depusă la 13 noiembrie 2015)

1. În fapt

281. Organizația reclamantă este Centrul Dront (*Нижегородская региональная общественная организация „Экологический центр Дронт”*), o organizație non-profit rusă înființată în Nijni Novgorod. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna I. Krunova. În urma lichidării, domnul Askat Abdurakmanovici Kaiumov, președintele organizației reclamante, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

282. Misiunea organizației reclamante: soluționarea problemelor de mediu și sociale și coordonarea activităților ONG-urilor de mediu.

283. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul Regional de Justiție din Nijni Novgorod în perioada aprilie-mai 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Fundația pentru Dezvoltare Durabilă, USAID, Fondul internațional pentru bunăstarea animalelor 2013 și de World Wide Life for Nature și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: susținerea unei inițiative de referendum în sprijinul alegerii directe a primarilor de orașe; militantism pentru eliberarea unui activist de mediu rus și a unui membru al opoziției politice și organizarea unui protest pentru sprijinirea acestuia; realizarea de publicații cu privire la politica de stat și declarații ale directorilor organizației cu privire la deciziile autorităților locale și principiile de mediu ale guvernantei statului; critici la adresa autorităților statului și a legislației ruse într-un ziar; recomandarea de a ratifica tratate de mediu precum Convenția de la Aarhus privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu, pe lângă modificarea legislației de mediu existente, adoptarea unei noi legi privind controlul mediului și instituirea unui sistem eficient de control al mediului; participarea la o evaluare a impactului unei legi de modificare a Codului contravențional local.

284. La 22 mai 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 23 august 2017, aceasta a fost lichidată prin decizia autorităților statului.

285. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 22 iunie 2015, judecătorul de pace de la Tribunalul districtual Nijegorodski din Nijni Novgorod, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”; (2) 23 octombrie 2015, judecătorul de pace de la Tribunalul districtual Nijegorodski, amendă pentru lipsa etichetării publicațiilor; (3) 9 decembrie 2016, amendă pentru directorul organizației pentru că nu a lichidat organizația; (4) 23 august 2017, Curtea regională din Nijni Novgorod, lichidare forțată la cererea Ministerului Justiției.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

286. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 2 140 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 1 050 EUR cu titlu de taxe legale.

287. Curtea acordă organizației reclamante 2 140 EUR (două mii o sută patruzeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 1 050 EUR (o mie cincizeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A14. Ecodefence

(*Ecodefence și alții împotriva Rusiei*, nr. 9988/13, depusă la 6 februarie 2013)

1. În fapt

288. Organizația reclamantă este Ecodefence (*алининградская региональная общественная организация „Экозащита!-Женсовет”*), o organizație non-profit rusă înființată în Kaliningrad. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul P. Leach.

289. Misiunea organizației reclamante: sensibilizarea publicului cu privire la aspectele de mediu.

290. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Kaliningrad în iunie 2014. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Ecoinitiative, Fundația Heinrich Böll și de Consiliul Nordic de Miniștri și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: participarea la proteste împotriva construcției centralei nucleare baltice; militantism pentru aderarea Rusiei la Convenția de la Aarhus privind accesul la informație, participarea publicului la procesul decizional și accesul la justiție în probleme de mediu, precum și la Convenția de la Espoo privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontieră; contribuția la dezvoltarea educației și inițiativelor în domeniul mediului.

291. La 21 iulie 2014, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

292. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 8 septembrie 2014, judecătorul de pace al raionului Moskovski, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”; (2) 3 iulie 2015, judecătorul de pace al raionului Moskovski, amenzi pentru organizație și directorul acesteia pentru neprezentarea documentelor contabile; (3) 14 aprilie, 12 iulie și 14 octombrie 2016, 18 ianuarie, 17 aprilie, 13 iulie și 12 octombrie 2017, judecătorul de pace al raionului Moskovski, avertismente și amenzi pentru neprezentarea documentelor contabile; (4) 19 ianuarie, 2 septembrie și 26 decembrie 2016, 7 iunie și 22 noiembrie 2017, amenzi pentru neprezentarea documentelor contabile; (5) 13 și 14 iulie 2017, amenzi pentru neprezentarea de informații Departamentului de Justiție al regiunii Kaliningrad.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

293. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral și a solicitat echivalentul a 140 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 4 280 EUR cu titlu de taxă judiciară de timbru, cheltuieli de călătorie și taxe legale.

294. Curtea acordă organizației reclamante 140 EUR (o sută patruzeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 4 280 EUR (patru mii două sute optzeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A15. Centrul de Pregătire în Ecologie și Securitate

(Centrul de Pregătire în Ecologie și Securitate împotriva Rusiei, nr. 42351/15, introdusă la 18 august 2015)

1. În fapt

295. Organizația reclamantă este Centrul de Pregătire în Ecologie și Securitate (*Частное учреждение дополнительного профессионального образования „Учебный центр экологии и безопасности”*), o organizație non-profit rusă înființată în Samara. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna I. Krunova.

296. Misiunea organizației reclamante: protecția mediului înconjurător și educarea tinerilor cu privire la protecția naturii și promovarea unui stil de viață sănătos.

297. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Samara în ianuarie 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de fondatori străini neidentificați și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: promovarea gestionării durabile a resurselor de apă; propuneri de modificare ale legilor, inițiativelor și măsurilor existente în ceea ce privește consumatorii de apă, precum și acțiuni de mediu; prezentarea rezultatelor unei anchete sociologice în cadrul unei mese rotunde cu un oficial al statului asupra legislației privind consumul de apă.

298. La 20 martie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 8 octombrie 2015, a fost eliminată din registru întrucât nu mai era considerată „agent străin”.

299. A fost pronunțată următoarea hotărâre: 10 aprilie 2015, judecătorul de pace de la Tribunalul districtual Oktiabrski, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

300. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 2 140 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 1 050 EUR cu titlu de taxe legale.

301. Curtea acordă organizației reclamante 2 140 EUR (două mii o sută patruzeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro)

pentru prejudiciul moral și 1 050 EUR (o mie cincizeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A16. Centrul Orientul Îndepărtat

(*Centrul Orientul Îndepărtat împotriva Rusiei*, nr. 53429/16, depusă la 11 octombrie 2016)

1. În fapt

302. Organizația reclamantă este Centrul Orientul Îndepărtat (*Автономная некоммерческая организация „Дальневосточный центр развития гражданских инициатив и социального партнерства”*), o organizație non-profit rusă înființată în Vladivostok. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul M. Olenicev.

303. Misiunea organizației reclamante: asistență psihologică și juridică pentru lucrători; îmbunătățirea nivelului de conștientizare și al cunoștințelor în materie juridică; reabilitarea persoanelor cu dizabilități, șomere și vulnerabile; promovarea toleranței; lupta împotriva xenofobiei, rasismului și discriminării.

304. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Primorski în octombrie 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de International Business Leaders Forum (IBLF Global), Oxfam și de US Russia Foundation for Economic Advancement and the Rule of Law (USRF) și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: critici la adresa programului de dezvoltare socială și economică pentru regiunea Primorski; formularea de comentarii cu privire la proiectele de lege privind salariile funcționarilor publici, „coșul bunurilor de larg consum” și venitul de subzistență și asistența socială în regiunea Primorski; elaborarea de observații cu privire la proiectele de orientări pentru sprijinul financiar acordat ONG-urilor; sprijin acordat unei petiții înaintate guvernatorului regiunii Primorski cu privire la programul regional pentru persoanele cu dizabilități; critici la adresa activității autorităților statului în domeniul sprijinului acordat mediului de afaceri, inclusiv la adresa Ministerului Dezvoltării Economice; participarea la o conferință privind antreprenoriatul social.

305. La 13 octombrie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

306. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 25 decembrie 2015, Judecătoria Leninski din Vladivostok, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”; (2) 6 iunie 2016, Judecătoria Leninski a respins contestația la constatările inspecției.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

307. Organizația reclamantă a solicitat 35 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 3 970 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii și a auditului. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 19 090 EUR cu titlu de taxă judiciară de timbru și taxe legale.

308. Curtea acordă organizației reclamante 3 970 EUR (trei mii nouă sute șaptezeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 2 000 EUR (două mii de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A17. Fundația Pentru Natură

(Fundația și Mișcarea „Pentru Natură” împotriva Rusiei, nr. 3085/16, depusă la 21 decembrie 2015)

1. În fapt

309. Organizația reclamantă este Fundația „Pentru Natură” (*Челябинский региональный благотворительный общественный фонд „За природу”*), o organizație non-profit rusă înființată în Celiabinsk. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna I. Krunova. În urma lichidării, domnul Andrei Aleksandrovici Talevlin, președintele organizației reclamante, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

310. Misiunea organizației reclamante: protecția mediului.

311. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Celiabinsk în ianuarie-februarie 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Norges Naturvernforbund și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: promovarea protecției drepturilor omului în materie de protecția mediului și activități legate de protecția mediului și de controlul public asupra mediului; promovarea valorilor care protejează mediul, a surselor alternative de energie, a educației ecologice etc.; organizarea de evenimente pentru discutarea utilizării în condiții de siguranță a energiei nucleare; organizarea voluntarilor pentru curățarea malurilor râurilor; contribuție la refacerea pădurilor; publicarea de articole privind aspecte de mediu; analizarea situațiilor ecologice și postarea constatărilor pe un website.

312. La 6 martie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La o dată nespecificată, aceasta a fost eliminată din registru ca urmare a lichidării sale pentru încălcarea Legii privind agenții străini.

313. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 25 decembrie 2014, amendă pentru neprezentarea documentelor în vederea inspecției; (2) 13 mai 2015, judecătorul de pace al raionului Tsentralnîi, amendă pentru

neînregistrarea ca „agent străin”; (3) 15 iulie 2016, judecătorul de pace al raionului Țentralnii, amendă pentru neprezentarea documentelor contabile; (4) 13 decembrie 2016, Curtea regională din Celiabinsk, lichidare forțată ca urmare a încălcărilor multiple ale Legii privind agenții străini.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

314. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 1 570 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzilor. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 1 050 EUR cu titlu de taxe legale.

315. Curtea acordă organizației reclamante 1 570 EUR (o mie cinci sute șaptezeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 de euro (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 1 050 EUR (o mie cincizeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A18. Fondul pentru Libertatea de Informare

(Fondul pentru Libertatea de Informare împotriva Rusiei, nr. 25934/15, depusă la 26 mai 2015)

1. În fapt

316. Organizația reclamantă este Fondul pentru Libertatea de Informare (Фонд „Институт Развития Свободы Информации”), o organizație non-profit rusă înființată în Skt. Petersburg. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna I. Krunova.

317. Misiunea organizației reclamante: promovarea libertății de informare și a dreptului de a solicita și de a primi informații; contribuția la transparența guvernantei statului.

318. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Parchetul raionului Țentralnii din Skt. Petersburg în octombrie 2013. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de NED și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: purtarea unei discuții cu președintele SUA despre situația politică și socială din Rusia, activitățile Parteneriatului pentru o Guvernare Deschisă (o inițiativă multilaterală de promovare a transparenței guvernamentale), legile ruse privind extremismul, informațiile dăunătoare, drepturile copilului și protecția proprietății intelectuale; punerea la dispoziția publicului larg a informațiilor privind discuțiile; postarea pe website-ul propriu a unei publicații privind modificările la legislația rusă privind datele cu caracter personal, accesul la informații clasificate și competențele procurorilor, compararea acestor legi cu standardele internaționale și evaluarea negativă a legilor; organizarea unui vot pentru a stabili persoanele care au contribuit la libertatea de informare și

cele care au pus piedici procesului de transparență și pentru a convinge publicul că autoritățile statului sunt ineficiente în acest domeniu; participarea la un summit al Parteneriatului pentru o Guvernare Deschisă și furnizarea de informații înșelătoare autorităților statului cu privire la membrii parteneriatului; monitorizarea website-urilor autorităților statului și punerea la dispoziția publicului a constatărilor făcute.

319. La 28 august 2014, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

320. A fost pronunțată următoarea hotărâre: 5 septembrie 2014, Judecătoria Moskovski din Skt. Petersburg a considerat că acțiunile procurorului au fost legale (hotărâre menținută în recurs la 21 ianuarie 2015).

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

321. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 1 050 EUR cu titlu de taxe legale.

322. Curtea acordă organizației reclamante 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 1 050 EUR (o mie cincizeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A19. Centrul de Informare Gratuită

(Freeinform împotriva Rusiei, nr. 55272/15, depusă la 3 noiembrie 2015)

1. În fapt

323. Organizația reclamantă este Centrul de Informare Gratuită (*Автономная некоммерческая организация Центр информации „ФРИИНФОРМ”*), o organizație non-profit rusă înființată în Moscova. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul I. Șarapov. În urma lichidării, doamna Iulia Evghenievna Galiamina, directorul organizației reclamante, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

324. Misiunea organizației reclamante: sprijinirea inițiativelor educaționale și furnizarea de suport informațional.

325. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție din Moscova în perioada aprilie-mai 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de NED și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: sensibilizarea publicului cu privire la atacul terorist din Beslan; menținerea unui agregator web care să permită apărătorilor drepturilor omului și altor activiști să își publice blogurile.

326. La 22 iunie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 21 iunie 2016, a fost eliminată

din registru întrucât fusese lichidată din cauza incapacității acesteia de a plăti amenda.

327. A fost pronunțată următoarea hotărâre: 29 iunie 2015, judecătorul de pace al raionului Zamoskvorecie, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

328. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 1 050 EUR cu titlu de taxe legale.

329. Curtea acordă organizației reclamante 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 1 050 EUR (o mie cincizeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A20. Fondul 19/29

(*Pasko și Fondul 19/29 împotriva Rusiei*, nr. 55280/15, depusă la 3 noiembrie 2015)

1. În fapt

330. Reclamanții sunt Fondul 19/29 (*Фонд поддержки исследовательской журналистики - Фонд 19/29*), o organizație non-profit rusă înființată în Moscova, și directorul acesteia, Grigori Mihailovici Pasko. Aceștia au fost reprezentați în fața Curții de domnul I. Șarapov. În urma lichidării organizației reclamante, domnul Pasko, cel de-al doilea reclamant și director al organizației, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

331. Misiunea organizației reclamante: protecția dreptului jurnaliștilor la libertatea de exprimare și la dreptul de a obține informații și dezvoltarea societății civile în Rusia.

332. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție din Moscova în aprilie 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de NED și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: contribuția la educația blogger-ilor cu privire la drepturile acestora, etica, limbajul și metodele jurnalismului de investigație; formare în domeniul investigațiilor jurnalistice și politicilor legate de blogging, etica și cultura blogurilor, precum și în relațiile cu autoritățile și opoziția; publicarea de materiale de formare pe un website; critici aduse autorităților statului și politicii președintelui rus; publicarea de informații privind investigațiile jurnalistice pe propriul website; postarea pe Internet a blogurilor unor bine-cunoscuți activiști ai opoziției,

care criticau sistemul politic rus, situația din Ucraina și relațiile dintre autorități și jurnaliști.

333. La 24 aprilie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

334. A fost pronunțată următoarea hotărâre: 8 iunie 2015, judecătorul de pace al raionului Presnenski din Moscova, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”. S-a stabilit că termenul „finanțare străină” includea orice fonduri primite de un ONG de la o „sursă străină”, indiferent de clasificarea lor în dreptul civil sau fiscal, și că, deși angajații Fondului 19/29 nu își exprimaseră în mod public opiniile politice, prin răspândirea opiniilor diferiților politicieni în rândul populației, Fondul 19/29 a influențat opinia publică.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

335. Reclamanții au solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral și au solicitat echivalentul a 4 290 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 1 050 EUR cu titlu de taxe legale.

336. Curtea acordă organizației reclamante 4 290 EUR (patru mii două sute nouăzeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 1 050 EUR (o mie cincizeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A21. Parcul Gagarin

(Parcul Gagarin împotriva Rusiei, nr. 9076/17, depusă la 17 ianuarie 2017)

1. În fapt

337. Organizația reclamantă este Parcul Gagarin (*Автономная некоммерческая организация Издательство „Парк Гагарина”*), o organizație non-profit rusă înființată în Samara. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna I. Krunova.

338. Misiunea organizației reclamante: publicare de cărți; protecția dreptului la informare, libertate de conștiință și de exprimare; contribuția la cooperarea dintre diferite grupuri sociale; promovarea valorilor umane comune și a educației în lupta împotriva naționalismului și rasismului; oferirea de asistență ținută prin mass-media.

339. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Samara în august 2016. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Fundația de Caritate Samarskaia Gubernia, o organizație rusă finanțată de Charities Aid Foundation, Fundația

Alcoa și Institute of International Education Inc. și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: realizarea de publicații online prin care critica poliția pentru că nu a efectuat o anchetă efectivă privind un viol, interzicerea adoptării orfanilor ruși de către cetățenii americani, un funcționar municipal care nu a aprobat organizarea unei manifestații pașnice, un judecător care a adormit în timpul unei ședințe de judecată, o sentință pronunțată de o instanță locală, sancțiunile internaționale împotriva Rusiei, propunerea de anulare a prestațiilor plătite persoanelor cu mai mulți copii, interzicerea utilizării apei potabile pentru udarea grădinilor, alegerile ruse și micile afaceri.

340. La 31 august 2016, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

341. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 23 septembrie 2016, Judecătoria Oktiabrski din Samara, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”; (2) 14 iulie 2017, judecătorul de pace din cadrul Tribunalului districtual Oktiabrski din Samara, avertisment pentru neprezentarea la timp a documentelor contabile.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

342. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 1 050 EUR cu titlu de taxe legale.

343. Curtea acordă organizației reclamante 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 1 050 EUR (o mie cincizeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A22. Fundația pentru Apărarea Glasnostului

(Fundația pentru Apărarea Glasnostului împotriva Rusiei, nr. 69826/16, depusă la 22 noiembrie 2016)

1. În fapt

344. Organizația reclamantă este Fundația pentru Apărarea Glasnostului (*Некоммерческая организация „Фонд защиты гласности”*), o organizație non-profit rusă înființată în Moscova. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul T. Misakian.

345. Misiunea organizației reclamante: promovarea valorilor democratice și respectarea diversității opiniilor; promovarea dreptului de a căuta, obține, procesa, transfera și disemina informații; căutarea de modalități de garantare a libertății de gândire și exprimare în Rusia; diseminarea de informații despre libertatea de exprimare în Rusia.

346. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție din Moscova în perioada octombrie-noiembrie 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Ambasada Țărilor de Jos, Fundația MacArthur, Uniunea Europeană, Comitetul Helsinki Norvegia și Freedom House și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: înființarea „Școlii bloggerului” pentru a promova jurnalismul de investigație independent și numirea unor renumiți lideri de opoziție ruși ca lectori; organizarea unei sesiuni de formare privind investigațiile jurnalistice și blogging-ul în Iaroslavl, în cursul căreia un lector a criticat linia politică a președintelui rus și sistemul electoral rus, precum și publicarea unui videoclip pe acest subiect pe un website; distribuirea și publicarea pe website-ul organizației reclamante de articole privind investigații ale jurnaliștilor din diferite regiuni ruse, inclusiv a unui articol care îl critica pe ministrul economiei și situația refugiaților ucraineni.

347. La 19 noiembrie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

348. Au fost pronunțate următoarele decizii: (1) 21 martie 2016, Judecătoria Kamovniceski din Moscova (hotărâre confirmată în recurs la 28 iunie 2016), amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”; (2) 12 aprilie 2016, Judecătoria Gagarinski din Moscova a hotărât că inspecția a fost legală (confirmată în recurs la 22 februarie 2017).

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

349. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 6 080 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzilor, auditului și semnăturii electronice. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 890 EUR cu titlu de taxă judiciară de timbru și taxe legale.

350. Curtea acordă organizației reclamante 6 080 EUR (șase mii optzeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 890 EUR (opt sute nouăzeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A23. Asociația Golos

(Ecodefence și alții împotriva Rusiei, nr. 9988/13, depusă la 6 februarie 2013)

1. În fapt

351. Reclamantele sunt Asociația Golos (*Ассоциация некоммерческих организаций В защите прав избирателей „ГОЛОС”*), o organizație non-profit rusă înființată în Moscova, și doamna Lilia Vasilievna Șibanova, directorul acesteia la momentul faptelor. Acestea au fost reprezentate în fața

Curții de domnul P. Leach. În urma lichidării organizației reclamante, doamna Șibanova și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

352. Misiunea organizației reclamante: monitorizarea alegerilor și promovarea protecției drepturilor alegătorilor.

353. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de: (1) Ministerul Justiției în aprilie 2013; (2) Parchetul din Moscova în aprilie 2013; (3) Departamentul de Justiție din Moscova în august 2015 și în ianuarie și aprilie 2016. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Comitetul Helsinki Norvegia, întrucât Premiul Andrei Saharov pentru Libertate a fost acordat organizației reclamante, chiar dacă organizația a restituit premiul comitetului. Organizația reclamantă s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: contribuția la adoptarea unui nou cod electoral; acordarea de către directorul Asociației Golos a unui interviu în care și-a declarat intenția de a schimba situația în ceea ce privește alegerile; participarea directorului Asociației Golos la diferite dezbateri referitoare la Codul electoral; organizarea de evenimente publice pentru promovarea unui proiect de cod electoral; contribuția la dezbaterile asupra acestui cod; postarea codului pe website-ul organizației.

354. La 5 iunie 2014, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. În martie 2015, doamna Șibanova și-a părăsit postul de director. În 2016, organizația a fost eliminată din registru ca urmare a lichidării forțate a acesteia.

355. Au fost pronunțate următoarele hotărâri:

(1) 29 aprilie 2013, judecătorul de pace al raionului Presnenski, amendă pentru neînscrierea ca „agent străin”, anulată la 1 septembrie 2014 de Tribunalul Moscova, care a hotărât că nu exista nicio probă că organizația reclamantă ar fi primit fonduri străine.

(2) 29 aprilie 2013, judecătorul de pace al raionului Presnenski a sancționat-o pe doamna Șibanova pentru neînregistrarea Asociației Golos ca „agent străin”.

(3) La 24 iunie 2014, Judecătoria Zamoskvorețki din Moscova a considerat că inspecția procurorului la sediul organizației reclamante a fost justificată. Instanța a reamintit constatările din 29 aprilie 2013 potrivit cărora organizația reclamantă primise finanțare străină. Faptul că Asociația Golos a returnat Premiul Andrei Sakarov pentru Libertate nu a avut nici un efect juridic, întrucât finanțarea străină a fost considerată finalizată de îndată ce fondurile au fost depozitate în contul acesteia. La 12 septembrie 2014, Tribunalul Municipiului Moscova a confirmat în recurs că, prin alegerea numelui complet „Asociația Golos pentru protecția drepturilor alegătorilor” și prin redactarea și distribuirea de informații privind amendamente la legi și puncte de vedere cu privire la deciziile și politica autorităților statului, Asociația Golos s-a implicat în activități politice. Luând în considerare modul în care inițiativele legislative au fost descrise pe website-ul organizației reclamante

și obiectivele enumerate în statutul acesteia, instanța a concluzionat că organizația reclamantă a încercat să convingă Parlamentul să adopte legi privind alegerile la nivel de stat și cele din instituțiile municipale, să influențeze politicile statale și să câștige vizibilitate publică și să crească gradul de sensibilizare al statului și societății civile.

(4) 25 decembrie 2015, Judecătoria Zamoskvorețki a respins contestația la refuzul Ministerului Justiției de a elimina organizația reclamantă din registrul agenților străini. Instanța a reținut că organizația reclamantă nu putea fi eliminată din registrul agenților străini, întrucât primise fonduri străine de la domnul U., coordonatorul de proiect al acesteia, și de la directorul executiv al Regional Golos organizației. Domnul U. era cetățean rus, dar primise fondurile din „surse străine”. În plus, organizația reclamantă a desfășurat „activități politice” prin publicarea de rapoarte și declarații privind alegerile, prin intermediul Mișcării Golos, care nu era o persoană juridică.

(5) 11 aprilie 2016 (trei decizii), Judecătoria Presnenski, amenzi pentru neetichetarea publicațiilor.

(6) 26 mai 2016, Judecătoria Presnenski, amendă pentru neamestecarea publicațiilor, anulată la 18 iulie 2016 din cauza expirării termenului de prescripție.

(7) 29 iulie 2016, Judecătoria Presnenski, lichidare forțată ca urmare a încălcărilor repetate ale Legii privind agenții străini.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

356. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral și a solicitat echivalentul a 17 140 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzilor.

357. Curtea acordă organizației reclamante 17 140 EUR (șaptesprezece mii o sută patruzeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 de euro (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A24. Fondul Golos

(*Ecodefence și alții împotriva Rusiei*, nr. 9988/13, depusă la 6 februarie 2013)

1. În fapt

358. Organizația reclamantă este Fondul Golos (*Фонд в поддержку демократии „ГОЛОС”*), o organizație non-profit rusă înființată în Moscova. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul P. Leach. În urma lichidării, domnul Grigori Arkadievici Melkonianț, președintele organizației reclamante, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

359. Misiunea organizației reclamante: observarea independentă a alegerilor și protecția drepturilor alegătorilor.

360. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Parchetul din Moscova în aprilie 2013. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Opona o.p.s. (Republica Cehă) și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: monitorizarea alegerilor.

361. La 4 septembrie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La o dată nespecificată, a fost eliminată din registru întrucât fusese lichidată.

362. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 9 iulie 2013, Judecătoria Basmanîi din Moscova, amendă pentru refuzul de a coopera cu parchetul; (2) 6 aprilie 2016, Judecătoria Basmanîi, lichidare forțată pentru motive care nu au legătură cu statutul organizației de „agent străin” (statutul organizației neconform cu legea).

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

363. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral.

364. Curtea acordă organizației reclamante 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;

A25. Golos-Povoljie

(Golos-Povoljie împotriva Rusiei, nr. 32423/15, depusă la 24 iunie 2015)

1. În fapt

365. Organizația reclamantă este Golos-Povoljie (*Межрегиональный общественный фонд содействия развитию гражданского общества „ГОЛОС Поволжье”*), o organizație non-profit rusă înființată în Samara. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna I. Krunova. În urma lichidării, doamna Liudmila Gavrilovna Kuzmina, fondatorul și directorul executiv al organizației reclamante, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

366. Misiunea organizației reclamante: promovarea societății civile, protecția drepturilor omului și diseminarea cunoștințelor juridice.

367. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Samara în ianuarie 2014. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Fondul Golos, care era finanțat de USAID, și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: informarea publicului cu privire la legislația și protecția drepturilor și libertăților omului; monitorizarea alegerilor; elaborarea de

propuneri și recomandări privind drepturile omului și protecția dreptului votanților; specificarea în statutul său a faptului că unul dintre obiectivele sale era elaborarea de legislație în materie de drepturile omului și alegeri libere; critici aduse autorităților statului în interviuri și declarații despre alegeri și activitatea activiștilor pentru drepturile omului; publicarea acestor informații pe Internet, publicarea de cărți privind alegeri libere în Rusia și modalități de combatere a corupției, puse la dispoziția publicului.

368. La 6 februarie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 9 aprilie 2019, aceasta a fost lichidată.

369. A fost pronunțată următoarea hotărâre: 16 februarie 2015, judecătorul de pace de la judecătoria Samarski, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

370. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 31 750 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății datoriilor fiscale. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 1 050 EUR cu titlu de taxe legale.

371. Curtea acordă organizației reclamante 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 1 050 EUR (o mie cincizeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A26. Lumea verde

(Lumea verde împotriva Rusiei, nr. 60400/15, depusă la 1 decembrie 2015)

1. În fapt

372. Organizația reclamantă este Lumea verde (*Нижегородская областная социально-экологическая общественная организация „Зеленый мир”*), o organizație non-profit rusă înființată în Nijni Novgorod. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna I. Krunova.

373. Misiunea organizației reclamante: protecția mediului și a patrimoniului cultural.

374. O inspecție a organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție din Nijni Novgorod în aprilie și iulie 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de NED și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: publicarea de materiale privind protecția patrimoniului cultural în mass-media și într-un ziar, *Bereghinia*, conținând analiza politicii statului, critici la adresa acțiunilor autorităților statului cu privire la „agenții străini”, declarațiile partidului de opoziție Iabloko și sugestii cu privire la modificări

la legile existente și decizii specifice; elaborarea de planuri de acțiune privind protecția anumitor bunuri culturale; transmiterea de petiții către parlamentul local; pregătirea de opinii de specialitate cu privire la clădirile care fac parte din patrimoniul cultural; colectarea de informații privind amenințările la adresa bunurilor din patrimoniul cultural și transmiterea acestor informații autorităților statului; inițierea de proceduri judiciare și cooperarea cu autoritățile statului în domeniul protecției patrimoniului cultural; încurajarea localnicilor să sprijine activitățile legate de protecția bunurilor de patrimoniu cultural; participarea la un forum privind interacțiunea dintre ONG-uri și societatea civilă; organizarea participării directorului său la un protest împotriva anexării Crimeii de către Rusia.

375. La 29 iulie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 12 octombrie 2016, aceasta a fost eliminată din registru.

376. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: 2 octombrie 2015, judecătorul de pace de la Judecătoria din Moscova, Nijni Novgorod, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”. Curtea de apel a declarat că activitățile organizației Lumea verde au afectat interesele publice și drepturile și libertățile tuturor, nu doar propriile interese.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

377. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 1 050 EUR cu titlu de taxe legale.

378. Curtea acordă organizației reclamante 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 1 050 EUR (o mie cincizeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A27. Lumea verde – Organizația locală

(Lumea verde – Organizația locală împotriva Rusiei, nr. 33734/16, depusă la 2 iunie 2016)

1. În fapt

379. Organizația reclamantă este Lumea verde – Organizația locală (*Местная общественная благотворительная экологическая организация „Зеленый Мир”*), o organizație non-profit rusă înființată în Sosnovi Bor. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna I. Krunova. În urma lichidării, domnul Oleg Victorovici Bodrov, președintele organizației reclamante, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

380. Misiunea organizației reclamante: informarea publicului cu privire la starea mediului; promovarea controlului public asupra mediului și sănătății publice; oferirea de asistență victimelor dezastrelor ecologice.

381. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Leningrad în octombrie 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Norges Naturvernforbund, Global Greengrants Fund și de CCB, și că s-a angajat în următoarele acțiuni care au fost considerate ca reprezentând „activități politice”: dezvoltarea de programe de securitate nucleară; proteste împotriva construirii unei centrale nucleare; elaborarea de legi privind deșeurile nucleare; transmiterea de petiții privind utilizarea energiei nucleare și monitorizarea publică a mediului către autoritățile statului, inclusiv către președintele Rusiei; critici aduse politicii nucleare a statului; participarea la evenimente legate de utilizarea energiei nucleare și eliminarea deșeurilor nucleare, publicarea de informații pe un website și distribuirea de publicații; postarea de desene pe subiectul dumpingului de deșeuri nucleare pe un website; organizarea de evenimente cicliste pentru a promova valorile ecologice; organizarea unui protest pentru promovarea drepturilor omului și a siguranței mediului; colectarea de semnături pentru a protesta împotriva construirii unei fabrici de aluminiu; deplasări în străinătate pentru schimburi de experiență privind eliminarea deșeurilor nucleare; organizarea unei mese rotunde privind abordarea regională a instalării instalațiilor periculoase; cooperarea cu o organizație de mediu din registrul agenților străini, cu partidele politice și autoritățile statului.

382. La 2 decembrie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 26 octombrie 2016, aceasta a fost lichidată.

383. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 4 februarie 2016, Tribunalul Sosnovîi Bor din regiunea Leningrad, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”; (2) 15 aprilie 2016, Departamentul de Justiție al regiunii Leningrad, amendă pentru neprezentarea documentelor contabile; (3) 14 octombrie 2016, judecătorul de pace din Sosnovîi Bor, avertisment pentru neprezentarea documentelor contabile, anulat la 17 noiembrie 2016.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

384. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 5 710 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzilor. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 1 050 EUR cu titlu de taxe legale.

385. Curtea acordă organizației reclamante 5 710 EUR (cinci mii șapte sute zece euro) pentru prejudiciul material, 10 000 de euro (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 1 050 EUR (o mie cincizeci de euro) pentru

cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A28. Academia pentru Drepturile Omului

(*Academia pentru Drepturile Omului împotriva Rusiei*, nr. 34499/17, depusă la 2 mai 2017)

1. În fapt

386. Organizația reclamantă este Academia pentru Drepturile Omului (*Негосударственное образовательное учреждение дополнительного профессионального образования (повышение квалификации) специалистов „АКАДЕМИЯ ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА”*), o organizație non-profit rusă înființată în Ekaterinburg. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de directorul său, domnul S. Beliaev, care a primit permisiunea de a reprezenta organizația reclamantă în conformitate cu art. 36 § 2 din Regulamentul Curții.

387. Misiunea organizației reclamante: asigurarea de sesiuni de formare în domeniul drepturilor omului pentru tinerii avocați și activiști din ONG-uri; educația juridică a studenților; sensibilizarea publicului cu privire la drepturile omului; dezvoltarea unei mai bune înțelegeri a legii prin educație.

388. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Sverdlovsk în octombrie 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Ambasada Țărilor de Jos și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: organizarea de sesiuni de formare în domeniul drepturilor omului; o masă rotundă cu participarea unui judecător al Curții Constituționale; o conferință privind Curtea Constituțională; o conferință internațională privind educația în materie de drepturile omului în Rusia și Europa.

389. La 15 mai 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

390. A fost pronunțată următoarea hotărâre: 23 septembrie 2015, Judecătoria Zamoskvorețki din Moscova (menținută în recurs la 18 noiembrie 2016), prin care a fost respinsă plângerea privind înregistrarea forțată ca agent străin.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

391. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral și a solicitat echivalentul a 590 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății auditului. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 17 190 EUR cu titlu de taxă judiciară de timbru și taxe legale.

392. Curtea acordă organizației reclamante 590 EUR (cinci sute nouăzeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 1 500 EUR (o mie cinci sute de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A29. Centrul Memorial pentru Drepturile Omului

(*Ecodefence și alții împotriva Rusiei*, nr. 9988/13, depusă la 6 februarie 2013)

1. În fapt

393. Organizația reclamantă este Centrul Memorial pentru Drepturile Omului (*Межрегиональная общественная организация Правозащитный Центр „Мемориал”*), o organizație non-profit rusă înființată în Moscova. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul P. Leach. În urma deciziei de lichidare (supra, pct. 10-12), doamna Anna Dobrovolskaia și domnul Aleksandr Cerkasov, care erau directorul executiv și, respectiv, președintele consiliului de administrație al organizației reclamante, și-au exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

394. Misiunea organizației reclamante: desfășurarea de diverse proiecte în domeniul drepturilor omului, în special în contextul litigiilor în fața Curții Europene a Drepturilor Omului; monitorizarea încălcărilor în Caucazul de Nord și Asia Centrală, precum și încălcărilor proceselor penale; asigurarea protecției victimelor persecuțiilor politice, asistență juridică pentru migranți și protecția minorităților.

395. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de: (1) Parchetul din Moscova în perioada martie-aprilie 2013; (2) Departamentul de Justiție din Moscova în octombrie 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de NED și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: organizarea de evenimente cu scopul de a promova drepturile omului, statul de drept și valorile democratice; postarea unei baze de date cu arestările motivate politic din Rusia pe un website.

396. La 21 iulie 2014, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

397. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 24 mai 2013, Judecătoria Zamoskvorețki din Moscova a hotărât că inspecția a fost justificată întrucât, potrivit statutului său, Centrul Memorial pentru Drepturile Omului era finanțat din străinătate și urmărea obiective politice precum difuzarea de informații privind încălcarea drepturilor omului și infracțiunile comise în statele totalitare; (2) 23 mai 2014, Judecătoria Zamoskvorețki a constatat că cererea procurorului de soluționare a încălcărilor a fost legală; (3) 11 martie 2015, Judecătoria Tverskoi din Moscova a confirmat decizia Ministerului Justiției de a înscrie reclamanta în registrul agenților străini ca fiind legală; (4) 7 septembrie 2015, judecătorul de pace al raionului Tverskoi din

Moscova, amendă pentru neetichetarea publicațiilor; (5) 14 și 27 decembrie 2016, Judecătoria Tverskoi din Moscova, amenzi pentru neetichetarea publicațiilor.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

398. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral și a solicitat echivalentul a 17 140 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzilor. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 80 050 EUR pentru cheltuielile de judecată și cheltuielile poștale, de traducere și administrative.

399. Curtea acordă organizației reclamante 17 140 EUR (șaptesprezece mii o sută patruzeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 11 250 EUR (unsprezece mii două sute cincizeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A30. Mișcarea Tinerilor Umaniști

(Mișcarea Tinerilor Umaniști împotriva Rusiei, nr. 37043/15, depusă la 13 iulie 2015)

1. În fapt

400. Organizația reclamantă este Mișcarea Tinerilor Umaniști (*Мурманская региональная молодежная общественная организация „Гуманистическое движение молодежи”*), o organizație non-profit rusă înființată în Murmansk. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul A. Peredruk. În urma lichidării, doamna Tatiana Nikolaevna Kulbakina, directorul organizației reclamante, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

401. Misiunea organizației reclamante: promovarea valorilor umaniste și a responsabilității sociale în rândul tinerilor, educație juridică și comunicarea între tinerii din diferite țări.

402. O inspecție a organizației reclamante a fost efectuată de Parchetul raionului administrativ Pervomaïski din Murmansk în perioada martie-aprilie 2014. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Fundația Rosa Luxemburg și de Consulatul General al Țărilor de Jos din Skt. Petersburg și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: publicarea unui ziar privind protecția drepturilor omului, publicarea de materiale extremiste și materiale care conțin apeluri adresate statului de a-și schimba linia politică; condamnarea explicită a actualului partid politic și a modului „totalitar” de guvernare din Rusia.

403. La 13 martie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 25 august 2015, a fost eliminată din registru întrucât fusese lichidată.

404. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: 12 noiembrie 2014, Judecătoria Pervomiaski din Murmansk, care a admis cererea procurorului de înregistrare forțată. Instanțele au stabilit că, în ziarul pe care îl publicase, Mișcarea Tinerilor Umaniști încercase să îi convingă pe oameni de necesitatea schimbării politicii statului, evaluase negativ sistemul politic existent și înalți oficiali publici și îi incitase pe cititori să întreprindă anumite acțiuni.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

405. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral.

406. Curtea acordă organizației reclamante 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;

A31. Centrul pentru Informare și Educație (CIE) Memorial

(CIE Memorial împotriva Rusiei, nr. 52257/15, depusă la 13 octombrie 2015)

1. În fapt

407. Organizația reclamantă este CIE Memorial (*Межрегиональная общественная организация Информационно-просветительский центр „Мемориал”*), o organizație non-profit rusă înființată în Ekaterinburg. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna T. Gluškova.

408. Misiunea organizației reclamante: promovarea democrației, a drepturilor omului, educație juridică și condamnarea totalitarismului.

409. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Sverdlovsk în decembrie 2014. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de NED și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: contribuția la crearea unui centru de informare privind drepturile omului, în cadrul căruia oamenii ar putea obține informații despre drepturile omului și situația socială și politică din Rusia; organizarea de discuții cu privire la orientarea politică a Rusiei față de Ucraina; participarea la discuții privind statutul agenților străini; organizarea unui eveniment pentru a comemora victimele represiunii politice (plasarea de postere despre stalinism în apropierea scenei principale a evenimentului și citirea de informații despre victimele represiunii și organele statului care le-au condamnat); organizare de proteste individuale pentru distribuirea de fluturași, afirmând că este o

practică comună ca statul să considere ființa umană ca fiind un instrument și sugerând că ar trebui să se răspundă la anumite întrebări despre Constituție și importanța acesteia.

410. La 16 ianuarie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

411. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 27 martie 2015, Judecătoria Kirovski din Ekaterinburg a hotărât că acțiunile Departamentului de Justiție au fost legale; (2) 5 martie 2015, judecătorul de pace de la Judecătoria Kirovski din Ekaterinburg, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”; (3) 27 mai 2015, Judecătoria Zamoskvorețki din Moscova a hotărât că decizia de înregistrare a reclamantei în registrul agenților străini a fost legală.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

412. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral și a solicitat echivalentul a 1 430 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 710 EUR cu titlu de taxă judiciară de timbru și cheltuieli de călătorie.

413. Curtea acordă organizației reclamante 1 430 EUR (o mie patru sute treizeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 710 EUR (șapte sute zece euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A32. Centrul pentru Populațiile Indigene

(Centrul pentru Populațiile Indigene împotriva Rusiei, nr. 59985/16, depusă la 5 octombrie 2016)

1. În fapt

414. Organizația reclamantă este Centrul pentru Populațiile Indigene (*Межрегиональная общественная организация „Центр содействия коренным малочисленным народам Севера”*), o organizație non-profit rusă înființată în Moscova. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul I. Șarapov. În urma lichidării, domnul Rodion Vasilievici Sulandziga, președintele organizației reclamante, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

415. Misiunea organizației reclamante: acordarea de asistență populațiilor indigene din nordul Rusiei.

416. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție din Moscova în octombrie 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de UNDEF, Banca Mondială și Grupul Internațional de Lucru pentru Afaceri Indigene (IWGIA) și că s-a angajat în

următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: acordarea de sprijin inițiativelor democratice ale populațiilor indigene din nord, Siberia și estul îndepărtat al Rusiei și organizarea de discuții privind operațiunile miniere de pe terenurile populațiilor indigene; consultanță acordată populațiilor indigene cu privire la modul de combatere a impactului negativ al schimbărilor climatice; organizarea de mese rotunde privind schimbările climatice și impactul acestora asupra modului de viață tradițional al populațiilor indigene; organizarea celui de-al șaptelea Congres al Populațiilor Indigene cu participarea ONU, UNESCO, a Băncii Mondiale ș.a.; realizarea unei analize și a unor proiecte de modificare a legislației ruse în ceea ce privește la populațiile indigene; publicarea unei reviste despre populațiile indigene din regiunea arctică; pregătirea de seminare privind managementul resurselor naturale; interacțiunea cu companiile industriale; călătorii de afaceri în regiunile în care locuiau populații indigene; discutarea problemei drepturilor populațiilor indigene și dezvoltarea durabilă a acestora; întocmirea de recomandări pentru autoritățile ruse și comunitatea internațională.

417. La 27 noiembrie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 3 martie 2020, aceasta a fost lichidată.

418. A fost pronunțată următoarea hotărâre: 21 ianuarie 2016, Judecătoria Nikulinski din Moscova, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin” (hotărâre confirmată în recurs la 12 iulie 2016).

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

419. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 4 290 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 1 050 EUR cu titlu de taxe legale.

420. Curtea acordă organizației reclamante 4 290 EUR (patru mii două sute nouăzeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 1 050 EUR (o mie cincizeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A33. Memorial Internațional

(*Ecodefence și alții împotriva Rusiei*, nr. 9988/13, depusă la 6 februarie 2013)

1. În fapt

421. Organizația reclamantă este Memorial Internațional (*Международная общественная организация Международное*

историко-просветительское, благотворительное и правозащитное общество „Мемориал”), o organizație non-profit rusă înființată în Moscova. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul P. Leach. În urma deciziei de lichidare (supra, pct. 12-14), doamna Elena Jemkova și domnul Ian Racinski, care erau directorul executiv și, respectiv, președintele consiliului de administrație al Memorial Internațional, și-au exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

422. Misiunea organizației reclamante: contribuția la dezvoltarea statului de drept, a democrației și a drepturilor omului; desfășurarea de activități în domeniul istoriei și educației, inclusiv acordarea de asistență victimelor represiunii politice; cercetarea și analizarea regimurilor totalitare, precum și activități în domeniul drepturilor omului.

423. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de: (1) Parchetul din Moscova în martie 2013; (2) Departamentul de Justiție din Moscova în septembrie 2016. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de USAID, Open Society Institute Assistance Foundation (OSIAF) și Fundația „Remembrance, Responsibility and Future” și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: contribuție la dezvoltarea societății civile și a unui stat democratic; modelarea opiniei publice în lumina valorilor, democrației și legii; combaterea stereotipurilor totalitare; restaurarea adevărului istoric; comemorarea victimelor represiunii politice.

424. La 4 octombrie 2016, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

425. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) La 24 mai 2013, Judecătoria Zamoskvorețki a hotărât că decizia de efectuare a inspecției fusese justificată; (2) 16 decembrie 2016, Judecătoria Zamoskvorețki a respins contestația la decizia Ministerului Justiției privind înregistrarea ca „agent străin”; (3) 7 decembrie 2016, Judecătoria Tverskoi, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

426. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral și a solicitat echivalentul a 4 290 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii.

427. Curtea acordă organizației reclamante 4 290 EUR (patru mii două sute nouăzeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A34. Comisia Regională Komi (CRK) Memorial

(CRK Memorial împotriva Rusiei, nr. 15098/16, depusă la 8 martie 2016)

1. În fapt

428. Organizația reclamantă este CRK Memorial (*Кому региональная общественная организация Комиссия по прав „Мемориал”*), o organizație non-profit rusă înființată în Siktivkar. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul E. Mezak. În urma lichidării, domnul Igor Valentinovici Sajin, președintele organizației reclamante, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

429. Misiunea organizației reclamante: protecția drepturilor omului.

430. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție din Komi în perioada mai-iunie 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de NED și OSIAF și că era angajată în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: postarea de informații pe Internet cu privire la chestiuni politice, inițiativele politicianului de opoziție, domnul Navalnîi, opinia publică cu privire la organizația reclamantă și la protestele neautorizate din Siktivkar.

431. La 21 iulie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

432. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 8 iulie 2015, judecătorul de pace din cadrul Tribunalului districtual din Krasnozatski, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”; (2) 2 februarie 2016, Judecătoria Siktivkar din Republica Komi, respingerea contestației la decizia de înregistrare a reclamantei în registrul agenților străini; (3) 8 aprilie, 20 iunie și 6 octombrie 2016, 12 ianuarie, 4 aprilie, 13 iulie și 4 octombrie 2017 și 11 ianuarie 2018, judecătorii de pace din cadrul tribunalelor districtuale Krasnozatski și Pușkinski, avertismente pentru refuzul de a prezenta documentele contabile; (4) 15 iulie și 16 decembrie 2016, 11 aprilie, 19 mai și 27 octombrie 2017, judecătorul de pace din cadrul Tribunalului districtual Pușkinski, avertisment pentru refuzul de a prezenta documentele contabile.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

433. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 4 290 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 2 000 EUR cu titlu de taxe legale.

434. Curtea acordă organizației reclamante 4 290 EUR (patru mii două sute nouăzeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 2 000 EUR (două mii de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A35. Organizația Absolvenților de Instituții de Învățământ Superior din Krasnodar

(Organizația Absolvenților de Instituții de Învățământ Superior din Krasnodar împotriva Rusiei, nr. 48049/16, depusă la 9 august 2016)

1. În fapt

435. Organizația reclamantă este Organizația Absolvenților de Instituții de Învățământ Superior din Krasnodar (*Краснодарская краевая общественная организация выпускников вузо*), o organizație non-profit rusă înființată în Krasnodar. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna D. Pigoleva.

436. Misiunea organizației reclamante: coordonarea activităților legate de protecția drepturilor civile, economice, intelectuale și de proprietate ale absolvenților de instituții de învățământ superior.

437. O inspecție a organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Krasnodar, iar un reprezentant al acestui departament a participat la un summit G20 organizat de organizația reclamantă. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Oxfam și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: organizarea unei conferințe cu privire la summit-ul G20; participarea la o conferință privind abordarea regională a controlului public în materie de drepturile omului și publicarea unei prezentări privind respectarea drepturilor omului în unitățile de detenție; formularea de propuneri cu privire la bugetul regional.

438. La 25 decembrie 2014, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 22 aprilie 2016, a fost eliminată din registru întrucât nu mai era considerată „agent străin”.

439. Au fost pronunțate următoarele hotărâri:

(1) 27 aprilie 2015, Judecătoria Oktiabrski din Krasnodar, respingerea plângerii reclamantei privind înregistrarea forțată.

(2) 20 februarie 2015, judecătorul de pace din cadrul Tribunalului districtual nr. 55 din Krasnodar, suspendarea procedurii administrative pentru neînregistrarea ca „agent străin”.

(3) 27 iulie 2016, Judecătoria Oktiabrski din Krasnodar, amendă pentru lipsa etichetării publicațiilor aplicată directorului organizației reclamante.

(4) 6 aprilie 2017, judecătorul de pace din cadrul Tribunalului districtual nr. 55 din Krasnodar, prezentarea de documente contabile care nu conțineau nicio informație despre donatorii străini, procedură suspendată ca urmare a expirării termenului de prescripție pentru inițierea procedurii administrative.

2. *Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție*

440. Organizația reclamantă a solicitat 16 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 710 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății auditului și a cheltuieli poștale. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 17 100 EUR cu titlu de taxă judiciară de timbru, taxe legale și cheltuieli de călătorie.

441. Curtea acordă organizației reclamante 710 EUR (șapte sute zece euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 2 000 EUR (două mii de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A36. Misiunea Legală

(*Misiunea Legală împotriva Rusiei*, nr. 62848/17, depusă la 1 august 2017)

1. *În fapt*

442. Organizația reclamantă este Misiunea Legală (*Фонд поддержки гражданских свобод „Правовая миссия”*), o organizație non-profit rusă înființată în Celiabinsk. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul M. Olenicev. Organizația este acum în proces de dizolvare. Domnul Alexei Viktorovici Tabalov, șeful comitetului de lichidare, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia, în cazul în care organizația va înceta să mai existe înainte de pronunțarea hotărârii Curții.

443. Misiunea organizației reclamante: promovarea statului de drept în regiunea Celiabinsk.

444. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Celiabinsk în perioada iulie-august 2016. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de NED și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: derularea programului „Școala recruților”, educarea recruților militari cu privire la drepturile acestora și reprezentarea acestora în instanță și publicarea de publicații cu privire la drepturile acestora; declarațiile directorului organizației reclamante referitoare la un proiect de lege care îi obligă pe recruți să primească ordinul de recrutare în persoană la comisia de recrutare.

445. La 21 septembrie 2016, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 11 ianuarie 2017, a fost eliminată din registru întrucât nu mai era considerată „agent străin”.

446. A fost pronunțată următoarea hotărâre: 24 noiembrie 2016, Judecătoria Sovetski din Celiabinsk, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin” (hotărâre confirmată în recurs la 1 februarie 2017).

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

447. Organizația reclamantă a solicitat 20 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 5 810 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii și a auditului. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 9 750 EUR cu titlu de taxe legale și cheltuieli poștale.

448. Curtea acordă organizației reclamante 5 810 EUR (cinci mii opt sute zece euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 3 000 EUR (trei mii de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A37. Centrul Levada

(Centrul Levada împotriva Rusiei, nr. 16094/17, depusă la 21 februarie 2017)

1. În fapt

449. Organizația reclamantă este Centrul Levada (*Автономная Некоммерческая Организация „Аналитический Центр Юрия Левады”*), o organizație non-profit rusă înființată în Moscova. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul I. Șarapov.

450. Misiunea organizației reclamante: studii sociale, sondaje de opinie și cercetări de marketing.

451. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție din Moscova în august 2016. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Jones Day, Universitatea din Colorado, Universitatea din Columbia, Universitatea din Wisconsin–Madison, Universitatea George Washington, Ipsos MORI, FAFO AIS, Fernland Holdings Ltd, Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit GmbH, Gallup Inc. și Vieșoji įstaiga și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: monitorizarea evoluțiilor sociale și economice; organizarea de grupuri-țintă pentru discuții privind locuințele, chestiuni sociale și politice, Statele Unite ale Americii, conflictul cu Ucraina, conflictul din Siria, relațiile cu Turcia și situația din Rusia; cercetări privind înțelegerea democrației de către persoanele profane; descrierea într-un raport a autorităților ruse ca fiind autoritare și imorale; critici aduse Legii privind agenții străini; declarațiile directorului organizației reclamante despre situația politică și corupția din Rusia și despre statutul Crimeii; declarațiile șefului unui departament al Centrului Levada despre deciziile autorităților din Rusia.

452. La 5 septembrie 2016, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

453. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: 26 octombrie 2016, Judecătoria Tverskoi din Moscova, amendă pentru neînregistrarea ca „agent

străin”. S-a stabilit că declarațiile despre regimul politic rusesc făcute de directorul Centrului Levada și de șeful departamentului într-o prelegere, precum și în interviurile și articolele de pe website-uri provin chiar din interiorul organizației și, prin urmare, au constituit „activitate politică”.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

454. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral și a solicitat echivalentul a 4 290 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 6 200 EUR cu titlu de taxe legale.

455. Curtea acordă organizației reclamante 4 290 EUR (patru mii două sute nouăzeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 3 000 EUR (trei mii de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A38. Omul și Legea

(*Omul și Legea împotriva Rusiei*, nr. 13474/15, depusă la 28 februarie 2015)

1. În fapt

456. Organizația reclamantă este Omul și Legea (*Межрегиональная общественная организация „Человек и Закон”*), o organizație non-profit rusă înființată în Ioșkar-Ola. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna I. Krunova.

457. Misiunea organizației reclamante: protecția drepturilor omului ale persoanelor în relațiile lor cu autoritățile statului.

458. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție din Mari-El în perioada noiembrie-decembrie 2014. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Fundația MacArthur, OSIAF, Ambasada Țărilor de Jos, Înaltul Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului, Institutul Danez pentru Drepturile Omului și Consiliul Europei și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: organizarea unei conferințe privind protecția drepturilor omului și elaborarea de recomandări cu privire la drepturile omului pentru funcționarii statului și seminare cu privire la drepturile omului în Rusia; diseminarea online a unei evaluări a deciziilor autorităților statului, inclusiv a celor care criticau poliția locală; educarea funcționarilor statului cu privire la dialogul dintre stat și societatea civilă; încurajarea membrilor organizației reclamante să participe la lucrările consiliilor de monitorizare a activității penitenciare; contribuție la dezvoltarea de ONG-uri și de consilii publice de monitorizare.

459. La 30 decembrie 2014, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

460. A fost pronunțată următoarea hotărâre: 30 decembrie 2014, judecătorul de pace din cadrul Judecătoriei Ioșkar-Olinski, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

461. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 4 290 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 1 050 EUR cu titlu de taxe legale.

462. Curtea acordă organizației reclamante 4 290 EUR (patru mii două sute nouăzeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 1 050 EUR (o mie cincizeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A39. MAȘR

(Ecodefence și alții împotriva Rusiei, nr. 9988/13, depusă la 6 februarie 2013)

1. În fapt

463. Organizația reclamantă este MAȘR (*Автономная некоммерческая организация Правозащитная организация „МАШР”*), o organizație non-profit rusă înființată în Karabulak. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul P. Leach.

464. Misiunea organizației reclamante: monitorizarea cazurilor de dispariții forțate în Ingușetia și în regiunile adiacente.

465. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție din Ingușetia în perioada august-septembrie 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de NED și de Comitetul Helsinki Norvegia și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: publicarea de publicații privind statutul de agent străin și controlul public pe un website; postarea pe un website de critici cu privire la acțiunile autorităților federale și ingușe și dezvăluirea de informații despre lipsa lor de acțiune; participarea la procesul decizional al autorităților naționale și locale; lansarea de inițiative sociale; transmiterea de propuneri autorităților statului.

466. La 8 decembrie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 7 aprilie 2017, a fost eliminată din registru întrucât nu mai era considerată „agent străin”.

467. Au fost pronunțate următoarele hotărâri:

(1) 13 noiembrie 2015, Judecătoria Magaski a Republicii Ingușetia, respingerea contestației la constatările inspecției. Instanța a anulat decizia Departamentului de Justiție și a stabilit că reclamanta nu fusese informată în prealabil despre inspecție. Cu toate acestea, instanța a considerat că MAȘR s-a angajat într-o „activitate politică” fără a se înregistra la Ministerul Justiției și a decis că Departamentul de Justiție ar trebui să împiedice organizația să încalce Legea privind agenții străini.

(2) 7 august 2017, Judecătoria Zamoskvorețki din Moscova a constatat că decizia Ministerului Justiției de a înscrie reclamantul în registrul agenților străini a fost legală.

(3) 30 august 2016, Judecătoria Karabulakski, două amenzi (două hotărâri) pentru neetichetarea unei publicații privind activitățile MAȘR și o notificare privind un concurs pentru apărătorii drepturilor omului postat de directorul organizației pe website-ul unei terțe părți.

(4) 1 decembrie 2016, Judecătoria Karabulakski, trei amenzi pentru neetichetarea publicațiilor privind activitățile MAȘR postate de directorul organizației pe website-ul unei terțe părți.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

468. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral și a solicitat echivalentul a 21 430 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzilor.

469. Curtea acordă organizației reclamante 21 430 EUR (douăzeci și una de mii patru sute treizeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A40. Centrul pentru Apărarea Mass-media

(Centrul pentru Apărarea Mass-media împotriva Rusiei, nr. 26169/16, depusă la 29 aprilie 2016)

1. În fapt

470. Organizația reclamantă este Centrul pentru Apărarea Mass-media (Региональный Фонд „Центр Защиты Прав Средств Массовой Информации”), o organizație non-profit rusă înființată în Voronej. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna G. Arapova.

471. Misiunea organizației reclamante: protecția drepturilor omului, libertatea de exprimare și drepturile mass-media.

472. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Voronej în februarie 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Free Word Centre, Uniunea Europeană, Fundația MacArthur și Trustul Sigrid Rausing și că s-a angajat în

următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: publicarea unei cărți cu privire la legislația extremistă în care au fost analizate dispoziții legale; interviul acordat de directorul organizației reclamante într-un film documentar privind persecutarea jurnaliștilor și felicitările din partea Biroului Reprezentantului OSCE pentru libertatea presei cu ocazia împlinirii a 15 ani de la înființarea organizației; directorul reclamantei ocupă funcția de președinte al Consiliului Social din cadrul Departamentului pentru Afaceri Interne al regiunii Voronej; declarații critice făcute în public; critici aduse modificărilor la actualele legi privind mass-media, calitatea activității parlamentarilor, sistemul judiciar intern și prevederile legale privind dreptul de autor; interacțiunea cu autoritățile statului; monitorizarea încălcărilor aduse libertății de exprimare; organizarea instruirii jurnaliștilor, judecătorilor și avocaților; traducerea și analiza hotărârilor Curții; furnizarea de asistență juridică editurilor și jurnaliștilor; colectarea jurisprudenței rusești privind dreptul în materie de protecția datelor; participarea la discuții asupra accesului la informație și date personale, copyright, siguranța jurnaliștilor, libertatea de exprimare în Rusia, etica în jurnalism și standardele legale, precum și schimbul de informații online.

473. La 26 februarie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

474. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) La 15 aprilie 2015, judecătorul de pace de la Judecătoria Tsentralnii, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”; (2) 30 noiembrie 2015, Judecătoria Leniski din Voronej, respingerea plângerii organizației reclamante privind înregistrarea forțată.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

475. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 4 290 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 4,460 EUR pentru taxă judiciară de timbru, taxe legale, taxe și cheltuieli, cheltuieli de călătorie, onorariile experților și cercetarea politică.

476. Curtea acordă organizației reclamante 4 290 EUR (patru mii două sute nouăzeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 3 000 EUR (trei mii de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A41. Centrul Maximum

(Centrul Maximum împotriva Rusiei, nr. 49258/15, depusă la 30 septembrie 2015)

1. În fapt

477. Organizația reclamantă este Centrul Maximum (*Мурманская региональная общественная организация Центр социально-психологической помощи и правовой поддержки жертв дискриминации и гомофобии „Максимум”*), o organizație non-profit rusă înființată în Murmansk. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna I. Krunova. În urma lichidării, domnul Serghei Anatolievici Alekseienko, directorul organizației reclamante, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

478. Misiunea organizației reclamante: protecția și reabilitarea persoanelor LGBT și protecția drepturilor acestora; furnizarea de asistență juridică; contribuția la eliminarea discriminării și homofobiei.

479. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de: (1) Departamentul de Justiție al regiunii Murmansk, în perioada decembrie 2014-ianuarie 2015; (2) Ministerul Justiției, în iunie 2015 (monitorizarea respectării cerințelor de etichetare). S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Civil Rights Defenders, Consulatul General al Țărilor de Jos și Arcus Operating Foundation și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: organizarea unui protest împotriva xenofobiei, violenței și discriminării și a „flashmobului Curcubeul” în Ziua Internațională împotriva Homofobiei; sprijin acordat profesorilor concediați din cauza orientării lor sexuale; depunerea de cereri în fața autorităților statului pentru a protesta împotriva xenofobiei și discriminării; cooperarea cu alte organizații LGBT; invitarea unor persoane minore într-un centru LGBT unde erau disponibile materiale despre ce înseamnă a fi LGBT; participarea la evenimente organizate de rețeaua rusă LGBT; publicarea de declarații în care sunt criticate legile rusești; cooperarea cu Consiliul Regional pentru Drepturile Omului pentru Tineri.

480. La 4 februarie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 28 octombrie 2015, aceasta a fost eliminată din registru întrucât fusese lichidată de membrii acesteia pentru a evita restricțiile prevăzute de Legea privind agenții străini.

481. A fost pronunțată următoarea hotărâre: 10 martie 2015, judecătorul de pace de la judecătoria Leninski din raionul Murmansk, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

482. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 4 290 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 1 050 EUR cu titlu de taxe legale.

483. Curtea acordă organizației reclamante 4 290 EUR (patru mii două sute nouăzeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de

euro) pentru prejudiciul moral și 1 050 EUR (o mie cincizeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A42. Memo.ru

(*Memo.ru împotriva Rusiei*, nr. 61732/16, depusă la 21 octombrie 2016)

1. În fapt

484. Organizația reclamantă este Memo.ru (*Частное учреждение „Информационное агентство MEMO.PY”*), o organizație non-profit rusă înființată în Moscova. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul K. Koroteiev.

485. Misiunea organizației reclamante: analiza și distribuirea de informații; contribuția la dezvoltarea societății civile, a unui stat democratic și a valorilor democratice; educarea și modelarea conștiinței publice; combaterea stereotipurilor totalitare; soluționarea conflictelor în mod pașnic; crearea unei mass-media independente; postarea de informații pe website-urile unor ONG-uri; crearea de baze de date.

486. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție din Moscova în perioada octombrie-noiembrie 2014. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de OSIA, Comitetul Helsinki din Norvegia, NED, Fundația Charles Stewart Mott, Human Rights Defenders, ICCD, Human Rights House, SIDA, Oak Foundation, Ford Foundation, Internews Network și ambasadele Germaniei, Marii Britanii și Țărilor de Jos în Rusia și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: proiectul „Nodul caucazian”, care distribuisse informații despre evenimentele din Caucazul de Nord, inclusiv despre încălcări ale drepturilor omului; organizarea de transmisiuni despre alegerile pentru primărie pe Twitter și o reuniune în semn de protest față de transferul unei părți din teritoriul Daghestanului către Azerbaidjan; postarea pe un website de acțiuni în sprijinul domnului Navalnîi și a unor publicații privind reuniunile opoziției politice, încălcări ale procedurii electorale, atacurile teroriste în Rusia și migrația ilegală; postarea pe un website a rezultatelor unui proiect de cercetare despre așteptările cetățenilor ruși cu privire la situația din regiunea Caucazului.

487. La 20 noiembrie 2014, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

488. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 10 decembrie 2014, judecătorul de pace al raionului Tverskoi din Moscova, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”; (2) 18 mai 2015, Judecătoria Gagarinski din Moscova a hotărât că inspecția și decizia Ministerului Justiției de a înscrie reclamanta în registrul agenților străini au fost legale; (3) 29 martie și 29 iunie 2016, Judecătoria Tverskoi din Moscova, două amenzi pentru neetichetarea

unei serii de publicații, inclusiv de scurte rezumate de știri despre evenimentele din regiunile rusești. Instanța a respins argumentul organizației reclamante potrivit căruia publicațiile proveneau de la OOO Memo, căreia îi fuseseră transferate funcții de publicare în 2014. A hotărât că activitățile Memo.ru și ale OOO Memo s-au bazat pe un „interes comun”, ambele organizații fiind conduse de același director. Prin urmare, trebuia ca toate publicațiile realizate de OOO Memo să fie etichetate ca provenind direct de la Memo.ru.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

489. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral și a solicitat echivalentul a 18 750 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzilor.

490. Curtea acordă organizației reclamante 18 750 EUR (optsprezece mii șapte sute cincizeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A43. Migrația în secolul al XXI-lea

(Migrația în secolul al XXI-lea împotriva Rusiei, nr. 1786/16, depusă la 23 decembrie 2015)

1. În fapt

491. Organizația reclamantă este Migrația în secolul al XXI-lea (*Фонд поддержки социальных проектов „Миграция XXI век”*), o organizație non-profit rusă înființată în Moscova. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul I. Șarapov.

492. Misiunea organizației reclamante: promovarea toleranței față de migranți și protecția drepturilor lucrătorilor.

493. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție din Moscova în perioada ianuarie-februarie 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de FDFA și Banca Mondială și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: exercitarea funcțiilor de secretariat al Rețelei Practicienilor în Domeniul Migrației și Remitențelor (MIRPAL), o comunitate de experți în domeniul migrației care elaborează recomandări privind migrația; lansarea unei inițiative privind amnistierea migrației și organizarea de discuții cu reprezentanții autorităților despre amnistia migrației în Rusia, naționalitate, migrația forței de muncă, relațiile interetnice și posibila contribuție a autorităților locale la soluționarea problemelor existente, integrarea migranților în societatea rusă, statutul legal al lucrătorilor migranți care lucrează pe piața neagră și forța de muncă străină;

pregătirea unei petiții către Parlamentul Federal privind amnistia cetățenilor fostei URSS; publicarea de articole privind migrația ilegală și de alte rapoarte privind amnistia migrației, precum și ziarul *Migrația în secolul al XXI-lea*; critici aduse politicii naționale în materie de migrație; dezvoltarea unei rețele de experți în domeniul migrației pentru Europa și Asia Centrală; monitorizarea legislației privind migrația și producerea de materiale analitice privind migrația; stabilirea unei baze de date cu experți; sugestia potrivit căreia ar trebui proclamată o amnistie în materie de migrație și că puterile autorităților federale și locale ar trebui redistribuite; depunerea de cereri în fața autorităților statului; distribuirea de materiale în care erau evaluate deciziile autorităților statului și politica în materie de migrație.

494. La 27 martie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 26 noiembrie 2016, a fost eliminată din registru întrucât nu mai era considerată „agent străin”.

495. A fost pronunțată următoarea hotărâre: 27 aprilie 2015, judecătorul de pace din cadrul Tribunalului districtual nr. 1999 din Moscova, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”. S-a stabilit că membrii organizației *Migrația în secolul al XXI-lea* nu împărtășiseră propria viziune asupra evenimentelor politice, ci contribuiseră la răspândirea opiniilor politicianilor în rândul populației și influențaseră opinia publică.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

496. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 4 290 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 1 050 EUR cu titlu de taxe legale.

497. Curtea acordă organizației reclamante 4 290 EUR (patru mii două sute nouăzeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 1 050 EUR (o mie cincizeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A44. Grupul Helsinki din Moscova

(*Ecodefence și alții împotriva Rusiei*, nr. 9988/13, depusă la 6 februarie 2013)

1. În fapt

498. Organizația reclamantă este Grupul Helsinki din Moscova (*Региональная общественная организация „Московская группа содействия Хельсинским соглашениям”*), o organizație non-profit rusă înființată în Moscova. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul P. Leach.

499. Misiunea organizației reclamante: protecția drepturilor omului în diverse domenii; monitorizarea încălcărilor drepturilor omului; asigurarea educației în materie de drepturile omului; sprijinirea inițiativelor privind drepturile omului.

500. La 13 februarie 2013, Grupul Helsinki din Moscova a primit fonduri de la o organizație străină. La 28 martie 2013, Parchetul din Moscova a solicitat organizației reclamante să prezinte documente pentru inspecție. Organizația reclamantă s-a conformat acestei cereri. Temându-se să nu fie pusă sub acuzare, organizația Grupul Helsinki din Moscova a rambursat donația și a refuzat orice altă donație străină, pentru a evita aplicarea Legii privind agenții străini.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

501. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral.

502. Curtea acordă organizației reclamante 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;

A45. Școala de Educație Civică din Moscova

(*Școala de Educație Civică din Moscova împotriva Rusiei*, nr. 27654/15, depusă la 3 iunie 2015)

1. În fapt

503. Organizația reclamantă este Școala de Educație Civică din Moscova (*Автономная некоммерческая организация „Московская школа гражданского просвещения”*), o organizație non-profit rusă înființată în Moscova. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna I. Krunova. În urma lichidării, doamna Marina Alekseevna Iefremova, directorul organizației reclamante, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

504. Misiunea organizației reclamante: promovarea valorilor democratice, a statului de drept, a societății civile și a dialogului dintre experții internaționali, tinerii lideri politici și oficialii statului.

505. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție din Moscova în perioada iulie-august 2014. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Fundația Charles Stewart Mott, EWC, OSIAF, Consiliul Europei, ambasadele Țărilor de Jos și Finlandei, Fundația MacArthur, NUPI, Forumul Germano-Rus și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: difuzarea în direct a discuțiilor online cu renumiți experți ruși și străini în drept, societate, politică, economie, mass-media și cultură;

organizarea de discuții, seminare și prelegeri privind alegerile din Rusia, relațiile dintre Rusia și Ucraina, politica externă rusă, regimul politic din Rusia, procedura legislativă rusă și politica rusă după URSS; invitarea unor experți pentru a discuta și care au făcut declarații criticând legile rusești și prezentând aprecierea personală a situației politice din Rusia, descriind-o ca pe un „regim autoritar” și „total scandalos”.

506. La 9 decembrie 2014, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 25 februarie 2021, aceasta a fost lichidată.

507. A fost pronunțată următoarea hotărâre: 23 decembrie 2014, judecătorul de pace al raionului Tverskoi din Moscova, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”. S-a stabilit că angajații organizației reclamante nu și-au exprimat în mod public opiniile politice, însă, prin diseminarea opiniilor unor diferiți politicieni în rândul publicului larg, organizația a influențat opinia publică (hotărâre confirmată în recurs la 12 martie 2015).

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

508. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 4 290 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 1 050 EUR cu titlu de taxe legale.

509. Curtea acordă organizației reclamante 4 290 EUR (patru mii două sute nouăzeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 1 050 EUR (o mie cincizeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A46. Mișcarea pentru Drepturile Omului

(*Ecodefence și alții împotriva Rusiei*, nr. 9988/13, depusă la 6 februarie 2013)

1. În fapt

510. Organizația reclamantă este Mișcarea pentru Drepturile Omului (*Общероссийское общественное движение защиты прав человека „За права человека”*), o organizație non-profit rusă înființată în Moscova. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul P. Leach. În urma lichidării, domnul Lev Aleksandrovici Ponomarev, președintele organizației reclamante, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

511. Misiunea organizației reclamante: protecția împotriva comportamentului ilegal din partea autorităților de aplicare a legii; discutarea

de chestiuni de securitate socială; promovarea drepturilor copiilor; sprijinirea înregistrării obligatorii a unui loc de reședință; progresul societății civile.

512. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de: (1) Parchetul din Moscova în martie 2013; (2) Departamentul de Justiție din Moscova în decembrie 2014. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Freedom House, doamna Caroline Bourget și doamna Delphine Nougayrede și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: publicarea de broșuri privind locuințele, controlul și politica în materie de droguri, tortură, drepturile prizonierilor, munca în colonii penitenciare și aspecte penale; declarații critice la adresa Legii privind agenții străini făcute de directorul organizației în timpul unei conferințe de presă.

513. La 22 decembrie 2014, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 30 decembrie 2015, aceasta a fost eliminată din registru, dar a fost reintrodusă la 12 februarie 2019. Prin hotărârea definitivă din 26 decembrie 2019, aceasta a fost lichidată.

514. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) La 18 aprilie 2013, judecătorul de pace al raionului Presnenski l-a sancționat pe directorul organizației reclamante pentru refuzul de a coopera cu procurorul; (2) La 16 martie 2015, Judecătoria Zamoskvorețki din Moscova a hotărât că inspecția și decizia Ministerului Justiției de a înscrie organizația reclamantă în registrul agenților străini au fost legale; (3) 18 martie 2015, judecătorul de pace al raionului Krasnoselski din Moscova, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”; (4) 28 aprilie 2016, Judecătoria Meșceanski, trei amenzi pentru neetichetarea publicațiilor.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

515. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral și a solicitat echivalentul a 12 860 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii.

516. Curtea acordă organizației reclamante 12 860 EUR (douăsprezece mii opt sute șazeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A47. Mișcarea pentru Natură

(*Fundația și Mișcarea pentru Natură împotriva Rusiei*, nr. 3085/16, depusă la 21 decembrie 2015)

1. În fapt

517. Organizația reclamantă este Mișcarea pentru Natură (*Челябинское региональное экологическое общественное движение „За природу”*), o organizație non-profit rusă înființată în Celiabinsk. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna I. Krunova. În urma lichidării, domnul Andrei Aleksandrovici Talevlin, președintele organizației reclamante, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

518. Misiunea organizației reclamante: protecția mediului.

519. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Celiabinsk în ianuarie-februarie 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Fundația „Pentru Natură” și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: promovarea valorilor ecologice; organizarea de acțiuni de curățare a malurilor râurilor locale; participarea la o campanie de conservare a pădurilor; cooperarea cu autoritățile statului pe aspecte de mediu; proteste împotriva construcției unei fabrici miniere; informarea publicului cu privire la starea mediului prin mass-media și website-ul organizației.

520. La 6 martie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 14 decembrie 2016, aceasta a fost lichidată pentru încălcări ale legislației, inclusiv a Legii privind agenții străini.

521. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 12 mai 2015, judecătorul de pace al raionului Tsentralnîi, prin care se stabilește că organizația reclamantă nu a primit niciun fel de fonduri de la organizații străine și suspendă procedura; (2) 6 august 2015, Judecătoria Celiabinsk din raionul Tsentralnîi, casarea acestei hotărâri și respingerea cauzei ca urmare a expirării termenului de prescripție; (3) 14 decembrie 2016, Curtea regională Celiabinsk, lichidare forțată din cauza încălcărilor multiple ale legii, inclusiv a Legii privind agenții străini.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

522. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 1 050 EUR cu titlu de taxe legale.

523. Curtea acordă organizației reclamante 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 1 050 EUR (o mie cincizeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A48. OO Suteajnik

(OO Suteajnik împotriva Rusiei, nr. 14823/17, depusă la 30 ianuarie 2017)

1. În fapt

524. Organizația reclamantă este OO Suteajnik (*Свердловская региональная общественная организация „Сутяжник”*), o organizație non-profit rusă înființată în Ekaterinburg. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de directorul său, domnul S. Beliaev, care a primit permisiunea de a reprezenta organizația reclamantă în conformitate cu art. 36 § 2 din Regulamentul Curții.

525. Misiunea organizației reclamante: protecția drepturilor omului, educație juridică și furnizarea de asistență juridică gratuită.

526. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Sverdlovsk în aprilie 2015 (nu a existat o inspecție oficială, ci o evaluare a documentației transmise de organizația reclamantă). S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de ambasada britanică și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: organizarea unei sesiuni de formare și a unei prezentări video privind litigiile strategice în SUA, Europa și Rusia; organizarea unei mese rotunde pe tema statului de drept și a democrației în Rusia și postarea de publicații pe această temă online; organizarea unei conferințe de presă privind interacțiunea dintre bloggeri și oficialități; diseminarea de informații pe website-ul organizației.

527. La 15 mai 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

528. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: 29 septembrie 2015, Judecătoria Zamoskvorețki din Moscova, respingerea plângerii referitoare la înregistrarea forțată ca agent străin (hotărâre confirmată în recurs la 14 noiembrie 2016).

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

529. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral și a solicitat echivalentul a 4 430 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii și a auditului. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 16 360 EUR cu titlu de taxă judiciară de timbru și taxe legale.

530. Curtea acordă organizației reclamante 4 430 EUR (patru mii patru sute treizeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 1 500 EUR (o mie cinci sute de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A49. Parteneriatul pentru Dezvoltare

(*Pițunova și Parteneriatul pentru dezvoltare împotriva Rusiei*, nr. 14070/15, depusă la 3 martie 2015)

1. În fapt

531. Reclamanții sunt Parteneriatul pentru Dezvoltare [*Ассоциация „Партнерство для развития” (Саратовская региональная общественная благотворительная организация)*], o organizație non-profit rusă înființată în Saratov, și directorul acesteia, Olga Nikolaievna Pițunova. Aceștia au fost reprezentați în fața Curții de doamna I. Krunova. În urma lichidării organizației reclamante, doamna Pițunova și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

532. Misiunea organizației reclamante: protecția intereselor publice (în special în domeniul ecologiei); soluționarea problemelor urgente care afectează Saratovul și regiunea Saratov; contribuția la opere de binefacere și la elaborarea de politici.

533. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Sverdlovsk în aprilie 2015 (nu a existat o inspecție oficială, ci o evaluare a documentației transmise de organizația reclamantă). S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Guvernul SUA și de Ambasada SUA și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: postarea de publicații online pe aspecte de mediu în regiunea Saratov; crearea unui website pentru a monitoriza acțiunile autorităților; promovarea ideilor privind implicarea civică în afacerile statului; încurajarea protestelor în perioada preelectorală.

534. La 2 octombrie 2014, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 6 noiembrie 2015, a fost eliminată din registru întrucât fusese lichidată din cauza incapacității acesteia de a plăti amenda.

535. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 24 septembrie 2014, Judecătoria Kirovski din Saratov a admis cererea procurorului de înregistrare forțată; (2) 6 și 11 august 2014, judecătorul de pace al raionului Kirovski, amenzi pentru neînregistrarea ca „agent străin” cu trimitere la publicații online care criticaseră autoritățile din domeniul protecției mediului, și evaluarea negativă a politicii statale existente de către doamna Pițunova.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

536. Reclamanții au solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral și au solicitat echivalentul a 1 430 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 1 050 EUR cu titlu de taxe legale.

537. Curtea acordă organizației reclamante 1 430 EUR (o mie patru sute treizeci de euro) în solidar pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 1 050 EUR (o mie cincizeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A50. Centrul Perm pentru Drepturile Omului

(Centru Perm pentru Drepturile Omului împotriva Rusiei, nr. 35816/16, depusă la 8 iunie 2016)

1. În fapt

538. Organizația reclamantă este Centrul Perm pentru Drepturile Omului (*Общественная организация „Пермский региональный правозащитный центр”*), o organizație non-profit rusă înființată în Perm. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul M. Olenicev și de doamna M. Kanevskaia. În urma lichidării, doamna Elena Perșakovova, în calitate de lichidator al organizației reclamante, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

539. Misiunea organizației reclamante: protecția drepturilor omului, în special a celor ale prizonierilor și ale victimelor infracțiunilor săvârșite de persoanele responsabile cu aplicarea legii.

540. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Kaliningrad în perioada iunie-iulie 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Fondul pentru Democrație al Organizației Națiunilor Unite (UNDEF), Fundația MacArthur și Uniunea Europeană și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: publicații privind respectarea drepturilor omului în penitenciarele din Perm, precum și și participarea la discuții privind aspectele respective, reforma autorităților de aplicare a legii, recrutarea de personal pentru organizațiile care militează pentru drepturile omului, protecția zonelor de patrimoniu cultural, egalitate între persoanele condamnate, codul etic al polițiștilor de penitenciare, comisii de monitorizare publică, educație de gen, drepturile omului, securitatea și demnitatea în centrele de detenție; asistență juridică *pro bono* în Rusia, competiția politică, interacțiunea dintre activiștii pentru drepturile omului, apărători și comunitatea LGBT, anchete civile, control public, modificări la Legea defăimării, dreptul de a lucra în centrele de detenție, accesul la informații în secțiile de poliție și instanțe, drepturile omului și activitatea psihologilor din sistemul penal, asistență pentru infractorii minori, drepturile omului ale migranților; cooperare internațională între ONG-uri, libertatea de întrunire, Legea privind protecția copiilor împotriva informațiilor dăunătoare, prevenirea infracțiunilor în centrele de detenție, munca corecțională, condițiile de detenție și xenofobia; monitorizarea dreptului la informare și muncă, a drepturilor copilului în centrele de detenție din Perm, chestiunea imigranților și a pieței forței de muncă din Perm, și măsurile autorităților statului privind prevenirea infracțiunilor și reabilitarea infractorilor; realizarea de recomandări pentru autorități; invitații adresate reprezentanților autorităților statului la unele dintre evenimentele de mai sus; condamnarea unui membru al consiliului de administrație al organizației reclamante,

domnul Iușkov, pentru incitarea la acțiuni extremiste, precum și publicarea de către un fondator, domnul Averkiiev, a unui articol privind naționalismul, liberalismul și sexismul rusesc pe website-ul său.

541. La 3 septembrie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 24 octombrie 2021, aceasta a luat decizia de lichidare voluntară.

542. A fost pronunțată următoarea hotărâre: 13 octombrie 2015, judecătorul de pace de la Judecătoria Leninski, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin” (hotărâre confirmată în recurs la 14 decembrie 2015).

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

543. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral și a solicitat echivalentul a 4 140 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii și a auditului. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 17 290 EUR cu titlu de taxă judiciară de timbru și taxe legale.

544. Curtea acordă organizației reclamante 4 140 EUR (patru mii o sută patruzeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 3 000 EUR (trei mii de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A51. Perm-36

(*Kursina și Perm-36 împotriva Rusiei*, nr. 19719/16, depusă la 16 martie 2016)

1. În fapt

545. Reclamantele sunt Perm-36 (*Автономная некоммерческая организация Мемориальный центр истории политических репрессий „Пермь-36”*), o organizație non-profit rusă înființată în Perm, și directorul acesteia, Tatiana Gheorgievna Kursina. Acestea au fost inițial reprezentate în fața Curții de domnul E. Mezak și ulterior de doamna E. Perșakova. În urma lichidării, doamna Kursina, directorul organizației reclamante, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

546. Misiunea organizației reclamante: păstrarea istoriei represiunilor politice în Uniunea Sovietică.

547. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Kaliningrad în perioada iunie-iulie 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Coaliția Internațională a Muzeelor Situri Istorice de Conștiință și NED și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: promovarea dezvoltării muzeelor de conștiință și a proiectelor educaționale pentru îmbunătățirea calității educației în materie de represiune politică;

organizarea de expoziții mobile în taberele de muncă ale lui Stalin și forumuri pe teme sociale presante, inclusiv politica națională, crearea unei societăți civile tolerante și importanța mass-media; postarea pe website-ul propriu a unei publicații privind conflictul dintre Perm-36 și autorități și suspendarea din poziția de conducere a organizației la Muzeul Memorial al Istoriei Represiunii Politice; contactarea guvernatorului regiunii Perm cu privire la crearea unui muzeu de conștiință al statului.

548. La 29 aprilie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 18 august 2016, a fost eliminată din registru întrucât fusese lichidată din cauza incapacității acesteia de a plăti amenda.

549. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 20 iulie 2015, judecătorul de pace de la Judecătoria din Motovilikinski, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”; (2) 25 septembrie 2015, Judecătoria din Leninski, respingerea contestației la rezultatele inspecțiilor; (3) 14 octombrie 2016, judecătorul de pace de la Judecătoria din Motovilikinski, avertisment verbal pentru neprezentarea documentelor contabile, procedura fiind suspendată, contravenția prezentând un pericol social redus.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

550. Organizația reclamantă a solicitat 60 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 6 430 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzilor și a auditului. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 22 600 EUR cu titlu de taxă judiciară de timbru și taxe legale.

551. Curtea acordă reclamantilor 5 000 EUR (cinci mii de euro) în solidar pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 2 000 EUR (două mii de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A52. Planeta Speranței

(*Planeta Speranței împotriva Rusiei*, nr. 47695/15, depusă la 22 septembrie 2015)

1. În fapt

552. Organizația reclamantă este Planeta Speranței (*Озерская городская социально-экологическая общественная организация „Планета надежд”*), o organizație non-profit rusă înființată în Ozersk. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna I. Krunova. În urma lichidării, doamna Nadejna Lvovna Kutepova, directorul organizației reclamante, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

553. Misiunea organizației reclamante: combaterea șomajului în rândul femeilor; contribuția la protecția drepturilor femeilor și copiilor, precum și la conservarea mediului; promovarea valorilor familiale.

554. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Celiabinsk în perioada martie-aprilie 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de NED, Fundația Heinrich Böll și de Women in Europe for a Common Future (WECF) și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: promovarea utilizării energiei curate, în special a energiei solare, în Europa de Est și Caucaz, precum și publicarea de materiale pe acest subiect în mass-media; promovarea libertății de circulație și protecția libertății persoanelor care trăiesc în zonele cu acces limitat; postarea pe un website a declarațiilor directorului organizației reclamante cu privire la dreptul la un mediu sigur, dreptul de a primi informații cu privire la mediu și drepturile persoanelor care trăiesc în zone contaminate de radiații de a-și recupera prejudiciul, pe lângă sugestiile sale de modificare a legislației privind zonele cu acces limitat și protecția socială a persoanelor expuse la radiații; implicarea în proceduri judiciare legate de locuințe.

555. La 15 aprilie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 27 septembrie 2018, aceasta a fost lichidată.

556. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 26 mai 2015, judecătorul de pace din Ozersk, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”; (2) 23 februarie și 27 iulie 2016 și 1, 3 martie și 14 aprilie 2017, judecătorul de pace din Ozersk, amenzi pentru nerespectarea Legii privind agenții străini și pentru neplata amenzilor.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

557. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 1 050 EUR cu titlu de taxe legale.

558. Curtea acordă organizației reclamante 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 1 050 EUR (o mie cincizeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A53. Centrul de Sprijin pentru Inițiative Publice

(Zamarianov și Centrul de Sprijin pentru Inițiative Publice împotriva Rusiei, nr. 14338/14, depusă la 12 februarie 2014)

1. În fapt

559. Reclamanții sunt Centrul de Sprijin pentru Inițiative Publice (*Некоммерческая организация Фонд „Костромской центр поддержки общественных инициатив”*), o organizație non-profit rusă înființată în Kostroma, și directorul acesteia, Aleksandr Pavlovici Zamarianov. Aceștia au fost reprezentați în fața Curții de domnul D. Gainutdinov.

560. Misiunea organizației reclamante: sprijinirea cauzelor caritabile și a diverselor inițiative din sectorul non-profit.

561. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Parchetul din Kostroma în aprilie 2013. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Departamentul de Stat al SUA, de Ambasada SUA și de Institutul Republican Internațional și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: organizarea unei mese rotunde privind relațiile dintre Statele Unite ale Americii și Rusia; observarea alegerilor din martie 2013, precum și punerea la dispoziția publicului de informații privind aceste evenimente și alte evenimente.

562. La 5 iunie 2014, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 19 iunie 2015, a fost eliminată din registru întrucât nu mai era considerată „agent străin”.

563. A fost pronunțată următoarea hotărâre: 29 mai 2013, judecătorul de pace din cadrul Tribunalului districtual nr. 1 din Kostroma, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

564. Reclamanții au solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral și au solicitat echivalentul a 1 430 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 1 050 EUR cu titlu de taxe legale.

565. Curtea acordă reclamanților 1 430 EUR (o mie patru sute treizeci de euro) în solidar pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 1 050 EUR (o mie cincizeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A54. Verdict Public

(*Ecodefence și alții împotriva Rusiei*, nr. 9988/13, depusă la 6 februarie 2013)

1. În fapt

566. Organizația reclamantă este Verdict Public (*Фонд содействия защите прав и свобод граждан „Общественный вердикт”*), o

organizație non-profit rusă înființată în Moscova. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul P. Leach.

567. Misiunea organizației reclamante: sprijinirea victimelor abuzurilor agențiilor de aplicare a legii.

568. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de: (1) Parchetul din Moscova în martie 2013; (2) Departamentul de Justiție din Moscova în decembrie 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Fundația Oak, OSIAF, Comitetul Helsinki Norvegia, NED și Fundația MacArthur și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: elaborarea de recomandări privind legislația referitoare la asociații, întâlniri și demonstrații, precum și la reforma Ministerului Afacerilor Interne; sprijinirea protestatarilor în Piața Bolotnaia din Moscova; elaborarea unui raport privind implementarea Convenției împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în Rusia; formularea de comentarii cu privire la legile federale; sprijin juridic acordat ONG-urilor și activiștilor pentru drepturile omului; participarea la o expoziție de carte; promovarea drepturilor omului în domeniul aplicării legii; publicarea de broșuri privind consultanța juridică; contribuție la pedepsirea persoanelor răspunzătoare pentru tortura din închisori și la implementarea standardelor de justiție internațională în Rusia; contribuție la activitățile organizațiilor nonguvernamentale regionale ruse pentru combaterea acțiunilor ilegale ale organelor de aplicare a legii.

569. La 21 iulie 2014, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

570. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 27 iunie 2014, Judecătoria Zamoskvorețki din Moscova a confirmat concluziile procurorului; (2) 2 decembrie 2014, Judecătoria Zamoskvorețki, respingerea contestației la decizia Ministerului Justiției privind înregistrarea ca „agent străin”; (3) 17 martie 2016, Judecătoria din Tverskoi, amendă pentru neetichetarea publicațiilor ca provenind de la un „agent străin”, anulată la 26 septembrie 2017 din cauza expirării termenului de prescripție.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

571. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral și a solicitat echivalentul a 60 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății semnăturii electronice. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 20 91 EUR cu titlu de taxă judiciară de timbru, certificarea documentelor și taxe legale.

572. Curtea acordă organizației reclamante 60 EUR (șaizeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 6 500 EUR (șase mii cinci sute de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A55. Rakurs

(*Rakurs împotriva Rusiei*, nr. 44403/15, depusă la 4 septembrie 2015)

1. În fapt

573. Organizația reclamantă este Rakurs [*Архангельская региональная общественная организация социально-психологической и правовой помощи лесбиянкам, геем, бисексуалам и трансгендерам (ЛГБТ) „Ракурс”*], o organizație non-profit rusă înființată în Arhanghelsk. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna I. Krunova. În urma lichidării, doamna Tatiana Viktorovna Vinichenko, președintele organizației reclamante, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

574. Misiunea organizației reclamante: protecția demnității umane, a drepturilor și a intereselor victimelor homofobiei și discriminării, precum și sprijinirea și reabilitarea persoanelor LGBT.

575. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Arhanghelsk și Nenețki în perioada noiembrie-decembrie 2014. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Consiliul Nordic de Miniștri, Oslo Universitetssykehus HF, Civil Rights Defenders, OSIAF, Purpose Action Ins., Stichting Internationaal Onderwijs, Front Line Defenders, NED, Arcus Operating Foundation și Ambasada Țărilor de Jos și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: organizarea unui seminar privind comunicarea între persoanele homosexuale și medici, o masă rotundă privind faptele și miturile referitoare la persoanele homosexuale și bisexuale; combaterea discriminării pe motive de orientare sexuală; organizarea unei sesiuni de formare a medicilor cu privire la prevenirea HIV și a bolilor cu transmitere sexuală în comunitatea homosexuală; asistență psihologică pentru membrii de familie ai persoanelor LGBT; organizarea de seminare pe probleme ale persoanelor transsexuale, formalități juridice în cazul schimbării de sex și inițiative de „afirmare” a identității sexuale; proteste împotriva legislației privind propaganda pentru promovarea homosexualității și susținerea protecției drepturilor persoanelor transsexuale; o întâlnire cu reprezentanții Iabloko, partidul rus de opoziție; organizarea unei mese rotunde pe tema xenofobiei și stigmatizării și postarea unei publicații pe această temă pe un website; asistență acordată MSM (persoane de sex masculin care fac sex cu persoane de sex masculin); discutarea legilor privind comunitatea LGBT; participarea la seminare privind prevenirea HIV și mișcarea LGBT; organizarea unor flashmoburi împotriva discriminării persoanelor LGBT; organizarea de cursuri de formare cu privire la modul în care se pot implica mai mulți voluntari pentru a asista persoanele LGBT; organizarea de discuții pe tema genului și a egalității de gen; organizarea de sesiuni de formare cu privire la problemele de sănătate ale persoanelor LGBT și postarea de informații cu privire la o astfel de formare pe Internet;

organizarea de cursuri de formare în chestiuni de siguranță și drepturile persoanelor LGBT în Rusia; promovarea de modificări la legislația rusă în vederea protejării comunității LGBT; distribuirea de materiale privind discriminarea pe motive de orientare sexuală și trimiterea acestora unei biblioteci; colectarea de materiale privind familiile de același sex, statutul persoanelor LGBT, discriminarea pe motive de orientare sexuală și un fluturaș care descria o „lege homofobă” adoptată de Parlamentul Skt. Petersburg; o întâlnire cu reprezentanții Congresului SUA; declarații privind discriminarea persoanelor LGBT din Rusia făcute pe canalul CNN, un canal de televiziune american.

576. La 15 decembrie 2014, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 16 august 2019, aceasta a fost lichidată.

577. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 12 februarie 2015, judecătorul de pace de la Judecătoria Solombalski, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”; (2) 14 mai și 23 noiembrie 2015, judecătorul de pace de la Judecătoria Solombalski, amenzi pentru nerespectarea obligației de a transmite Ministerului Justiției documente contabile și de a publica documentele respective.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

578. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 4 290 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 1 050 EUR cu titlu de taxe legale.

579. Curtea acordă organizației reclamante 4 290 EUR (patru mii două sute nouăzeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 1 050 EUR (o mie cincizeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A56. Organizația Regională Golos

(*Ecodefence și alții împotriva Rusiei*, nr. 9988/13, depusă la 6 februarie 2013)

1. În fapt

580. Organizația reclamantă este Organizația Regională Golos (*Региональная общественная организация в защиту демократических прав и свобод „ГОЛОС”*), o organizație non-profit rusă înființată în Moscova. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul P. Leach. În urma lichidării, domnul Grigori Arkadievici Melkonianț, președintele

organizației reclamante, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

581. Misiunea organizației reclamante: protecția drepturilor alegătorilor și a unor alegeri libere, precum și interacțiunea dintre persoane și autoritățile locale.

582. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Parchetul din Moscova în aprilie 2013. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de NED, Comisia Europeană și Comitetul Helsinki Norvegia și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: contribuția la discuții privind guvernanta municipală; elaborarea de modificări la legile privind drepturile constituționale și protecția intereselor publice; furnizarea de informații privind modalitatea de a proteja drepturile constituționale și interesele publice; interacțiunea cu autoritățile; urmărirea unei agende politice prin influențarea opiniei persoanelor angajate profesional sau interesate de politică, inclusiv a agenților statului și a jurnaliștilor, în ceea ce privește politica de stat din Rusia; promovarea unui proiect de Cod electoral; interviuri cu doamna Șibanova, președintele consiliului de administrație al organizației reclamante, în care și-a exprimat opinia cu privire la noua legislație electorală.

583. La 5 iunie 2014, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

584. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) La 10 iulie 2013, Judecătoria Zamoskvorețki din Moscova a hotărât că acțiunile procurorului au fost legale; (2) 6 iunie 2013, judecătorul de pace de la Judecătoria raionului Basmani din Moscova, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

585. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral și a solicitat echivalentul a 4 290 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii.

586. Curtea acordă organizației reclamante 4 290 EUR (patru mii două sute nouăzeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A57. Institutul Regional de Presă

(Institutul Regional de Presă împotriva Rusiei, nr. 32412/15, depusă la 24 iunie 2015)

1. În fapt

587. Organizația reclamantă este Institutul Regional de Presă (*Некоммерческое партнерство „Институт региональной прессы”*), o

organizație non-profit rusă înființată în Skt. Petersburg. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna I. Krunova.

588. Misiunea organizației reclamante: organizarea de seminare și conferințe legate de mass-media; furnizarea de asistență juridică; implementarea de programe și proiecte educaționale în domeniul comunicării în masă.

589. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul Regional de Justiție din Skt. Petersburg în perioada septembrie-octombrie 2014. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de OSIAF, International Media Support, Școala daneză de presă și jurnalism, Consiliul Nordic de Miniștri, Fundația Noua Eurasia și Centrul Nordic Jurnalistic și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: postarea de publicații pe un website care critica legile existente privind guvernanta municipală; organizarea unui seminar privind democrația și guvernanta locală; prezentarea o carte despre revoluție.

590. La 20 noiembrie 2014, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

591. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: 9 decembrie 2014, judecătorul de pace din cadrul Tribunalului districtual nr. 206, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”, anulată de Curtea Supremă din Rusia la 16 noiembrie 2015, întrucât organizația reclamanta nu fusese informată cu privire la procedura administrativă, procedura a fost suspendată din cauza expirării termenului de prescripție.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

592. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 1 050 EUR cu titlu de taxe legale.

593. Curtea acordă organizației reclamante 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 1 050 EUR (o mie cincizeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A58. Centrul Renaștere

(Centrul Renaștere împotriva Rusiei, nr. 37256/16, depusă la 19 iunie 2016)

1. În fapt

594. Organizația reclamantă este Centrul Renaștere (*Автономная некоммерческая организация Центр социального проектирования „Возрождение”*), o organizație non-profit rusă înființată în Pskov. Aceasta

a fost reprezentată în fața Curții de domnul M. Olenicev. În urma lichidării, domnul Maxim Anatolievici Kopilov, directorul organizației reclamante, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

595. Misiunea organizației reclamante: contribuția la dezvoltarea societății civile.

596. O inspecție a fost efectuată la sediul organizației reclamante de Parchetul raionului Pskov în aprilie 2014. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de NED și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: aranjamente făcute pentru ca fondatorul și directorul acesteia (până în 2015), domnul Șlosberg, membru al parlamentului regional, să participe la o discuție privind adopția internațională de copii și legea care interzice adoptarea de copii ruși de către familiile americane.

597. La 30 decembrie 2014, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 7 martie 2017, aceasta a fost lichidată.

598. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 29 septembrie 2015, Judecătoria Zamoskvorețki din Moscova, respingerea contestației la decizia Ministerului Justiției privind înregistrarea ca „agent străin”; instanța a ignorat argumentul organizației reclamante potrivit căruia domnul Șlosberg ar fi participat la discuțiile menționate în calitate de deputat în parlament, și nu ca reprezentant al organizației; (2) 31 ianuarie 2017, Judecătoria Pskov, lichidare forțată pentru încălcări multiple ale legii, în special pentru netransmiterea documentelor contabile în temeiul Legii privind agenții străini.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

599. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 16 370 EUR cu titlu de cheltuieli de judecată, taxă judiciară de timbru și taxe poștale.

600. Curtea acordă organizației reclamante 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 2 000 de euro (două mii de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A59. Memorial Riazan

(*Memorial Riazan împotriva Rusiei*, nr. 15813/18, depusă la 29 martie 2018)

1. În fapt

601. Organizația reclamantă este Memorial Riazan [*Городская общественная организация Рязанское историко-просветительское и*

правозащитное общество „Мемориал” (Рязанский Мемориал)], o organizație non-profit rusă înființată în Riazan. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul K. Moskalenko și de doamna O. Preobrajenskaia.

602. Misiunea organizației reclamante: comemorarea victimelor represiunii politice și restaurarea adevărului istoric, precum și protecția drepturilor omului.

603. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Riazan în ianuarie 2016. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Comitetul Helsinki Norvegia, Comisia Europeană, Fundația Ford, Fundația MacArthur, OSIAF și Centrul Societății Civile din Praga și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: postarea pe Internet de publicații privind Legea privind agenții străini, un prizonier de conștiință și drepturile omului în Crimeea; domnul Blinușov, directorul organizației reclamante, postarea de fotografii de la o reuniune pentru pace între Rusia și Ucraina pe contul său de comunicare socială.

604. La 1 februarie 2016, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

605. A fost pronunțată următoarea hotărâre: 2 februarie 2017, Judecătoria Sovețki din Riazan, respingerea contestației la decizia Ministerului Justiției privind înregistrarea ca „agent străin” (confirmată în recurs la 8 decembrie 2017).

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

606. Organizația reclamantă a solicitat 20 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 2 200 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății auditului și a opiniei expertului. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 9 600 EUR cu titlu de taxă judiciară de timbru și taxe legale.

607. Curtea acordă organizației reclamante 2 200 EUR (două mii două sute de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 3 000 EUR (trei mii de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A60. Observatorul de Mediu Sahalin

(Observatorul de Mediu Sahalin împotriva Rusiei, nr. 29482/17, depusă la 23 martie 2017)

1. În fapt

608. Organizația reclamantă este Observatorul de Mediu Sahalin (*Региональная общественная организация „Экологическая вахта*

Сахалина”), o organizație non-profit rusă înființată în Iujno-Sahalinsk. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul M. Olenicev.

609. Misiunea organizației reclamante: monitorizarea respectării legislației de mediu referitoare la regiunea Sahalin și insulele Kurile, protecția drepturilor de mediu și campanii și proiecte privind participația publică la luarea deciziilor în materie de mediu.

610. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Sahalin în perioada august-septembrie 2015 și februarie-martie 2016. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Fundația Charles Stuart Mott, Wild Salmon Centre, Global Greengrants Fund și California Community Foundation (la cererea Fundației Leonardo DiCaprio) și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: semnarea de către directorul organizației reclamante a unei petiții în sprijinul unor organizații de mediu ucrainene; publicarea unei cereri de suspendare a întregii dezvoltări a proiectelor de petrol și gaze naturale în regiunea arctică; publicarea de publicații cu privire la situația mediului din Iujno-Sahalinsk; apelul la autoritățile statului asupra situației populațiilor indigene.

611. La 18 septembrie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 15 martie 2017, a fost eliminată din registru întrucât nu mai era considerată „agent străin”.

612. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 28 octombrie 2015, judecătorul de pace din cadrul Tribunalului districtual nr. 26 din Iujno-Sahalinsk, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin” (anulată la 10 februarie 2016, procedura s-a încheiat din cauza lipsei de probe); (2) 8 februarie 2016, Judecătoria Sahalinsk din Iujno, respingerea plângerii privind înregistrarea forțată ca agent străin; instanța a hotărât că publicațiile privind proiectele de gaze naturale și situația mediului din Iujno-Sahalinsk, precum și plângerile adresate autorităților statului cu privire la protecția drepturilor popoarelor indigene nu constituie „activitate politică”, dar că petiția semnată de directorul organizației reclamante în sprijinul organizațiilor de mediu ucrainene constituia „activitate politică”; (3) 10 iunie 2016, Judecătoria din Iujno-Sahalinsk, respingerea cererii de eliminare a organizației reclamante din registrul agenților străini întrucât nu a rambursat toate fondurile străine primite în anii anteriori.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

613. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral și a solicitat echivalentul a 180 910 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a restituirii fondurilor către donatori și a plății auditului. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 28 388 EUR cu titlu de taxă judiciară de timbru și taxe legale.

614. Curtea acordă organizației reclamante 760 EUR (șapte sute zece euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul

moral și 2 000 EUR (două mii de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A61. Centrul Saharov

(*Centrul Saharov împotriva Rusiei*, nr. 5941/16, depusă la 13 ianuarie 2016)

1. În fapt

615. Organizația reclamantă este Centrul Saharov (*Региональная общественная организация „Общественная комиссия по сохранению наследия академика Сахарова”*), o organizație non-profit rusă înființată în Moscova. Acesta a fost reprezentat în fața Curții de domnul E. Mezak și, ulterior, de doamna E. Perșakova.

616. Misiunea organizației reclamante: promovarea valorilor democratice și atragerea atenției publice asupra victimelor represiunii politice.

617. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție din Moscova în august 2014. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de biroul Fundației Heinrich Böll din Rusia, ambasada britanică din Rusia, Ambasada Țărilor de Jos la Moscova, Fundația Charles Stewart Mott, OSIAF, NED, Fundația Saharov, Centrul Cultural German Institutul Goethe din cadrul Ambasadei Germaniei în Rusia și de Comisia Europeană și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: discuții, prelegeri și publicații pe Internet cu privire la chestiuni politice, precum critici la adresa sistemului judiciar, acțiunea militară din Ucraina, boicotarea Jocurilor Olimpice, condamnarea domnului Navalnîi și alegerile pentru Primăria Moscovei.

618. La 25 decembrie 2014, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

619. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) La 23 martie 2015, judecătorul de pace al raionului Taganski din Moscova (confirmată în recurs la 13 iulie 2015), amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”; Curtea a decis că, prin diseminarea opiniilor unor diferiți politicieni către publicul larg, Centrul Saharov a modelat opinia publică și a încercat să influențeze politica statului. Instanța a respins, de asemenea, argumentul Centrului Saharov potrivit căruia prevederile Legii privind agenții străini încalcă art. 11 din Convenție, afirmând că acest articol nu se aplică relațiilor dintre persoanele juridice și stat și că scopul înregistrării ca „agent străin” a fost acela de a promova transparența ONG-urilor; (2) 30 septembrie 2015, judecătorul de pace al raionului Taganski, amendă pentru neetichetarea unei publicații (confirmată în recurs la 18 noiembrie 2015).

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

620. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral și a solicitat echivalentul a 10 000 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzilor.

621. Curtea acordă organizației reclamante 10 000 EUR (zece mii opt de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 de euro (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A62. Școala Recruților

(Școala Recruților împotriva Rusiei, nr. 69157/17, depusă la 15 august 2017)

1. În fapt

622. Organizația reclamantă este Școala Recruților (*автономная некоммерческая правозащитная организация „Школа призывника”*), o organizație non-profit rusă înființată în Celiabinsk. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna M. Kanevskaia.

623. Misiunea organizației reclamante: protecția drepturilor recruților în regiunea Celiabinsk.

624. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Celiabinsk în perioada iulie-august 2016. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Misiunea Legală, o organizație considerată „agent străin” care a plătit pentru website-ul și biroul organizației reclamante și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: organizarea de conferințe privind drepturile recruților; educarea recruților cu privire la drepturile lor și reprezentarea acestora în tribunale; publicarea de publicații privind drepturile acestora și diverse chestiuni legate de serviciul militar; postarea de publicații pe un website cu privire la directorul organizației reclamante, care dădea sfaturi recruților cu privire la cum poate fi evitată recrutarea; remarcile directorului care caracterizau autoritățile ruse ca fiind „iresponsabile”.

625. La 21 septembrie 2016, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 11 ianuarie 2017, a fost eliminată din registru întrucât nu mai era considerată „agent străin”.

626. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 30 noiembrie 2016, Judecătoria Sovețki din Celiabinsk, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”; (2) 26 decembrie 2014, Serviciul pentru Securitate Federală al regiunii Celiabinsk, anchetarea directorului organizației reclamante în legătură cu posibila sa implicare în crearea unei organizații considerate „agent străin” care încalcă drepturile omului.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

627. Organizația reclamantă a solicitat 20 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 4 290 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 8 750 EUR cu titlu de taxe legale.

628. Curtea acordă organizației reclamante 4 290 EUR (patru mii două sute nouăzeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 3 000 EUR (trei mii de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A63. Centrul Ecologic Siberian

(Centrul Ecologic Siberian împotriva Rusiei, nr. 57931/15, depusă la 5 noiembrie 2015)

1. În fapt

629. Organizația reclamantă este Centrul Ecologic Siberian (*Межрегиональная благотворительная общественная организация „Сибирский экологический центр”*), o organizație non-profit rusă înființată în Novosibirsk. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna I. Krunova. În urma lichidării, domnul Ilia Eduardovici Smelianski, membru în consiliul de administrație al organizației reclamante, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

630. Misiunea organizației reclamante: contribuția la dezvoltarea zonelor naturale protejate și a legilor privind mediul; educația în materie de mediu; controlul public asupra respectării legilor privind mediul; organizarea de evenimente pentru a sprijini protecția mediului.

631. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție din Novosibirsk în ianuarie 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Ambasada Țărilor de Jos, Global Greengrants Funds, Earth Island Institute, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) și de Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii (IUCN) și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: o inițiativă de sprijinire a membrilor Greenpeace care au atacat platforma petrolieră Prirazlomnaia și au fost urmăriți penal; o petiție adresată președintelui prin care se solicita eliberarea echipajului navei Arctic Sunrise; o publicație care critica decizia Parlamentului de a oferi beneficii fiscale companiilor petoliere.

632. La 12 februarie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. În urma unei hotărâri judecătorești prin care se dispunea plata unei amenzi, membrii organizației reclamante au

decis suspendarea activităților acesteia. La 14 noiembrie 2017, a fost eliminată din registru întrucât fusese lichidată.

633. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 14 aprilie 2015, judecătorul de pace al raionului Sovețki din Novosibirsk, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”; (2) 10 iulie 2017, Judecătoria din Novosibirsk, amendă pentru neetichetarea publicațiilor de către directorul organizației reclamante; (3) 14 noiembrie 2017, instanța regională din Novosibirsk, lichidare forțată pentru neprezentarea către Ministerul Justiției a documentelor contabile.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

634. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 1 050 EUR cu titlu de taxe legale.

635. Curtea acordă organizației reclamante 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 1 050 EUR (o mie cincizeci de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A64. Centrul pentru Politici Sociale și Studii de Gen

(Centrul pentru Politici Sociale și Studii de Gen împotriva Rusiei, nr. 59787/14, depusă la 15 august 2014)

1. În fapt

636. Organizația reclamantă este Centrul pentru Politici Sociale și Studii de Gen (*Автономная некоммерческая научно-исследовательская организация „Центр социальной политики и гендерных исследований”*), o organizație non-profit rusă înființată în Saratov. Acesta a fost reprezentat în fața Curții de domnul D. Bartenev și de doamna dr. M. Kanevskaia. În urma lichidării, doamna Elena Rostislavovna Iarskaia-Smirnova, fondatoarea organizației reclamante, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

637. Misiunea organizației reclamante: cercetare în domeniul de politici sociale și de gen.

638. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Parchetul raionului Oktiabrski din Saratov în septembrie 2013. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Fundația MacArthur și OSIAF și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: organizarea unui eveniment pentru a discuta politicile sociale în epoca post-sovietică; publicarea pe un website a unei scrisori din partea unor ONG-uri olandeze și a altor publicații în sprijinul organizației; informarea publicului cu privire la obiectivele organizației.

639. La 5 iunie 2014, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 22 mai 2015, aceasta a fost eliminată din registru întrucât fusese lichidată de membrii acesteia pentru a evita restricțiile prevăzute de Legea privind agenții străini.

640. A fost pronunțată următoarea hotărâre: 27 noiembrie 2013, Judecătoria Kirovski din Saratov, admiterea cererii procurorului de înregistrare forțată.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

641. Organizația reclamantă a solicitat 10 000 EUR pentru prejudiciul moral. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 3 300 EUR cu titlu de taxe legale.

642. Curtea acordă organizației reclamante 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 3 000 de euro (trei mii de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A65. Mamele Soldaților din Skt. Petersburg

(*Mamele soldaților din Skt. Petersburg împotriva Rusiei*, nr. 26303/16, depusă la 21 aprilie 2016)

1. În fapt

643. Organizația reclamantă este Mamele Soldaților din Skt. Petersburg (*Санкт-Петербургская региональная общественная правозащитная организация „Солдатские матери Санкт-Петербурга”*), o organizație non-profit rusă înființată în Skt. Petersburg. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul A. Peredruk.

644. Misiunea organizației reclamante: protecția drepturilor recruților, personalului militar și familiilor acestora.

645. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Parchetul din Skt. Petersburg în aprilie 2014. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de NED, Organizația Națiunilor Unite și Uniunea Europeană și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: publicarea de publicații online privind intervenția militară în Crimeea, tratamentul inuman și tortura în armata rusă și drepturile omului ale personalului militar și civil – publicații care au fost incluse ulterior în raportul anual privind drepturile omului al Ombudsmanului din Skt. Petersburg.

646. La 28 august 2014, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 23 octombrie 2015, a fost eliminată din registru întrucât nu mai era considerată „agent străin”.

647. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 26 februarie 2015, Judecătoria Oktiabrski din Skt. Petersburg a hotărât că acțiunile procurorului

au fost legale; (2) La 26 ianuarie 2015, Judecătoria Oktiabrski din Skt. Petersburg a respins cererea organizației reclamante de anulare a înregistrării forțate. S-a stabilit că, în mai 2014, organizația reclamantă a decis să înceteze acceptarea finanțării din surse străine. Cu toate acestea, decizia respectivă nu a afectat validitatea constatărilor procurorului cu privire la perioada anterioară deciziei. Deși publicația privitoare la intervenția militară în Crimeea a fost scoasă de pe Internet, a fost înlocuită cu o declarație de natură politică privind situația din Ucraina, făcută de Consiliul Președintelui pentru Societatea Civilă și Drepturile Omului. Instanțele au concluzionat că publicațiile respective, care erau accesibile publicului și erau legate de viața publică, guvernarea statului și politica și deciziile statului au avut ca scop modelarea opiniei publice. Instanțele au clasificat un eveniment religios organizat de organizația reclamantă ca fiind un act politic.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

648. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral și a solicitat echivalentul a 790 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății auditului. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 9 910 EUR cu titlu de taxă judiciară de timbru și taxe legale.

649. Curtea acordă organizației reclamante 790 EUR (șapte sute zece euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 3 000 EUR (trei mii de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A66. Centrul Sudic pentru Drepturile Omului

(Centru Sudic pentru Drepturile Omului împotriva Rusiei, nr. 53490/17, depusă la 19 iulie 2017)

1. În fapt

650. Organizația reclamantă este Centrul Sudic pentru Drepturile Omului (*Краснодарская региональная благотворительная общественная организация „Южный правозащитный центр”*), o organizație non-profit rusă înființată în Soci. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna I. Krunova.

651. Misiunea organizației reclamante: protecția drepturilor și libertăților omului.

652. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Krasnodar în perioada noiembrie-decembrie 2016. S-a stabilit că directorul acesteia, care deținea, de asemenea, o companie separată, a primit transferuri bancare de la organizația Controlul Cetățenilor pentru a plăti website-ul organizației, precum și transferuri din

Regatul Unit, Ungaria și Suedia și de la Centrul Cultural German Institutul Goethe de la Ambasada Germaniei în Rusia, pentru biletele sale de avion pentru o vizită în vederea participării la un seminar. S-a stabilit, de asemenea, că organizația reclamantă s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: publicarea unui raport privind statutul apatrizilor; monitorizarea și publicarea de rapoarte privind activitatea secțiilor de poliție; organizarea de seminare pentru drepturile omului și Ziua Drepturilor Omului.

653. La 27 decembrie 2016, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 12 decembrie 2017, a fost eliminată din registru întrucât nu mai era considerată „agent străin”.

654. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 14 februarie 2017, Judecătoria Kostinski din Soci, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”; Curtea a confirmat constatarea Departamentului de Justiție potrivit căreia directorul organizației reclamante a primit „fonduri străine”, inclusiv fonduri de la organizația Controlul Cetățenilor, o organizație rusă considerată „agent străin”, și le-a folosit pentru finanțarea activităților organizației; (2) 15 martie 2018, Judecătoria Kostinski, amendă aplicată directorului pentru nerespectarea solicitării executorului judecătoresc; (3) 6 septembrie 2018, judecătorul de pace al raionului Țentralnîi, amendă aplicată directorului pentru nerespectarea deciziei din 15 martie 2018.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

655. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral și a solicitat echivalentul a 4 710 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzilor. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 2 000 EUR cu titlu de taxe legale.

656. Curtea acordă organizației reclamante 4 710 EUR (patru mii șapte sute zece euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 2 000 EUR (două mii de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A67. Centrul Sova

(Centrul Sova împotriva Rusiei, nr. 81751/17, depusă la 18 noiembrie 2017)

1. În fapt

657. Organizația reclamantă este Centrul Sova (*Региональная общественная организация содействия просвещению граждан Информационно-аналитический центр „Сова”*), o organizație non-profit rusă întemeiată în Moscova. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna E. Perșakova.

658. Misiunea organizației reclamante: cercetare și sensibilizare în domeniile naționalism și xenofobie, religie și societate, radicalism politic, valori liberale și drepturile omului în Rusia.

659. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție din Moscova în perioada noiembrie-decembrie 2016. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Comitetul Helsinki Norvegia, de Instrumentul European pentru Democrație și Drepturile Omului (Comisia Europeană), Fundația pentru o Societate Deschisă, OSI Assistance Foundation, NED, Parteneriatul Internațional pentru Drepturile Omului și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: monitorizarea, analizarea și publicarea aspectelor referitoare la naționalism, xenofobie și restricțiile la adresa drepturilor omului în lupta împotriva extremismului; publicarea unui raport privind aplicarea nejustificată a unor legi anti-extremiste; elaborarea de recomandări privind abolirea Legii privind sensibilitățile religioase; analiza legislației ruse și publicarea de recomandări în cadrul proiectului „Reabilitarea legii” (<http://sanatsia.com/>), precum și a directorului organizației reclamante care a participat la acest proiect; propuneri de modificări la legislația privind combaterea extremismului; combaterea discriminării pe motive de religie și etnie; publicarea unui articol privind integrarea migranților; declarații cu privire la „organizațiile indezirabile” din Rusia.

660. La 30 decembrie 2016, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

661. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 3 mai 2017, Judecătoria Zamoskvorețki din Moscova, respingerea contestației la decizia Ministerului Justiției privind înregistrarea ca „agent străin”; (2) 21 februarie 2017, Judecătoria Barmani din Moscova, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

662. Organizația reclamantă a solicitat 20 000 EUR pentru prejudiciul moral și echivalentul a 8 210 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii și a auditului. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 6 000 EUR cu titlu de taxe legale.

663. Curtea acordă organizației reclamante 8 210 EUR (opt mii două sute zece euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 3 000 EUR (trei mii de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A68. Da-Da-Da

(Iukecev și Da-Da-Da împotriva Rusiei, nr. 130/18, depusă la 11 decembrie 2017)

1. În fapt

664. Reclamantii sunt Da-Da-Da (*Фонд содействия развитию массовых коммуникаций и правовому просвещению „Так-Так-Так”*), o organizație non-profit rusă înființată în Novosibirsk, și directorul acesteia, Victor Pavlovici Iukecev. Aceștia au fost reprezentați în fața Curții de domnul I. Șarapov.

665. Misiunea organizației reclamante: educație juridică, acordarea de asistență juridică și promovarea dreptului la protecție socială.

666. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Novosibirsk în ianuarie-februarie 2017. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Ambasada Franței la Moscova, Institutul de Drept și Politici Publice, care primea fonduri de la Uniunea Europeană, și de domnul Iukecev, care era, de asemenea, directorul Institutului de Presă Siberia, o organizație considerată „agent străin”, și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: publicarea în mediul online de cercetări privind situația femeilor private de libertate și a femeilor cu copii aflate în arest preventiv; texte privind evenimentele actuale, inclusiv percepția personalului din educație asupra obligației de loialitate față de stat, restricțiile la adresa exprimării online și modificări la legislația privind combaterea terorismului; postarea de informații despre alegeri online.

667. La 20 februarie 2017, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

668. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 24 aprilie 2017, Judecătoria Leninski din Novosibirsk, amendă aplicată organizației pentru neînregistrarea ca „agent străin” (confirmată în recurs la 13 iunie 2017); (2) 5 mai 2017, Judecătoria Leninski din Novosibirsk, amendă aplicată directorului pentru neînregistrarea ca agent străin. Ca răspuns la argumentul potrivit căruia articolele nu fuseseră redactate de personalul organizației reclamante, instanța a considerat că organizația reclamantă a permis terților să le facă publice pe website-ul propriu și, prin urmare, a exercitat o „activitate politică” prin contribuția la diseminarea pe o scară mai largă a acestor publicații. Instanța a hotărât, de asemenea, că nu era necesar să se probeze că o anumită activitate politică fusese finanțată în temeiul unui acord specific încheiat cu un donator străin (decizie confirmată în recurs la 29 iunie 2017).

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

669. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral și a solicitat echivalentul a 3 570 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 3 150 EUR cu titlu de taxe legale.

670. Curtea acordă reclamantilor în solidar 3 570 EUR (trei mii cinci sute șaptezeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 3 000 EUR (trei mii de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A69. Sindicatul Femeile Donului

(*Sindicatul Femeile Donului împotriva Rusiei*, nr. 7098/15, depusă la 28 ianuarie 2015)

1. În fapt

671. Organizația reclamantă este Sindicatul „Femeile Donului” (*Региональная общественная правозащитная организация Союз „Женщины Дона”*), o organizație non-profit rusă înființată în Novocerkask. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul K. Koroteiev.

672. Misiunea organizației reclamante: protecția drepturilor omului; protecția drepturilor civile, politice, economice și sociale ale femeilor; promovarea independenței femeilor; implicarea femeilor în guvernarea statului; promovarea valorilor familiale; promovarea păcii și a bunelor relații în societate, precum și lupta împotriva naționalismului și șovinismului; sprijinirea tradițiilor; protecția drepturilor copiilor și tinerilor; promovarea economiei de piață și a antreprenoriatului, precum și sprijinirea femeilor antreprenori; extinderea cooperării cu organizațiile de femei.

673. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de: (1) Parchetul din Novocerkask în aprilie 2014; (2) Departamentul de Justiție al Regiunii Rostov în perioada aprilie-mai 2014. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Fundația Rosa Luxemburg, Uniunea Europeană, Freedom House, Fundația MacArthur, OSIAF, Ambasada SUA, Fundația Heinrich Böll și OWEN și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: promovarea reformei poliției; propuneri de modificări aduse legilor, inclusiv la Codul penal, precum și organizarea de mese rotunde și publicarea de informații pe acest subiect pe un website; organizarea unui seminar privind lupta împotriva recidivei infracțiunilor în regiunea federală sudică a Rusiei, cu reprezentanți ai serviciilor de migrație și ai instituțiilor de asistență socială, ai ombudsmanului regional și cu experți ruși și internaționali; organizarea unui seminar privind drepturile omului, drepturile copilului și justiția pentru tineri; solicitare adresată președintelui rus de a-l elibera pe directorul unui ONG și pe un lider public din regiunea Krasnodar; promovarea reformei sistemului penal, vizitarea deținuților și solicitarea ca aceștia să sprijine activitățile organizației reclamante.

674. La 5 iunie 2014, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 29 februarie 2016, a fost eliminată din registru întrucât nu mai era considerată „agent străin”.

675. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 14 mai 2014, Judecătoria Novocerkaski, admiterea cererii procurorului de înregistrare forțată ca „agent străin”; (2) 11 iulie 2014, judecătorul de pace de la Judecătoria Novocerkaski, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”; (3) 9 decembrie 2014, Judecătoria Zamoskvorețki din Moscova, respingerea plângerii organizației reclamante privind înregistrarea forțată.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

676. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral și a solicitat echivalentul a 4 290 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii.

677. Curtea acordă organizației reclamante 4 290 EUR (patru mii două sute nouăzeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A70. Lumea Femeilor

(*Lumea Femeilor împotriva Rusiei*, nr. 81560/17, depusă la 18 noiembrie 2017)

1. În fapt

678. Organizația reclamantă este Lumea Femeilor (*Калининградская региональная общественная организация содействия развитию женского сообщества „Мир женщины”*), o organizație non-profit rusă înființată în Kaliningrad. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul M. Olenicev.

679. Misiunea organizației reclamante: protecția drepturilor femeilor și promovarea egalității de gen în regiunea Kaliningrad.

680. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Kaliningrad în perioada octombrie-noiembrie 2015. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de un birou reprezentativ rus al Consiliului Nordic de Miniștri și Celula de Criză Anna (o organizație rusă „agent străin”) și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: organizarea de discuții privind situația violenței domestice în regiunea Kaliningrad și alegerile locale.

681. La 11 decembrie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției. La 14 iulie 2017, a fost eliminată din registru întrucât nu mai era considerată „agent străin”.

682. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 2 iunie 2016, Judecătoria Țentralnii din Kaliningrad, confirmare a deciziei Ministerului Justiției privind înregistrarea ca „agent străin” (confirmată în recurs la 18 mai 2017); (2) 13

aprilie 2017, judecătorul de pace al raionului Tentralnîi, amendă pentru neprezentarea documentelor contabile Departamentului de Justiție; (3) 21 august 2017, judecătorul de pace al raionului Tentralnîi, amendă pentru neprezentarea unui raport de audit.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

683. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral și a solicitat echivalentul a 2 860 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 19 504 EUR cu titlu de taxe legale și cheltuieli poștale.

684. Curtea acordă organizației reclamante 2 860 EUR (două mii pot sute șaiszeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 2 000 EUR (două mii de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A71. Femeile Donului

(*Femeile Donului împotriva Rusiei*, nr. 14980/16, depusă la 2 martie 2016)

1. În fapt

685. Organizația reclamantă este Femeile Donului (*Фонд содействия развитию гражданского общества и правам человека „Женщины Дона”*), o organizație non-profit rusă înființată în Novocerkask. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul K. Moskalenko.

686. Misiunea organizației reclamante: protecția drepturilor copilului și a drepturilor omului; promovarea valorilor familiale, păcii și bunelor relații în societate; sprijinirea oamenilor aflați în situații dificile.

687. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Rostov în perioada septembrie-octombrie 2015 și mai-iunie 2016. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de Fundația Heinrich Böll și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: întărirea organizațiilor de femei; contribuția la soluționarea aspectelor care țin cont de aspectele de gen și la consolidarea păcii cu participarea femeilor; consilierea victimelor violențelor în Republica Cecenă; organizarea unui concurs jurnalistice privind drepturile femeii și publicarea rezultatelor pe un website; organizarea de mese rotunde privind familiile tinere, tradițiile și căsătoria în Republica Cecenă; organizarea de seminare cu privire la drepturile femeii și publicarea de informații cu privire la aceste seminare în ziare; sprijinirea liderilor publici și a inițiativelor sociale; promovarea toleranței, responsabilității, păcii și egalității de gen, precum și organizarea de evenimente pentru discutarea acestor chestiuni în Caucazul de Nord; publicarea de publicații pe internet

prin care se solicita ca autoritățile ruse să înceteze urmărirea penală a organizației reclamante și a directorului acesteia și se solicita ca organizațiilor internaționale să condamne politica autorităților ruse cu privire la ONG-uri; organizarea de strângeri de fonduri pentru plata amenzii pentru încălcarea Legii privind agenții străini; publicarea de declarații prin care se susținea că organizația reclamantă a fost obligată să refuze finanțarea străină din cauza deciziilor Ministerului Justiției; publicarea de declarații privind deciziile nelegale ale Ministerului Justiției.

688. La 27 octombrie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

689. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 27 noiembrie 2015, judecătorul de pace de la Judecătoria din Novocerkaski, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”, anulată la 13 februarie 2017 de Curtea Supremă din Rusia din motive formale, procedura fiind suspendată din cauza expirării termenului de prescripție; (2) 7 aprilie 2016, Judecătoria Leninski din Rostov-pe-Don, respingerea contestației la decizia privind înregistrarea ca „agent străin”; s-a subliniat faptul că, prin publicarea de recomandări și informații privind evenimentele din mass-media și permițând ONG-urilor străine să difuzeze anumite informații, Femeile Donului au încercat să câștige faimă publică și să atragă atenția, *inter alia*, asupra problemelor liderilor sociali din Caucazul de Nord, asupra dezvoltării unui mecanism de schimb de experiență și dialog democratic, precum și asupra promovării toleranței, responsabilității, păcii și egalității de gen în Caucazul de Nord; (3) 21 decembrie 2016, Judecătoria Zamoskvorețki din Moscova, cerere de eliminarea din registrul agenților străini; instanța a hotărât că directorul organizației reclamante a participat la o „activitate politică”, în special prin organizarea de strângeri de fonduri pentru plata amenzii și prin acordarea de interviuri; (4) 16 august 2017, Judecătoria Leninski din Rostov-pe-Don a dispus despăgubirea organizației pentru suma plătită pentru amendă; (5) 22 iunie 2016, procedură penală inițiată împotriva directorului organizației reclamantei pentru nerespectarea intenționată a obligației de a prezenta documente în vederea înregistrării ca agent străin, suspendată la 19 iunie 2017.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

690. Organizația reclamantă a solicitat 30 000 EUR pentru prejudiciul moral. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 3 580 EUR cu titlu de taxe legale.

691. Curtea acordă organizației reclamante 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 3 000 de euro (trei mii de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A72. Memorial Ekaterinburg

(*Memorial Ekaterinburg împotriva Rusiei*, nr. 61989/16, depusă la 19 octombrie 2016)

1. În fapt

692. Organizația reclamantă este Memorial Ekaterinburg (*Городская общественная организация Екатеринбургское общество „МЕМОРИАЛ”*), o organizație non-profit rusă înființată în Ekaterinburg. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de domnul K. Koroteiev.

693. Misiunea organizației reclamante: educația în domeniul istoriei și lupta împotriva represiunii politice; protecția drepturilor omului; reabilitarea victimelor represiunii politice; educație juridică.

694. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Sverdlovsk în octombrie 2014. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de NED și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: participarea la un protest în sprijinul prizonierilor de conștiință și al democraților ruși; participarea la un marș de pace împotriva războaielor din Ucraina și Siria; organizarea unei discuții privind utilizarea de meme pentru a influența opinia publică; organizarea unui eveniment care să îl comemoreze pe liderul opoziției asasinat, Nemțov; protecția dreptului la obiecția de conștiință; redactarea unei petiții adresate consulului francez.

695. La 30 decembrie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

696. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 24 februarie 2016, Judecătoria Kirovski din Ekaterinburg, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin” – instanța a stabilit că, în 2013-2014, Memorial Internațional, înregistrată ca „agent străin”, a efectuat plăți pentru facturile la utilități (inclusiv facturile de electricitate și telefonie) și asigurări în numele Memorial Ekaterinburg și a considerat că aceasta din urmă primise „finanțare străină”, întrucât Memorial Internațional fusese finanțată din străinătate; (2) 14 iunie și 7 septembrie 2016, Judecătoria Kirovski, amendă pentru neetichetarea publicațiilor. S-a susținut că fiecare „material” provenit de la o organizație considerată „agent străin” trebuia să poarte eticheta „agent străin”.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

697. Organizația reclamantă a solicitat Curții să stabilească suma ce trebuie acordată pentru prejudiciul moral și a solicitat echivalentul a 12 860 EUR pentru prejudiciul material suferit ca urmare a plății amenzii.

698. Curtea acordă organizației reclamante 12 860 EUR (douăsprezece mii opt sute șaiszeci de euro) pentru prejudiciul material, 10 000 de euro (zece

mii de euro) pentru prejudiciul moral, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

A73. Centrul pentru Tineret

(*Centrul pentru Tineret împotriva Rusiei*, nr. 60098/15, depusă la 20 noiembrie 2015)

1. În fapt

699. Organizația reclamantă este Centrul pentru Tineret (*Автономная некоммерческая правозащитная организация „Молодежный центр консультации и тренинга”*), o organizație non-profit rusă înființată în Volgograd. Aceasta a fost reprezentată în fața Curții de doamna M. Kanevskaia. În urma lichidării, domnul Temur Gheorghievici Kobalia, fondatorul organizației reclamante, și-a exprimat dorința de a continua procedura în locul acesteia.

700. Misiunea organizației reclamante: furnizarea de asistență juridică și sprijinirea inițiativelor tinerilor și ale ONG-urilor.

701. O inspecție la sediul organizației reclamante a fost efectuată de Departamentul de Justiție al regiunii Volgograd în decembrie 2014. S-a stabilit că organizația reclamantă era finanțată de NED, Fundația Friedrich Ebert, Fundația MacArthur și Fondul Mării Negre pentru Cooperare Regională și că s-a angajat în următoarele acțiuni considerate ca reprezentând „activități politice”: sprijinirea ONG-urilor și a apărătorilor drepturilor omului din regiunea Volgograd prin organizarea de sesiuni de formare și dezvoltarea de inițiative civile; publicarea unei cărți cu recomandări pentru activiști cu privire la modalitățile de consolidare a societății civile, influențarea deciziilor autorităților statului, încurajarea presiunilor exercitate de mass-media și implicarea opoziției; înființarea unei școli pentru apărătorii drepturilor omului; distribuirea cărții sus-menționate, o opinie expertă cu privire la Legea privind agenții străini și o prezentare cu privire la implicarea ONG-urilor în administrația socială; publicarea de publicații pe website-ul propriu privind dezvoltarea de ONG-uri în Georgia; critici sistematice la adresa autorităților statului prin încercarea de a influența opinia publică și deciziile și linia politică a autorităților; încercarea de a câștiga faimă publică; încercarea de a informa populația cu privire la dezvoltarea societății civile în Rusia, implicarea tinerilor în activitățile ONG-urilor și modul în care ONG-urile ar putea forma opinia publică și influența luarea de decizii; participarea domnului Kobalia, directorul Centrului pentru Tineret, la un forum privind societatea civilă și relațiile dintre Georgia și Rusia, care a avut ca scop realizarea unui dialog între ONG-urile rusești și georgiene; popularizarea rezultatelor ONG-urilor georgiene în rândul cetățenilor ruși și soluționarea conflictelor dintre cele două țări; participarea domnului Kobalia la o discuție privind cooperarea cu autoritățile regionale; prezentarea activităților

domnului Kobalia în mass-media și provocarea unei reacții negative din partea publicului.

702. La 20 ianuarie 2015, organizația reclamantă a fost inclusă în registrul agenților străini al Ministerului Justiției.

703. Au fost pronunțate următoarele hotărâri: (1) 3 martie 2015, judecătorul de pace din cadrul Tribunalului districtual nr. 1999 din Moscova, amendă pentru neînregistrarea ca „agent străin”; (2) 23 iulie 2015, judecătorul de pace din cadrul Tribunalului districtual nr. 99, amendă pentru neetichetarea unui anunț referitor la un seminar privind ONG-urile și societatea civilă organizat de Centrul pentru Tineret, care a fost publicat pe contul de socializare personal al directorului organizației reclamante. Instanța de recurs a confirmat această decizie, hotărând că nu era necesar să se stabilească cine a postat publicația sau unde a fost înregistrată; simplul fapt că evenimentul a fost organizat de Centrul pentru tineret, o organizație considerată „agent străin”, era suficient pentru ca organizația să răspundă pentru încălcarea cerințelor de etichetare.

2. Pretenții și sume acordate în temeiul art. 41 din Convenție

704. Organizația reclamantă a solicitat 41 000 EUR pentru prejudiciul moral. Pretenția privind cheltuielile de judecată s-a ridicat la 13 085 EUR cu titlu de taxe legale.

705. Curtea acordă organizației reclamante 10 000 EUR (zece mii de euro) pentru prejudiciul moral și 3 000 de euro (trei mii de euro) pentru cheltuielile de judecată, plus orice altă sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.